

Tilstandsrapport 2020

Kvalitet i barnehage og skole



BÆRUM KOMMUNE

1	INNLEDNING	4
2	BARNEHAGE	5
2.1	Føringer for barnehagene i Bærum	5
2.1.1	Kommunale føringer for barnehage	5
2.1.2	Nasjonale føringer for barnehagene	6
2.2	Strukturkvalitet	7
2.2.1	Barnehageplasser i Bærum	7
2.2.2	Minoritetsspråklige barn	7
2.2.3	Barn med nedsatt funksjonsevne	7
2.2.4	Barn med behov for spesialpedagogisk hjelp	8
2.2.5	Bemanning i barnehagene	8
2.3	Prosesskvalitet	10
2.3.1	Barnehageloven og rammeplan for barnehagen	10
2.3.2	Barnehagemelding og kvalitetsplan – satsingsområdene for 2015-2025	11
2.3.3	Kvalitetsutvikling	11
2.3.4	Barnehagenes veiledningssenter	16
2.3.5	Flere minoritetsspråklige barn i barnehagene	17
2.3.6	Temabarnehager	17
2.3.7	Overgangen mellom barnehage og skole	19
2.3.8	Universitetsbarnehager	19
2.3.9	Tilsyn med barnehagene i Bærum	20
2.3.10	Dispensasjon fra utdanningskravet	20
2.4	Videre arbeid og utfordringer	21
2.4.1	Pedagogiske ledere med godkjent utdanning	21
2.4.2	Tidlig innsats - barn med nedsatt funksjonsevne og barn med rett til spesialpedagogisk hjelp	21
2.4.3	Aktivitetsplikten, psykososialt miljø	21
2.4.4	TETT PÅ – Kvalitet i bærumsbarnehagen	21

3	SKOLE	23
3.1	Kommunale føringer for bærums skolen	23
3.1.1	Skolemelding 2020	23
3.1.2	Rammeverk for kvalitet «Bedre læring»	24
3.2	Strukturkvalitet	25
3.2.1	Elevtall	25
3.2.2	Spesialundervisning	26
3.2.3	Minoritetsspråklige elever	28
3.2.4	Bemanning i skolen	29
3.2.5	Videreutdanning	30
3.2.6	Skolefritidsordningen	31
3.3	Prosesskvalitet	32
3.3.1	Rammeverk for kvalitet «Bedre læring»	32
3.3.2	Vurdering for, som og av læring	32
3.3.3	Dybdelæring	33
3.3.4	Livsmestring	36
3.3.5	Digital skolehverdag	42
3.3.6	Læring i det 21. århundre	45
3.3.7	Lærerspesialister	47
3.3.8	Skolefritidsordningen – rammeverk for kvalitet i SFO	47
3.4	Resultatkvalitet	50
3.4.1	Elevundersøkelsen (læringsmiljø)	50
3.4.2	Faglige resultater	57
3.4.3	Skolenes arbeid med resultater	66
3.4.4	Gjennomføring i videregående skole	66
3.5	Videre arbeid og utfordringer	68
3.5.1	Konsekvenser og oppfølging av barn og unge i etterkant av en pandemi	68
3.5.2	Læring i det 21. århundre	70
3.5.3	Rekruttere og videreutvikle dyktige medarbeidere	71
3.5.4	Videreutvikle en skolefritidsordning som viktig arena for inkludering og rik fritid	71
3.5.5	Skolen som samfunnshus	72

1 Innledning

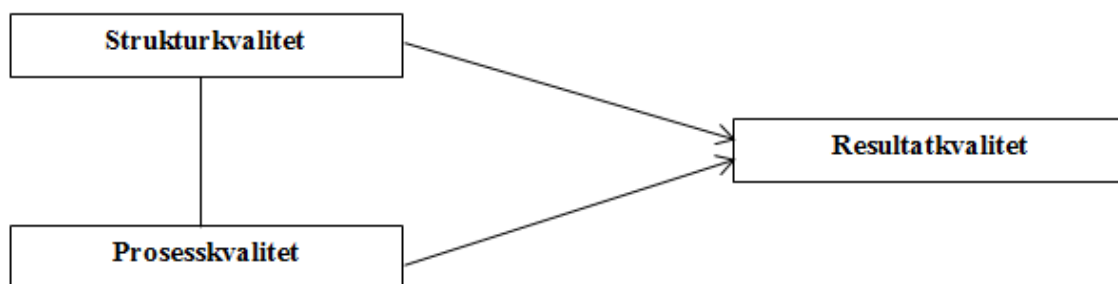
Tilstandsrapporten informerer om arbeidet med å sikre god kvalitet for alle barn i Bærums barnehager og skoler. Rapporten viser ulike sider ved kvaliteten og er et utgangspunkt for vurdering av videre arbeid med kvalitetsutvikling.

I følge Opplæringsloven har skoleeier plikt til å utarbeide en årlig rapport om tilstanden i opplæringen. § 13 -10 i loven sier:

... Som ein del av oppfølgingsansvaret skal det utarbeidast ein årleg rapport om tilstanden i grunnskoleopplæringa og den vidaregåande opplæringa, knytt til læringsresultat, fråfall og læringsmiljø. Den årlege rapporten skal drøftast av skoleeigar dvs. kommunestyret, fylkestinget og den øvste leiinga ved dei private grunnskolane.

Rapporten om tilstanden i grunnskoleopplæringen skal omhandle informasjon om læringsresultater og læringsmiljø. Ettersom det er tilgjengelige data knyttet til bærumselvers frafall i videregående skole, er dette også tatt med i rapporten. I tillegg er det valgt å informere om arbeidet i barnehager, ettersom dette anses som første trinn i utdanningsløpet.

Kvalitet i barnehage og skole kan måles på mange måter. I NOU 2003:16 ble det presentert tre former for kvalitet; strukturkvalitet, prosesskvalitet og resultatkvalitet. *Strukturkvalitet* dreier seg om virksomhetens ytre forutsetninger, som f.eks. ressurser, kompetanse og lovverk. *Prosesskvalitet* handler om virksomhetens indre aktiviteter, selve arbeidet med opplæringen. Dette dreier seg om f. eks relasjoner, arbeidsmåter og organiseringsformer. *Resultatkvalitet* refererer til det en ønsker å oppnå med det pedagogiske arbeidet, altså elevenes faktiske læringsutbytte. Sammenhengen mellom disse formene for kvalitet, illustreres i figuren nedenfor:



I denne rapporten har kommunedirektøren valgt å presentere arbeidet med kvalitet i barnehage- og skolesektoren i Bærum gjennom de tre kvalitetsindikatorene. Rapporten er delt i to deler. Den første delen handler om kvalitet i bærumsbarnehagen, den andre delen om kvalitet i bærumsskolen.

2 Barnehage

2.1 Føringer for barnehagene i Bærum

2.1.1 Kommunale føringer for barnehage

Barnehagenes innhold og praksis bygger på føringer gitt i kommuneplanen, kommunens handlingsprogram, barnehagemeldingen og kvalitetsplaner for bærumsbarnehagen i tillegg til barnehageloven og *Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver*.

Oppfølging av kommuneplanen 2017-2035

Kommuneplanen har barns oppvekstsvilkår som satsingsområde og det skal satses på:

- Mestring og økt selvhjelpenhet
- Forebygging og tidlig innsats
- Effektive tjenester
- Medvirkning og involvering

For barnehagevirksomheten betyr dette at barnehagene i samarbeid og forståelse med hjemmet skal ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling. Barnehagene skal samtidig være skoleforberedende og innsatsen skal spisses mot grupper av barn og foreldre som har særskilte behov. Det skal skapes et helhetlig utdanningsløp med særlig vekt på gode overgangsrutiner. Et tett samarbeid mellom barnehage og skole skal gi barna kontinuitet og sammenheng ved overgangen mellom barnehagen og skolen/SFO.

Barnehagen skal bidra til at barna får trygge oppvekstsvilkår, anerkjenne variasjon og ulikheter samt forebygge utenforskap og marginalisering og gi barna tidlig hjelp og oppfølging for å hindre at vansker utvikler seg til et mer langvarig problem.

Det skal sikres et likeverdig og enhetlig barnehage tilbud samtidig som mangfoldet i barnehagen blir ivaretatt. Det er felles satsingsområder for bærumsbarnehagen og den enkelte barnehage utvikler egen praksis ved å peke ut de områdene som skal prioriteres i barnehagens endrings- og utviklingsarbeid på bakgrunn av ståstedsanalyser. Digitale verktøy skal tas i bruk i økende grad.

Barnehagene skal sikre at barnas rettigheter er i tråd med barnekonvensjonen. Her fremheves det at barn har rett til å bli hørt i saker som gjelder dem selv og at barnets beste skal være et grunnleggende hensyn ved handlinger og avgjørelser som berører barnet.

Oppfølging av barnehagemelding 2015-2025

Kommunestyret vedtok *Barnehagemelding 2015-2025* våren 2015. Meldingen skal bidra til at det blir et likeverdig og enhetlig barnehage tilbud i alle Bærums barnehager, for alle barn og foreldre. Barnehagen ses på som det første trinnet i utdanningsløpet. Gode sosiale ferdigheter, lærelyst, realfag og å være godt forberedt på skolehverdagen skal vektlegges. I tillegg er lek, språk og god helse satsingsområder for bærumsbarnehagen.

På bakgrunn av barnehagemeldingen er det i 2019 iverksatt en ny kvalitetsplan for bærumsbarnehagen, *Lek og læring – rammeverk for kvalitet i bærumsbarnehagen*. Kvalitetsplanen gir retning for barnehagenes kvalitetsutvikling. Det er skissert områder, indikatorer og kjennetegn for godt barnehagearbeid. Det sentrale målet i planen er *God utvikling for hvert enkelt barn*. Det

pedagogiske arbeidet skal preges av *lek, læring og gode relasjoner*. Hovedområdene for kvalitetssatsingen er *kommunikasjon og språk, livsmestring og digital barnehage*. Prinsippene som ligger til grunn for barnehagens arbeid skal være tidlig innsats, pedagogiske arbeidsmåter som er basert på forskning og arbeidet skal være transparent.

Det er vedtatt en språkstandard for bærumsbarnehagen. Alle barnehager skal arbeide for å skape gode språkmiljøer som sikrer en god språkutvikling for alle barn. Barnehagene får tilbud om kurs og nettverksgrupper som skal bidra til godt språkarbeid i den enkelte barnehage.

Alle barn skal oppleve et godt og inkluderende miljø i barnehagen, der samspillet, leken og relasjonene barna imellom fungerer godt. Barnehagene arbeider systematisk med å forbygge at mobbing ikke skal skje. Å hindre krenkelser og utestengende av barn er personalets ansvar.

Oppfølging av kommunens handlingsprogram 2019-2022

Kommunens handlingsprogram er sammen med barnehagemeldingen og kvalitetsplanen utgangspunktet for planlegging av kvalitetsutviklingen av barnehagene i Bærum.

Handlingsprogrammet for 2019-2022 har som mål at barnehagene jobber aktivt for å sikre at alle barn en god språkutvikling. Det arbeides aktivt og offensivt med å rekruttere minoritetsspråklige barn til barnehagene. Det er også satset på å få rekruttert flere barnehagelærere til Bærum for å oppfylle den lovbestemte pedagognormen. Det er også jobbet aktivt med få klimakloke barnehager og at barnehagene blir miljøsertifisert.

2.1.2 Nasjonale føringer for barnehagene

Barnehagevirksomheten reguleres av Lov av 17. juni 2005 nr 64 (barnehageloven). Barnehagelovens bestemmelser om formål og innhold gir retningslinjer for hva som defineres som et barnehagetilbud med kvalitet. Barnehagen skal, ifølge barnehageloven § 2 om barnehagens innhold, være en pedagogisk virksomhet som blant annet skal ha en helsefremmende og en forebyggende funksjon og bidra til å utjevne sosiale forskjeller. Barnehagen har en samfunnsoppgave i tidlig forebygging av diskriminering og mobbing. Videre skal barnehagen ivareta barnas rett til medvirkning ved at de får innflytelse på det som skjer i barnehagen, blant annet ved muligheter til aktiv deltakelse i planlegging og vurdering. I *Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver* fremheves det blant annet at barnehagen har skal arbeide med likestilling og likeverd, bærekraftig utvikling og livsmestring og helse.

2.2 Strukturkvalitet

2.2.1 Barnehageplasser i Bærum

Ved utgangen av 2020 var det 123 ordinære barnehager i Bærum. Av disse var 52 kommunale barnehager ved 34 tjenestesteder og 71 private barnehager. Det var tre kommunale åpne barnehager. I tillegg var det 34 private familiebarnehager, drevet av 13 familiebarnehageeiere.

7 533 barn hadde barnehageplass i ordinære barnehager eller i familiebarnehager. 4 872 barn var over tre år, hvorav fem av barna hadde utsatt skolestart. 2 661 barn var under tre år. I tillegg var det 34 barn som deltok i de åpne barnehagene før nedstengingen i mars 2020.

2.2.2 Minoritetsspråklige barn

Minoritetsspråklige barn defineres her som barn med annen språk- og kulturbakgrunn enn norsk, med unntak av barn som har svensk, samisk, dansk eller engelsk som morsmål. Per 15.12.20 hadde 1480 minoritetsspråklige barn barnehageplass i Bærum kommune. 488 av disse barna var under tre år. Samlet er dette en reduksjon på 25 barn sammenlignet med 2019. Andelen minoritetsspråklige barn utgjorde 19,6 prosent av barnehagebarna i Bærum kommune i 2020.

Barnehager med mange minoritetsspråklige barn kan søke om ekstra ressurser for å tilrettelegge for god språkutvikling. Ressursene blir i stor grad brukt til å ansette ekstra personale. Barnehager kan også få veiledning av Barnehagenes veiledningssenter.

Barnehager som melder at de har minoritetsspråklige barn med behov for hjelp til språkutviklingen og som ikke får tilleggsressurser til ekstra personale, kan få veiledning fra Barnehagenes veiledningssenter. Særsilt språkstimulering ble i 2020 gitt til 656 av de minoritetsspråklige barna. Dette er en økning på 10 barn sammenlignet med 2019.

Utvikling av andel minoritetsspråklige barn som går i barnehage

Det har vært en økning i andel minoritetsspråklige barn som benytter barnehage de siste årene. I 2017 gikk 78,3 prosent av de minoritetsspråklige barna i barnehage. Prosenten økte til 82 i 2018 og 85,2 prosent i 2019. I 2020 gikk 86,3 prosent av de minoritetsspråklige barna i barnehage i Bærum. Denne økningen må sees i sammenheng med den innsatsen som er gjort av barnehagekontaktene, som har hatt som oppgave å få flere minoritetsspråklige barn inn i barnehagene.

Utvikling av minoritetsspråklige barn som ikke går i barnehage

I 2020 var det 234 minoritetsspråklige barn (13,7 prosent), som ikke gikk i barnehage, mens det i 2017 var 366 barn, i 2018 314 barn og i 2019 var det 260 barn. Til sammenligning var det 2,7 prosent majoritetsspråklige barn som ikke gikk i barnehage i 2020 i Bærum.

2.2.3 Barn med nedsatt funksjonsevne

Det er viktig at barn som har nedsatt funksjonsevne og som har utvidet behov for tilrettelegging får nødvendige tiltak igangsatt raskt. Det følger av barnehageloven § 37 (tidl. § 19 g) at kommunen skal sikre at barn med nedsatt funksjonsevne får et egnet individuelt tilrettelagt barnehagetilbud. Per 15.12.2020 hadde 242 barn med nedsatt funksjonsevne vedtak om et individuelt tilrettelagt barnehagetilbud. Barnehagene tildeles, etter melding om behov, ekstra ressurser for at barn med

nedsatt funksjonsevne kan få nødvendig tilrettelegging. Tilrettelegging for barn med nedsatt funksjonsevne gis som oftest i form av ekstra personalressurser. Tilrettelegging kan også gis i form av nødvendig fysisk tilrettelegging. Barnehagene kan i tillegg få veiledning fra *Barnehagenes veiledningscenter*.

2.2.4 Barn med behov for spesialpedagogisk hjelp

En del barn har behov for spesialpedagogisk hjelp etter barnehageloven § 31 (tidl. § 19 a). Noen av barna som har nedsatt funksjonsevne kan også ha rett til spesialpedagogisk hjelp. Spesialpedagogisk hjelp gis på bakgrunn av en utredning og en sakkyndig vurdering fra PP-tjenesten. Den spesialpedagogiske hjelpen skal gis til barnet direkte eller i gruppen. Den spesialpedagogiske hjelpen skal bidra til at barnet får tidlig hjelp og støtte i sin utvikling og læring, samt bidra til å minske risikoen for at barnet senere i utdanningsløpet vil ha behov for spesialundervisning. Den spesialpedagogiske hjelpen blir gitt av en pedagog, oftest en spesialpedagog. Som regel blir den spesialpedagogiske hjelpen i tillegg gitt av en assistent i barnehagen. Barnehagen skal sørge for at barn som mottar spesialpedagogisk hjelp inkluderes i barnegruppen og i det allmennpedagogiske tilbudet.

Spesialpedagogisk hjelp ble per 15.12.2020 gitt til 219 barn. Dette er en økning på 19 barn i forhold til 2019. Det utgjør 2,9 prosent av alle barn som går i Bærums barnehager. Dette er lavere enn landsgjennomsnittet for 2020 som er 3,4 prosent av alle barnehagebarn. Det henvises barn med rett til spesialpedagogisk hjelp hele året og antallet barn som får rett til spesialpedagogisk hjelp økte utover barnehageåret, og per 1. juni 2020 var det 251 barn som hadde rett til spesialpedagogisk hjelp. Den sterke økning i henvendelser andre halvår førte til at noen barn ikke fikk hjelp i vårhalvåret på grunn av mangel på spesialpedagoger.

76,5 prosent av de barna som mottar spesialpedagogisk hjelp i Bærum er gutter. 43 prosent av barna som fikk spesialpedagogisk hjelp våren 2020 var barn som skulle begynne på skolen høsten 2020. Barna som mottar spesialpedagogisk hjelp, går både i kommunale og private barnehager.

2.2.5 Bemanning i barnehagene

Forskning gir klare indikasjoner på at antall barn per voksen har avgjørende betydning for barnas utbytte av barnehageoppholdet og den generelle kvaliteten på barnehagetilbudet. Høsten 2018 fikk barnehagene en norm for antall ansatte det skal være i grunnbemanningen. Det skal være minst én ansatt per tre barn når barna er under tre år og én ansatt per seks barn når barna er over tre år. Grunnbemanningen består av pedagogiske ledere, barne- og ungdomsarbeidere og assistenter. Det skal være minst én pedagogisk leder per syv barn under tre år og minst én pedagogisk leder per 14 barn over tre år. Barna skal regnes for å være tre år fra og med august det året de fyller tre år. Pedagogiske ledere skal ha treårig barnehagelærerutdanning eller annen treårig pedagogisk utdanning på høgskolenivå med videreutdanning i barnehagepedagogikk.

Det er totalt 2 681 ansatte i barnehagene i Bærum. Det utgjorde totalt 1 745 årsverk grunnbemanning og det vil si et gjennomsnitt på 5,8 barn per årsverk (et barn under tre år er i denne beregningen omgjort til to barn over tre år).

Det var i 2020 totalt 797 pedagogiske ledere i 735 årsverk. Av de pedagogiske lederne hadde 637 barnehagelærerutdanning og 95 hadde annen treårig pedagogisk utdanning på høgskolenivå med videreutdanning i barnehagepedagogikk. Annen høgskoleutdanning som kvalifiserer til stilling som pedagogisk leder kan være utdanning som allmennlærer, faglærer i praktiske og estetiske fag, spesialpedagog, barnevernspedagog, kateket og utdanning fra steinerhøgskolen. Bærum har i lengre tid hatt mangel på pedagogiske ledere med barnehagelærerutdanning eller annen relevant

høgskoleutdanning. Det er derfor vært relativt mange pedagogiske ledere med midlertidig dispensasjon fra utdanningskravet.

Det er gjort en betydelig innsats for å få flere barnehagelærere til Bærums barnehager. Det var en reduksjon i antallet pedagogiske ledere med dispensasjon fra 31,8 prosent i 2011 til 12,6 prosent i 2017. Den skjerpede pedagognormen, som ble innført fra august 2018, medførte en økning i behovet for pedagogiske ledere. Andelen pedagogiske ledere med dispensasjon fra utdanningskravet i barnehagene i Bærum økte til 23,3 prosent i 2018, mens den i 2019 ble redusert til 19,4 prosent.

I 2020 ble andelen pedagogiske ledere med midlertidig dispensasjon fra utdanningskravet redusert ytterligere, til 16,1 prosent.

11,8 prosent av de pedagogiske lederne er menn. Dette er en reduksjon på 0,2 prosent fra 2019. I den øvrige grunnbemanningen er 16,4 prosent menn, noe som er en nedgang på 1,3 prosent fra 2019.

Ved utgangen av 2020 var det 1134 årsverk assistenter og barne- og ungdomsarbeidere i barnehagene i Bærum. Assistentene utgjorde 65 prosent av grunnbemanningen. Av disse hadde to barnehagelærerutdanning, to utdanning som tilsvarer barnehagelærer, 53 med annen pedagogisk utdanning, 62 med annen høyere utdanning, 202 barne- og ungdomsarbeiderfag og 97 annen fagarbeiderutdanning. Det vil si at 36,7 prosent av assistentene har en form for pedagogisk utdanning.

Barnehagene skal ha en forsvarlig pedagogisk og administrativ ledelse med en styrer (daglig leder) som har utdanning som barnehagelærer eller annen høgskoleutdanning som gir barnefaglig eller pedagogisk kompetanse. Barnehagene hadde 127,3 årsverk styrere. Av disse hadde 0,4 prosent dispensasjon fra utdanningskravet. 8,7 prosent av styrerne er menn.

Til å utføre direkte arbeid med barn som hadde behov for ekstra ressursinnsats ble det per 15.12.2020 brukt totalt 183,78 årsverk assistenter. Dette er en økning på 29,16 årsverk i forhold til 2019. Dette er ekstra ressurser både til tilrettelegging for barn med nedsatt funksjonsevne og til barn med rett til spesialpedagogisk hjelp. I tillegg kommer ressurser fra fysioterapeuter, ergoterapeuter, logopeder, audiopedagoger, lekoteket, Barnehagenes veiledningssenter og PP-tjenesten.

2.3 Prosesskvalitet

2.3.1 Barnehageloven og rammeplan for barnehagen

Barnehagens virksomhet er styrt av barnehageloven og *Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver*. Rammeplanen fastslår at barnehagens samfunnsmandat er å ivareta barnas behov for omsorg og lek, samt å fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling i samarbeid med hjemmet. Behovet for lek, omsorg, læring og danning skal ses i sammenheng. Å møte barnets behov for omsorg, trygghet, tilhørighet og anerkjennelse og sikre deltagelse og medvirkning i barnehagens fellesskap, er også viktige verdier som skal gjenspeiles i barnehagen. I barnehagen handler inkludering blant annet om å tilrettelegge for sosial deltagelse. Det krever at innholdet i barnehagen formidles på en måte som gjør at barn kan delta ut fra egne behov og forutsetninger.

Barnehagen ses på som første trinn i et helhetlig utdanningsløp. Betydningen av barnehagen som læringsarena vektlegges og dette kommer til uttrykk i barnehageloven, i formålsbestemmelsen (§ 1), som sier følgende om barns læring i barnehagen:

... Barna skal få utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. De skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen. Barna skal utvikle grunnleggende kunnskaper og ferdigheter. De skal ha rett til medvirkning tilpasset alder og forutsetninger. Barnehagen skal møte barna med tillit og respekt, og anerkjenne barndommens egenverdi. Den skal bidra til trivsel og glede i lek og læring, og være et utfordrende og trygt sted for fellesskap og vennskap. Barnehagen skal fremme demokrati og likestilling og motarbeide alle former for diskriminering.

Rammeplanen fremhever at barnehagen skal styrke barns muligheter for læring og aktiv deltakelse i et fellesskap med jevnaldrende. Områdene for hva barn skal lære er fastsatt i rammeplanen, men de skal lære på en annen måte i barnehagen enn i skolen. Læring i barnehagen skal ha mindre preg av opplæring og mer preg av læring gjennom lek og utforskning i et stimulerende miljø. Barna skal tilegne seg sosial og språklig kompetanse og kompetanse innenfor barnehagens fagområder i samspill med andre barn og voksne. Barna skal også i sterk grad ha innflytelse på de aktivitetene som foregår i barnehagen. I Lov om barnehager, § 3 Barns rett til medvirkning, heter det:

Barn i barnehagen har rett til å gi uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet. Barn skal jevnlig få mulighet til aktiv deltakelse i planlegging og vurdering av barnehagens virksomhet. Barnets synspunkter skal tillegges vekt i samsvar med dets alder og modenhet.

Barnehagen skal gi barn troen på seg selv og andre. Å respektere forskjellighet er en del av barnehagens verdigrunnlag. Hensynet til hverandre og gjensidige samhandlingsprosesser i lek og læring er forutsetning for barns danning, og barna skal få støtte og veiledning på handlinger og holdninger. Slik kan barn få et positivt forhold til seg selv og egen læringsprosess, samt utvikle respekt og forståelse for det som er annerledes. Personalet skal hjelpe barna til å forstå at egne handlinger kan gå ut over andre, og at ikke alle handlinger er akseptable.

2.3.2 Barnehagemelding og kvalitetsplan – satsingsområdene for 2015-2025

I barnehagemeldingen for barnehagevirksomheten i Bærum påpekes det at det er en utfordring med å gi et likeverdig barnehagetilbud for alle barn. Det er ønskelig med en felles profil med felles kvalitativ standard som sikrer at alle Bærums barnehager i større grad arbeider mot samme mål. Dette kan bidra til en størst mulig enhetlig praksis og sikres likhet i kvaliteten for det enkelte barn. Samtidig er det viktig at barnehagenes særegenhet bevares.

Barnehagemeldingen skal danne grunnlaget for videre kvalitetsutvikling av barnehagene og arbeidet med kompetanseheving av personalet i barnehagene. Barnehagemeldingen gir overordnede føringer og faglige satsingsområder som skal bidra til å sikre et kvalitativt godt barnehagetilbud i bærumsbarnehagen. De overordnede føringene er:

- Etablering av store barnehager
- Et likeverdig og enhetlig barnehagetilbud
- Tidlig innsats
- Mestringsperspektivet
- Samarbeid og samhandling

De faglige satsingsområdene er:

- Lekens betydning for barns utvikling
- Barnehagen som første trinn i utdanningsløpet
- Språkmiljø og språkstimulering i barnehagene
- Barnehagen som helsefremmende og forebyggende arena

Gjeldende kvalitetsplan, *Lek og læring – rammeverk for kvalitet i bærumsbarnehagen*, som gjelder fra 2019, har satsingsområdene:

- Kommunikasjon og språk
- Livsmestring
- Digital barnehage

Satsingsområdene fra den forrige kvalitetsplanen arbeides det videre med i barnehagene samtidig som den nye satsingen har startet. Den gjeldende kvalitetsplanen skal gjelde inntil det blir vedtatt å satse spesielt på andre områder. Det legges vekt på at barnehagene selv velger å arbeide ut fra det de anser som sine viktigste utfordringer innenfor de skisserte satsingsområdene.

2.3.3 Kvalitetsutvikling

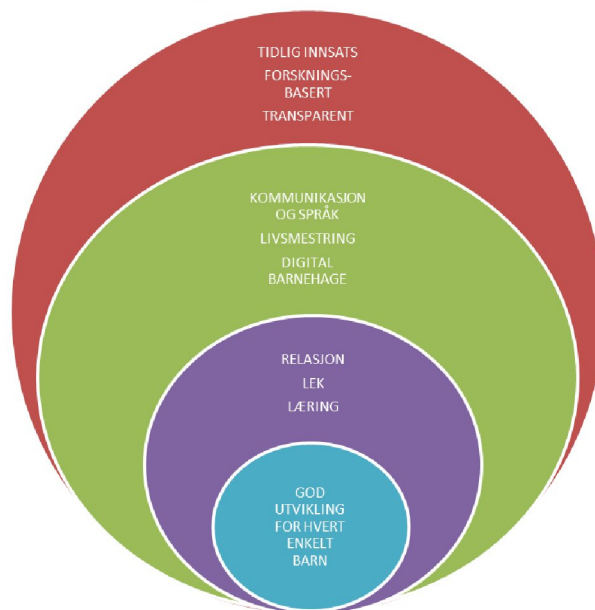
Kvalitetsutviklingen i barnehagene skjer med utgangspunkt i både rammeplanen, barnehagemeldingen for bærumsbarnehagen og kommuneplanen. Hver enkelt barnehage skal arbeide kontinuerlig med å sikre kvalitet og utvikling av sitt pedagogiske arbeid, slik at både nasjonale og kommunale mål og krav realiseres. God barnehagekvalitet skal først og fremst sikres ved at personalet har tilstrekkelig kompetanse. Kompetansen til personalet i barnehagen er avgjørende for barnehagens prosessuelle kvalitet. Det vil i stor grad si kvaliteten på de relasjoner som barnet inngår i sammen med personalet og med andre barn. Det er viktig at personalet har kunnskaper om barns utvikling og om hvordan barn skal støttes i sin utvikling, danning og læring og at de har god relasjonskompetanse.

I bærumsbarnehagen er det arbeidet systematisk med kvalitetsutvikling over mange år i form av ulike kompetansehevende tiltak som etterutdanning og kurs for personalet og gjennom prosjekter og utviklingsarbeider i den enkelte barnehage. Dette er gjort i samarbeid med private og kommunale barnehager. Barnehagene gjennomfører jevnlig vurderinger av kvaliteten på det pedagogiske arbeidet. Både barn og foreldre har medvirkning i dette vurderingsarbeidet og derved har innflytelse på barnehagens innhold og kvalitet.

2.3.3.1 Lek og læring – rammeverk for kvalitet i bærumsbarnehagen

Kvalitetsplan *Lek og læring – rammeverk for kvalitet i bærumsbarnehagen*, som ble iverksatt fra 2019, et rammeverk for arbeidet i barnehagene og som skal støtte kvalitetsutviklingen. Kvalitetsplanen viser satsingene for utvikling av det pedagogiske arbeidet i den enkelte barnehage og er ment å være en retningsviser for å få et likeverdig og enhetlig barnehagetilbud i alle Bærums barnehager.

Modellen er en illustrasjon på rammeverket. Den innerste sirkelen, **God utvikling for hvert enkelt barn**, viser hva som er det sentrale målet i arbeidet. Den neste sirkelen, **Relasjon, Lek, Læring**, er den pedagogiske plattformen som viser til hva som skal prege det pedagogiske arbeidet. Den tredje sirkelen, **Kommunikasjon og språk, Livsmestring og Digital barnehage**, beskriver de tre hovedsatsningsområdene som er valgt for kvalitetssatsingen. Den ytterste sirkelen, **Tidlig innsats, Forskningsbasert og Transparent**, beskriver prinsipper som skal hjelpe til med å heve kvaliteten i bærumsbarnehagen.



Satsingsområdene Kommunikasjon og språk, Livsmestring og Digital barnehage, skal bidra til at det arbeides godt med barnas **språkutvikling** og at *Standard for språkarbeid i bærumsbarnehagen* benyttes, at det arbeides med barnas **livsmestring** med fokus på psykisk helse og barnehagens psykososiale miljø, samt styrke **den digitale praksisen** for å bidra til gryende digitale ferdigheter og et rikt og allsidig læringsmiljø for barna.

Arbeidet ses også i sammenheng med det overordnede kommunale utviklingsarbeidet *Sammen for velferd*.

2.3.3.2 Standard for språkarbeid i bærumsbarnehagen

Kunnskaper om barns språkutvikling og å skape gode språkmiljøer er et sentralt satsingsområde som det arbeides kontinuerlig med i barnehagene. *Barnehagenes veiledningssenter* hjelper barnehagene til å arbeide systematisk med å heve personalets kompetanse i barns språkutvikling og språkstimulering. Veiledningene foregår hovedsakelig ute i barnehagene. Flere av barnehagene har fått veiledning over tid. Veiledningssenteret har også holdt kurs på planleggingsdager og personalmøter.

Det er utarbeidet en plan for språkarbeidet, *Standard for språkarbeid i bærumsbarnehagen*. Målet er å bidra til en god språkutvikling for alle barn og planen skal hjelpe barnehagene med å:

- heve kvaliteten på språkarbeidet
- jobbe systematisk med språkarbeid
- sikre et likeverdig tilbud til alle barn

Planen skal bidra til å sikre et godt og likeverdig arbeid med barns språkutvikling i alle barnehager i Bærum. Alle barnehager skal ha et system som sikrer jevnlig språkmiljøkartlegging, observasjon og kartlegging av enkeltbarn etter behov, en språkansvarlig som ivaretar og følger opp språkarbeidet og sørger for kompetanseutvikling for personalet. Barnehagene skal ha språktiltak som å lese bøker daglig og bruke språket bevisst i alle situasjoner. De flerspråklige barna skal få spesiell oppmerksomhet rundt både norskspråklig utvikling og bruk av morsmålet. Standarden innebærer også en fokusering på barnas språkutvikling i foreldresamarbeidet.

2.3.3.3 Forebygging av mobbing

Alle barn skal oppleve et godt, trygt og inkluderende oppvekst- og læringsmiljø i barnehagen, der samspillet, leken og relasjonene barna imellom fungerer godt. Det kan forekomme krenkelser og utestengning av barn i barnehagen og for å forebygge at dette ikke skal skje skal alle barnehager jobber systematisk for å skape et trygt og godt psykososialt miljø. Å skape et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø er personalets ansvar.

1. januar 2021 fikk barnehagen et nytt regelverk for barnehagemiljøet. Den nye loven skal sørge for at alle barn får en trygg og god barnehagehverdag. Se eget avsnitt om «*Aktivitetsplikten, psykososialt miljø*» for mer informasjon.

2.3.3.4 Digital barnehage – kommunale barnehager

På bakgrunn av vedtatt digitaliseringsstrategi og handlingsplan, ønsker arbeides det for å innføre digital kommunikasjonsløsning i alle kommunale barnehager.

Det har vært gjennomført et pilotprosjekt med kartlegging av prosesser, krav og behov. Fire kommunale barnehager har i 2020 prøvd ut en digital kommunikasjonsløsning, og erfaringene herfra benyttes nå i prosjektet hvor Oppvekst barnehage ønsker å anskaffe en løsning som kan innføres i alle kommunale barnehager. Våren 2021 legges det opp til en anskaffelse av denne kommunikasjonsløsningen og utrulling til alle barnehagene høsten 2021. Svært mange private barnehager har digital kommunikasjonsløsning.

Det er behov for digitalisering i barnehagene, både i administrative oppgaver, det pedagogiske arbeidet og i dialogen med foresatte. Identifisering av behov, vurdering av potensiale på ulike områder, prioritering av områder og en handlingsplan for å digitalisere barnehagene i Bærum fremover er utarbeidet:

- Digitaliseringsstrategi og handlingsplan «*En digital barnehage*» til Oppvekst barnehage.
- Bærum kommunes digitaliseringsstrategi og omstilling 2024 .

Den digitale satsningen i Bærums kommunale barnehager ligger et stykke etter sammenlignbare kommuner og flere private barnehager i Bærum. Den satsningen som det nå legges opp til, er en felles satsning slik at alle får et likeverdig digitalt tilbud som bidrar til at alle barn har like forutsetninger når de begynner på skole, uavhengig av hvilke ressurser barna har hjemme.

Barnehagens digitale praksis skal bidra til barnas lek, kreativitet og læring. Bruk av digitale verktøy skal inngå i det pedagogiske arbeidet, og skal bidra til et rikt og allsidig læringsmiljø for alle barn.

Aktivitetene skal bidra til barnas gryende digitale ferdigheter som for eksempel lek med bilder og historier, og innhenting av informasjon ved hjelp av digitale verktøy. Satsingen skal både styrke barnas digitale kompetanse og bidra til å utjevne sosiale forskjeller.

Personalet skal utøve digital dømmekraft og bidra til at barna utvikler en begynnende etisk forståelse knyttet til digitale medier. Det kan for eksempel være at barna lærer at de ikke skal ta bilder av noen som ikke vil fotograferes. Ved bruk av digitale verktøy skal personalet være aktive sammen med barna for å bidra til at barna leker, lærer og skaper noe nytt.

2.3.3.5 TETT PÅ- Kvalitet i bærumsbarnehagen

I november 2019 bevilget kommunestyret i Bærum 7,0 millioner kroner, fordelt over 4 år, til kompetanseheving i barnehagene. Bevilgningen er et politisk ønske om at det skal satses på barnehagebasert kompetanseutvikling for alle ansatte i barnehagene i Bærum.

Målet med satsningen «TETT PÅ – Kvalitet i bærumsbarnehagen» er at det etableres et helhetlig system for å støtte barnas utvikling og læring som bygger på nyere forskning om kvalitet i barnehagen. Ønsket effekt er at de ansatte skal bli enda bedre på til å fremme barnas trygghet, trivsel, læring og språkutvikling i hverdagen. Samspill med varme og stimulerende voksne er barnehagekvalitet for alle barn. Samarbeidspartnere i satsningen er Barnehagenes veiledningssenter, PPT samt folkehelseprosjektet «Robuste barn og unge».

I TETT PÅ brukes Classroom Assessment Scoring system (CLASS) som kvalitetsverktøyet som de ansatte skal reflektere i lys av. CLASS omfatter både kunnskap om hva som skal til for å få en avdeling med høy grad av emosjonell støtte, god organisering, og hvordan man som voksen kan fremme barns språklige- og kognitive utvikling.

I TETT PÅ jobbes det systematisk med både fagdager, personalmøter og veiledning over to år. I tillegg gjennomføres det observasjoner på hver enkelt avdeling to ganger i året, for å måle kvaliteten. Det første året i TETT PÅ får barnehagene tett oppfølging av en mentor, som både gir veiledning til alle pedagogiske ledere, og er en støttespiller for barnehagens ledelse med tanke på implementering av kvalitetsarbeidet. Mentorene er ansatte fra Barnehagenes veiledningssenter og fra PP-tjenesten. I år to overtar styrer selv ansvaret for veiledningen av de pedagogiske lederne.

Høsten 2020 startet pulje 1 (19 barnehager) opp arbeidet med TETT PÅ. Hvert halvår starter en ny pulje opp. Siste pulje starter i januar 2022. Totalt vil 84 kommunale og private barnehager delta i TETT PÅ. I disse 84 barnehagene går det til sammen ca. 5400 barn.

Det gjennomføres en prosessevaluering i regi av Psykologisk Institutt, Universitetet i Oslo, knyttet til implementeringen, og ett av nettverkene i pulje 1 deltar i dette. 12 ansatte (4 styrere, 4 pedagogiske ledere og 4 assistenter) er intervjuet. Her kommer det frem at de aller fleste er positive eller svært positive til satsningen. De opplever det som nyttig og relevant, og mange opplever at de ansatte har en større grad av refleksjon knyttet til egen praksis. Den økte refleksjonen rundt egen praksis, og hvordan dette påvirker den enkelte ansattes interaksjoner med barna, gjør at de ansatte allerede nå

har sett positive virkninger for barna. Samtidig trekker de ansatte frem at dette er en prosess som må gå over tid, og det er fortsatt en del arbeid som gjenstår. Ansatte oppgir også at det er et tidkrevende arbeid, samtidig som de mener det er riktig å prioritere dette. Covid-19 har også medført en del utfordringer knyttet til gjennomføring av planlagte aktiviteter, men TETT PÅ har vært høyt prioritert i barnehagene og det aller meste er blitt gjennomført.

2.3.3.6 Robuste barn og unge

«Robuste barn og unge» er et folkehelseprosjekt med midler fra Viken fylkeskommune, som startet opp i 2019. Prosjektets delmål er å styrke kvaliteten i barnehage, skole og fritidssektoren, med særlig fokus på relasjoner og emosjonsregulering, bidra til å trygge foreldre i foreldrerollen, bidra til å styrke barn og unges kognitive/mentale strategier for å mestre utfordringene de møter og styrke det tverrfaglig samarbeidet til det beste for barn og unge. Prosjektet skal gjennomføre tiltak innen tre hovedområder; barn og unge, deres foreldre og ansatte i barnehager, skoler og på fritidsklubb. Tilbudet om å delta i prosjektet gis i første omgang til området Rykkinn, og omfatter fire barnehager, en barneskole, en ungdomsskole og et fritidshus. For de fire barnehagene jobbes det på lik måte som i TETT PÅ (se over), men barnehagene får tettere oppfølging og mer kompetanseheving til pedagogene. I tillegg får alle foreldre et tilbud om foreldrekurs.

2.3.3.7 Barn og unge i risiko med symptom utagerende atferd

Barn og unge i risiko med symptom utagerende atferd er et prosjekt som startet i 2019. Det er en ansatt for skole og en for barnehage i prosjektet. Målet med prosjektet er at sårbare barn og deres familier skal få den hjelpen de trenger så tidlig som mulig. Barnehagehagene skal bli i stand til å identifisere sårbare barn på et tidlig tidspunkt og kunne gi adekvat hjelp så tidlig som mulig. Sårbare barn og deres foreldre skal oppleve en god overgang mellom barnehage og skole. Det tverrfaglige samarbeidet rundt sårbare barn og deres foreldre skal fungerer effektivt og hensiktsmessig. Se ellers nærmere om prosjektet under delen som omhandler skole.

2.3.3.8 Regional ordning for barnehagebasert kompetanseutvikling

Fra 2019 ble det endring i tildeling av nasjonale midler til kompetanseutvikling. I stedet for at kommunene får tildelt direkte midler fra Fylkesmannen/ Statsforvalteren blir midlene nå fordelt til tiltak i kommunene, etter behovsmeldinger fra ulike barnehageeiere i partnersamarbeid med universitet og høyskoler. Målet med ordningen for kompetanseutvikling er å sikre alle barn et likeverdig barnehagetilbud av høy kvalitet.

Kompetansetiltakene blir gjennomført av universitet og høyskoler med barnehagelærerutdanning innenfor fylket. I 2020 fikk 11 private barnehager og 9 kommunale barnehager ressurser i denne statlige ordningen.

2.3.3.9 Videreutdanning for styrere

Styrerutdanningen er en nasjonal videreutdanning som gir 30 studiepoeng og som kan inngå i en masterutdanning i ledelse. Utdanningen gjennomføres på deltid mens styreren er i arbeid. Til sammen har cirka 40 styrere fra Bærum deltatt i studiet.

2.3.4 Barnehagenes veiledningssenter

2.3.4.1 Oppdrag og mål

Barnehagenes veiledningssenter (BVS) sitt oppdrag er å bidra med forebygging og tidlig innsats gjennom å støtte barnehagene med kompetanseutvikling, særlig knyttet til fagområdene språk, sosial-emosjonell utvikling og systemisk arbeid. BVS skal

- støtte og veilede barnehagene i arbeidet med enkeltbarn og grupper av barn, slik at hvert barn får en god barnehagehverdag
- bidra til å styrke det allmennpedagogiske tilbudet for alle barn
- veilede i arbeid med barnehagens læringsmiljø
- bidra til å styrke barnehagenes kompetanse i arbeid med å fremme språk og relasjoner, livsmestring og helse
- bidra til å sikre rask hjelp til barn som trenger det

BVS er et lavterskeltilbud for kommunenes barnehager. Det betyr enkle rutiner for henvendelse og kort ventetid. BVS driver sitt arbeid på det allmennpedagogiske nivået, med en avgrensning mot det spesialpedagogiske, som ivaretas av PP-tjenesten. BVS og PP-tjenesten har i 2020 etablert et nært samarbeid, nedfelt i en samarbeidsplan.

BVS har i 2020 særlig arbeidet med følgende områder:

Kompetanseutvikling gjennom veiledning

Alle henvendelser til veiledningssenteret skjer på initiativ fra barnehagene, basert på de behovene de selv definerer. Samlet har BVS i 2020 mottatt 139 henvendelser fra til sammen 70 barnehager. Disse fordeler seg på 25 kommunale og 45 private barnehager. Henvendelsene fordeler seg relativt likt på temaene språk og sosial og emosjonelle utfordringer. De fleste henvendelsene har fortsatt utgangspunkt i bekymringer knyttet til enkeltbarn, men antall henvendelser der problemstillingene er relatert til organisering, kompetanse- og organisasjonsutvikling er økende. Dette er en ønskelig utvikling som det har vært arbeidet bevisst med.

Tallet på henvendelser må sees i lys av pandemien og stengte barnehager våren 2020. I denne perioden kom det ingen registrerte henvendelser. I denne perioden var rådgiverne ved BVS tilgjengelig for konsultasjoner på telefon eller digitalt. Enkelte barnehager benyttet seg av dette, men det var ingen stor pågang; anslagsvis 8-10 henvendelser.

Kompetanseutvikling gjennom kurs, nettverk og satsingen *TETT PÅ - kvalitet i bærumsbarnehagen*

For 2020 var det planlagt en rekke kurs og nettverk knyttet til implementering av *Standard for språkarbeid i bærumsbarnehagen*. De aller fleste av disse ble avlyst på grunn av smitterestriksjoner. Våren 2020 brukte BVS mye tid på planlegging og forberedelse av kvalitetsutviklings-satsingen *TETT PÅ - kvalitet i bærumsbarnehagen*, og bidro som mentorer og kursholdere når satsingen startet opp i barnehagene høsten 2020. Dette var en viktig og tidkrevende startfase med mye erfaringsinnhenting og fleksibel tilpasning til skiftende smittesituasjon.

To rådgivere deltok i tillegg som veiledere i forskningsprosjektet Trygg før 3 i denne perioden. Arbeidet skulle vært avsluttet våren 2020, men ble på grunn av coronasituasjonen videreført til

høsten.

Kompetanseutvikling og forebygging gjennom deltagelse i ressursteam

Som et tiltak for å styrke forebyggende arbeid og tidlig innsats i Bærum, ble alle barnehager i kommunen gitt tilbud om å starte ressursteam i sine barnehager våren 2020, med eksterne veiledere fra enten BVS eller PP-tjenesten. Dette tilbudet ble planlagt og følges nå opp som et samarbeid mellom de to tjenestene. 25 barnehager, private og kommunale, takket ja til tilbudet som startet opp høsten 2020. I ressursteam kan barnehagene drøfte problemstillinger de har, knyttet til enkeltbarn, grupper av barn, organisering eller læringsmiljø. Systemperspektivet skal ha stor plass i ressursteamet. Evaluering og beslutning om eventuell videreføring av ressursteam gjøres våren 2021.

Oppfølging av vedtak etter § 31 (tidl. § 19 a)

Våren 2020 ble BVS bedt om å bistå i arbeidet med å innfri §19 a-vedtak. Samlet gjaldt dette oppfølging av 11 barn med vedtak, fordelt på rådgivere i BVS.

2.3.5 Flere minoritetsspråklige barn i barnehagene

Fra og med barnehageåret 2018/2019 har det vært gjort et omfattende arbeid for å rekruttere minoritetsspråklige barn til barnehagen.

I 2020 fikk Bærum kommune kr 939 802 i statlige tilskuddsmidler til dette formålet. Dette er tildelt kommunen på bakgrunn av antall minoritetsspråklige barn i barnehagene meldt inn på årsmeldingen til staten (KOSTRA) per. 15 desember og etter søknad. Tilskuddet er brukt til å opprettholde stillinger som «barnehagekontakt» i barnehageåret 2020/2021.

Barnehagekontaktene bidrar aktivt til å få flere minoritetsspråklige barn til å benytte barnehage tilbudet. For å nå målgruppen har det gjennom de årene prosjektet har eksistert, vært satset på å ha et tett samarbeid med helsestasjonene, voksenopplæringen, flyktningkontoret, NAV, Røde kors, Bærum frivilligsentral, moskeer, ulike innvandrersamfunn og Åpen barnehage. Vi har hatt «stand» og informasjon på Rykkinn nærsenter og Sandvika storsenter. På grunn av koronapandemien og smittevernregler har det i 2020 vært krevende å ha den samme tette kontakten med alle samarbeidspartene, og dermed vanskeligere å nå fram til målgruppen.

I 2020 har det vært tette samarbeid med helsestasjonene, flyktningkontoret, biblioteket og Sandvika storsenter. Det har også blitt opprettet et samarbeid med Asker og Bærum taxi for å nå aktuelle familier. Barnehagekontakten har også vært aktiv på sosiale medier for å spre informasjon om barnehagene og fristen for å søke. Barnehagekontakten hjelper foreldre med å søke om barnehageplass ved å møte dem ute eller over telefon. Det gis generell informasjon om barnehage, foreldrebetaling, søskenmoderasjon, gratis kjernetid og redusert foreldrebetaling. I løpet av 2020 har barnehagekontakten i tillegg fått mange henvendelser fra foreldre som allerede har barnehageplass knyttet til usikkerhet omkring koronasituasjonen. Det har vært et stort behov for å få hjelp til å forstå informasjon både fra barnehagen og fra myndighetene.

2.3.6 Temabarnehager

En del barnehager profilerer seg med bestemte tema, mens andre barnehager er opptatt av å ha en temabasert tilnærming i sine pedagogiske opplegg. For mange barnehager handler det om å ha tema som over tid kan variere. Noen barnehager har også valgt å ha fokus på flere tema. Temaer som

spesielt omtales i barnehagenes årsplaner er idrett, friluftsliv/uteaktivitet, litteratur, kultur, språk, matematikk, nærmiljø, miljø og kosthold.

Barnehager med en bestemt profil:

Friluftsbarnhage	Kolsås barnhage, avd. Knerten. Kommunal barnhage. Lommedalen barnhage, avd. Krydsby. Kommunal barnhage. Lommedalen barnhage, avd. Bærums Verk. Kommunal barnhage. Øverland barnhage. Privat barnhage. Kirkerudbakken barnhage. Privat barnhage. Krokus familiebarnehage. Privat barnhage. Berghof barnhage. Privat barnhage.
Friluftsavdeling	Glitre barnhage. Kommunal barnhage. Grindaberget barnhage. Privat barnhage.
Miljøbarnhage	Eiksmarka Foreldrelagsbarnhage. Privat barnhage.
Gårdsbarnhage	Barnelåven barnhage. Privat barnhage.
Idrettsbarnhage	Læringsverkstedet barnhage Avd Haslum Idrettsbarnhage. Privat barnhage. Lysaker Idrettsbarnhage. Privat barnhage. Læringsverkstedet barnhage Avd Jar Idrettsbarnhage. Privat barnhage. Læringsverkstedet barnhage Avd Fornebu Idrettsbarnhage. Privat barnhage.
Kultur/musikk/kunstbarnhage	Vallerstua barnhage. Privat barnhage. Lindegaard familiebarnehage. Privat barnhage.
Steinerbarnhage	Almeskogen Steinerbarnhage. Privat barnhage.
Montessoribarnhage	International Montessori Preschool barnhage. Privat barnhage. Barnas Hus barnhage. Privat barnhage.
Reggio Emilia inspirert barnhage	Grini barnhage Avd Fossum. Kommunal barnhage. Grini barnhage Avd Briskehaugen. Kommunal barnhage.

	Glassverket barnehage. Privat barnehage. Østheim barnehage. Privat barnehage.
Tros- eller livssynsbarnehage	Helgerud Menighets barnehage. Privat barnehage. Lommedalen Menighets barnehage. Privat barnehage.
Språkbarnehage	Eiksmarka Foreldrelagsbarnehage. Privat barnehage.
Barnehage tilrettelagt for barn med spesielle behov	Gartnerveien barnehage. Privat barnehage.

2.3.7 Overgangen mellom barnehage og skole

For å skape et helhetlig opplæringsløp for alle barn i Bærum, med god sammenheng mellom barnehage og skole/SFO, er det laget overgangsrutiner. Rutinene skal bidra til at det skapes gode overganger mellom barnehagen og skolen/SFO. Det skal tilrettelegges for barnas individuelle behov i overgangen og det skal tas utgangspunkt i barnas egne interesser. For å bidra til trygghet for barna er det bestemt noen felles *grenseobjekter* for alle barnehager og skoler. Grenseobjektene er ting som barna skal kjenne igjen fra barnehagen når de begynner på skolen/SFO. Felles grenseobjekter for alle barnehager og skoler er:

- Bok: Skinnvotten (Ukrainsk eventyr, gjendiktet av Alf Prøysen)
- Spill: Villkatten
- Lek: Hauk og due
- Sang: Stopp! Ikke mobb! (Frode Skålevik)

Det er utarbeidet en felles årsplan for samarbeidet mellom barnehage og skole. Det er fastsatte møter for besøk i skole og barnehage og samarbeid mellom ansatte i barnehagen og i skolen/SFO. Det er utarbeidet felles skjema for hvert enkelt barn for overføring til skolen. Skjemaet skal inneholde viktig informasjon om barnet og fylles ut av barnehagen og foreldrene i fellesskap.

Det er cirka 1 350 barn som går i barnehagene som begynner på skolen i Bærum hvert år.

2.3.8 Universitetsbarnehager

I 2019 fikk Bærum to universitetsbarnehager, Lønnås barnehage og Høvik barnehage, begge kommunale barnehager. Universitetsbarnehagene samarbeider med universitetet om utdanning av barnehagelærere. Dette er et samarbeid mellom likeverdige partnere. Universitetsbarnehager bygger på innovasjonsprosjektet «Utdanningsbarnehager», som var et samarbeid mellom Bærum kommune, barnehager i Bærum, bydel Bjerke og stiftelsen Kanvas og OsloMet. Prosjektet hadde forskningsmidler fra Norges forskningsråd. Prosjektet startet i 2016 og ble avsluttet i 2019. Prosjektet rettet seg mot å se sammenhenger mellom utdanningsinstitusjonen og arbeidsplassen som læringsarena. Målet med prosjektet var å styrke kvaliteten på barnehagelærerutdanningen gjennom et likeverdig samarbeid mellom utdanning og profesjonsfelt, blant annet gjennom å påvirke og endre måten studentenes praksisperioder blir gjennomført på. Barnehagene Lønnås, Høvik og Hundsund deltok som praksisbarnehager og var direkte med i utformingen av universitetsbarnehager.

Etter avsluttet prosjekt ble ordningen universitetsbarnehager etablert. Barnehager kan søke om å bli universitetsbarnehage og inngå en partnerskapsavtale med OsloMet. Lønnås barnehage og Høvik barnehage inngikk en avtale med OsloMet om å være universitetsbarnehager fra 01.01.2020.

2.3.9 Tilsyn med barnehagene i Bærum

Kommunen er lokal barnehagemyndighet som skal godkjenne barnehager og gi veiledning og påse at barnehagene drives i samsvar med gjeldende regelverk. Kommunen har rett til innsyn i dokumenter og adgang til barnehagelokaler i den utstrekning dette anses nødvendig for å ivareta kommunens oppgaver. Kommunen som barnehagemyndighet har ansvaret for å føre tilsyn med alle barnehager i kommunen. Barnehagemyndigheten skal påse at barnehagene følger minstekravet i regelverket, men har ingen styringsrett overfor barnehageeierne. Barnehagemyndigheten i Bærum er delegert til Barnehagekontoret. Barnehagemyndigheten kontrollerer, ved skriftlig og stedlig tilsyn, at kommunale og private barnehageeiere utfører sitt ansvar og sine oppgaver i tråd med barnehageloven.

Hendelsesbaserte tilsyn gjennomføres på bakgrunn av klager eller bekymringsmeldinger som er formidlet til barnehagemyndigheten. Barnehagene må redegjøre for de bekymringsfulle forholdene, og barnehagemyndigheten gir eventuell veiledning til barnehagene eller åpner tilsyn. Barnehagemyndigheten følger opp retting av avviket med nye kontroller. Ved spesielle forhold kan barnehagemyndigheten foreta uanmeldt tilsyn.

I 2020 ble det meldt inn 11 bekymringer rundt ulike forhold i åtte barnehager og to familiebarnehager. Samtlige meldinger er undersøkt av barnehagemyndigheten. Det ble åpnet tilsyn i de to familiebarnehagene. Videre ble det i 2020 åpnet tilsyn i to barnehager basert på risikovurderinger. I tillegg gjennomførte barnehagemyndigheten tematisksyn i én barnehage. I forbindelse med gjenåpningen av barnehagene ble det gjennomført flere kontroller av barnehagenes bemanning og åpningstider.

2.3.10 Dispensasjon fra utdanningskravet

Barnehager som ikke har tilstrekkelig antall barnehagelærere i stillingene som pedagogiske leder kan søke om midlertidig dispensasjon fra utdanningskravet. Kommunen som barnehagemyndighet gjør en konkret og individuell vurdering av søkers kvalifikasjoner og relevante erfaring, og eventuelt stille vilkår ved dispensasjon. Stillingen må ha vært offentlig utlyst. Barnehagemyndigheten vurderer om barnehagen fyller kravene til å være en pedagogisk virksomhet. 91 barnehager hadde pedagogiske ledere med dispensasjon fra utdanningskravet i 2020, 62 private barnehager og 29 kommunale barnehager.

Vedtaket om midlertidig med dispensasjon fra utdanningskravet har kortere eller lengre varighet. Våren 2020 ble det innvilget midlertidig dispensasjon fra utdanningskravet for 42,6 årsverk i kommunale barnehager og 107,2 årsverk i private barnehager. For høsten 2020 var tallene 35,8 årsverk i kommunale barnehager og 79,7 årsverk i private barnehager. 57 prosent av barn med barnehageplass i Bærum kommune går i private barnehager.

To barnehager fikk ikke innvilget dispensasjon for en eller flere stillinger som pedagogisk leder. Dette var barnehager som allerede hadde flere pedagogiske ledere med dispensasjon. Disse barnehagene er fulgt opp av barnehagemyndigheten med pålegg om retting. En barnehage påklaget vedtaket til Statsforvalteren (tidl. Fylkesmannen). Kommunen fikk medhold i saken.

2.4 Videre arbeid og utfordringer

2.4.1 Pedagogiske ledere med godkjent utdanning

Bærum må regne med at situasjonen med antall pedagogiske ledere med midlertidig dispensasjon fra utdanningskravet vil vedvare i tiden fremover. Det må derfor satses ytterligere på å få ansatte i barnehagene til å ta deltids barnehagelærerutdanning og videreutdanning i barnehagepedagogikk både i de kommunale og private barnehagene. Det arbeides for å gjøre utviklingsarbeidet TETT PÅ – kvalitet i bærumsbarnehagen kjent ut over Bærum, for å motivere barnehagelærere til å søke barnehager som er opptatt av kvalitet.

2.4.2 Tidlig innsats - barn med nedsatt funksjonsevne og barn med rett til spesialpedagogisk hjelp

Det kan være en utfordring å gi barn som trenger ekstra støtte tilstrekkelig og riktig hjelp tidlig i sin utvikling. I 2020 økte ressursbruken til barn med nedsatt funksjonsevne med bakgrunn i meldt behov fra foreldre og barnehager. Ressurser til barn med behov for spesialpedagogisk hjelp har også økt.

Det er et felles mål at barnehagene, spesialpedagogene, barnehagenes veiledningssenter og PP-tjenesten skal arbeide mer systemrettet og med fokus på tidlig innsats innenfor det ordinære tilbudet. Flere tiltak er satt inn, det er blant annet opprettet ressursteam i 25 barnehager. Det er også laget nye samarbeidsrutiner mellom spesialpedagoger og barnehagene.

Covid 19-pandemien førte til at noen av de planlagte tiltak ikke lot seg gjennomføre, men blir gjennomført i 2021.

2.4.3 Aktivitetsplikten, psykososialt miljø

Fra 2021 fikk barnehagene et nytt regelverk for barnehagemiljøet. Barnehagelovens §§ 41, 42 og 43 omhandler plikten til å sikre barnehagebarn et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø. De nye bestemmelsene tydeliggjør barnehagenes ansvar for å ha et systematisk forebyggende arbeid og ha nulltoleranse for krenkelser og mobbing. Videre er det innført en aktivitetsplikt hvis et barn ikke har det bra og en skjerpet aktivitetsplikt dersom en som arbeider i barnehagen, krenker barn.

Det er nedsatt en arbeidsgruppe som består av fire styrere (to fra kommunale barnehager og to fra private barnehager) og to rådgivere fra Barnehagekontoret som skal revidere Bærum kommunes handlingsplan for å sikre barn et godt psykososialt barnehagemiljø i henhold til ny barnehagelov.

2.4.4 TETT PÅ – Kvalitet i bærumsbarnehagen

Arbeidet med *TETT PÅ – Kvalitet i bærumsbarnehagen* videreføres for barnehagene som er med i satsingen. TETT PÅ er planlagt å gå over to år, med ulik start for til sammen 84 barnehager fordelt på fire puljer. Samtlige kommunale barnehager og ca. to tredjedeler (51 barnehager) av de private barnehagene deltar TETT PÅ. Noen mindre private barnehageenheter har ikke ønsket å delta, det samme gjelder noen av de større kjedene som har egne utviklingstiltak. TETT PÅ er et utviklingsarbeid som skal styrke kompetansen hos de ansatte i hvordan de gir barna god emosjonell støtte, støtte til læring og utvikling og hvordan de best kan organisere barnehagen for å skape en god utvikling hos barna. Det første året får barnehagene tett oppfølging av en mentor, som både gir veiledning til alle pedagogiske ledere, og er en støttespiller for barnehagens ledelse med tanke på implementering av kvalitetsarbeidet i hele personalgruppen. I år to skal barnehagene fortsette å fordype seg i kvalitetsdimensjonene, og de skal i tillegg ha fokus på barn i risiko/sårbare barn. Høy

kvalitet på det allmenpedagogiske tilbudet har ekstra stor betydning for sårbare barn. I år to overtar styrer da ansvaret for de månedlige veiledningene av de pedagogiske lederne. Styrere vil få månedlig veiledning, i nettverk med andre styrere. Kommunen har inngått et samarbeid med OsloMET om gjennomføring av utviklingsprosjektet. Pandemien har ført til noen justeringer av planlagte tiltak for pulje en og pulje to, disse tiltakene legges i stedet inn i år to.

3 Skole

3.1 Kommunale føringer for bærumsskolen

3.1.1 Skolemelding 2020

Våren 2011 ble «Skolemelding 2020» behandlet i Sektorutvalg for barn og unge. Nytt formannskap og kommunestyre behandlet meldingen i desember 2011 (sak 068/11).

«Skolemelding 2020» presenterer en helhetlig og strategisk utvikling av kjernevirksomheten i bærumsskolen fram mot 2020. I forbindelse med arbeidet med skolemeldingen, ble det utformet en visjon for bærumsskolen:

Alle elever i bærumsskolen skal få maksimalt faglig og personlig utbytte av sin skolegang.

Bærumsskolen skal være en inspirerende foregangsskole med sikte på langsiktig og systematisk utviklingsarbeid.

For å realisere visjonen, framhever «Skolemelding 2020» særlig fire områder:

- **Læringsoppdraget** med fokus på læringstrykk og tydelige forventninger til eleven. Videre å gi elevene utfordringer som motiverer til innsats og læring, parallelt med god veiledning og støtte i læringsprosessen.
- **Den dyktige lærerens** rolle trekkes frem i meldingen. For å dyktiggjøre lærerne vil Bærum kommune satse på tilrettelegging for videreutdanning innen prioriterte fag, klasseledelse og arbeidsmetodikk, og en kultur for deling av kunnskap.
- **Gode skoleledere** skal kjennetegnes ved at de vet hva som skjer på egen skole, følger opp, vurderer og iverksetter gjennom systematisk og langsiktig arbeid.
- **Skoleeier** må i kraft av sin rolle og sitt ansvar gi de nødvendige virkemidler slik at mål og forventninger kan innfris.

En naturlig utvikling av områdene har vært å fokusere mindre på hver enkelt lærer og hver enkelt skoleleder som *profesjonelle individer* til å fokusere mer systemisk på hvordan man kan etablere skolen som en *profesjonell og lærende organisasjon*.

3.1.2 Rammeverk for kvalitet «Bedre læring»

I februar 2018 vedtok Hovedutvalg for barn og unge et nytt rammeverk for kvalitet i bærumsskolen, «Bedre læring». Rammeverket presenterer flere elementer som vi vet virker for å videreutvikle god praksis i skolen. Rammeverket er et verktøy som gir hver skole mulighet til å identifisere styrker og svakheter i egen praksis, velge satsingsområder, legge til rette for dype samtaler om læring og gjøre kollektive endringer av praksis. Hensikten med rammeverket er å støtte skoleledernes strategiske planlegging og ressursallokering på egen skole.

Målet med rammeverket er å bidra til at elevene får et maksimalt faglig og personlig utbytte av opplæringen. Rammeverket er ment å skape en dynamisk tilnærming til skoleutvikling og skal støtte lærere, skoleledere og skoleeiere i arbeidet med å videreutvikle praksisen til elevenes beste.

Rammeverket skal være:

- en hjelp til skolene i å identifisere områder for utvikling, samt å angi neste steg
- et utgangspunkt for kollektive samtaler om læring og utvikling
- en videreutvikling av en undersøkende praksis knyttet til elevers læring og utvikling
- en hjelp til skolene i arbeidet med å legge planer for skoleutvikling
- en modell som skaper sammenheng i og mellom skoler i kommunen og kommunens øvrige instanser og satsingsområder.

I rammeverket presenteres det en helhetlig modell for hvordan skolene skal drive skoleutvikling med utgangspunkt i målet om at hver enkelt elev skal løfte seg.

I årene fremover skal bærumsskolen arbeide med tre hovedområder for pedagogisk utvikling:

- Vurdering for, som og av læring
- Dybdelæring
- Livsmestring

Innenfor rammen av disse hovedområdene og et sett med tydelige indikatorer får hver skole stor frihet til å ta gode valg for egen skole.

Det er i perioden utført et betydelig arbeid ved den enkelte skole og mellom skoler innen de tre hovedområdene. Dette er innsatser som også fremheves som sentrale i overordnet del og i nye læreplaner etter august 2020. Skolenes utviklingsarbeid innen både vurderingspraksis, dybdelæring og livsmestring skjer i lys av de mulighetene en digital skolehverdag og fagfornyelsen gir.



3.2 Strukturkvalitet

3.2.1 Elevtall

Per 01.10.20 gikk det 16 091 elever i bærumsskolen¹. Figuren under viser at det er ca. 1 600 elever per årstrinn.

	2002	2007	2019	2020
Antall elever på 1.trinn	1 389	1 423	1 619	1 575
Antall elever på 2.trinn	1 468	1 506	1 671	1 608
Antall elever på 3.trinn	1 453	1 514	1 571	1 683
Antall elever på 4.trinn	1 466	1 427	1 665	1 557
Antall elever på 5.trinn	1 443	1 504	1 727	1 657
Antall elever på 6.trinn	1 477	1 404	1 642	1 736
Antall elever på 7.trinn	1 557	1 482	1 589	1 634
Sum barnetrinn	10 253	10 260	11 484	11 450
Antall elever på 8.trinn	1 406	1 455	1 600	1 481
Antall elever på 9.trinn	1 378	1 445	1 524	1 622
Antall elever på 10.trinn	1 249	1 378	1 557	1 538
Sum ungdomstrinn	4 033	4 278	4 681	4 641
Totalt i bærumsskolen	14 298	14 539	16 165	16 091
Antall elever med særskilt norskopplæring	774	878	891	890
Antall elever med tospr. fagopplæring	498	768	317	298
Antall elever i SFO	4 592	5 081	5 614	5 129
Antall elever med 100 % plass	-	3 080	3 457	3 066

¹ Tallene er hentet fra GSI 01.10.20

3.2.2 Spesialundervisning

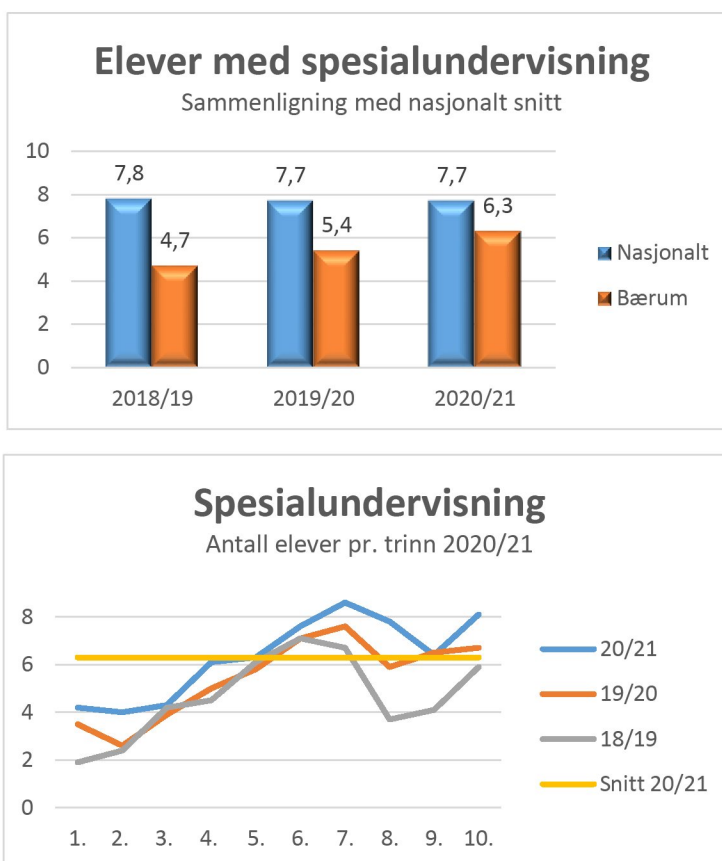
Elever som ikke får tilfredsstillende utbytte av det ordinære opplæringsstilbudet, har rett til spesialundervisning. Det har lenge vært et mål å videreutvikle den tilpassede opplæringen slik at flere elever får et bedre læringsutbytte i den ordinære undervisningen, og færre har behov for spesialundervisning. Kvaliteten på det allmennpedagogiske tilbudet kan være avgjørende for praksis og effekt av spesialpedagogisk hjelp og spesialundervisning i barnehage og skole. Ofte er det slik at spesialpedagogiske metoder er overførbare, og at det som er bra for barn med spesielle behov er bra for alle barn. Et godt allmennpedagogisk tilbud kan innebære at færre barn har behov for spesialpedagogisk hjelp. Kartlegging viser da behov for økt kompetanse innen tilrettelagt undervisning, bred fagkompetanse i teamene som samarbeidet om elevene på et klassetrinn samt hvilket løft flerfaglighet og flere profesjoner i laget rundt elevene utgjør.

Nasjonalt gjør Utdanningsdirektoratet oppmerksom på at omfanget av spesialundervisning varierer også etter skolestørrelse. Ved skoler med 500 elever eller mer er andelen med spesialundervisning i gjennomsnitt 6 prosent, mens den er gjennomsnittlig 12 prosent ved de skolene med lavest elevtall.

Parallelt med at bærumsskolen har nedlagt et omfattende arbeid både i form av forebyggende tiltak og intensivopplæring de første skoleårene, er det også tydelig at flere får spesialpedagogisk tilbud tidligere i skoleløpet. Målet er da selvsagt at disse elevene etter hvert ikke skal ha behov for denne type tiltak. Norsk tradisjon har til en viss grad vært "vente og se det an". Nyere forskning påpeker derimot at det er kompensierende tiltak i barnets første leveår som muliggjør langsiktig effekt. Dette beskrives nærmere senere i Tilstandsrapporten.

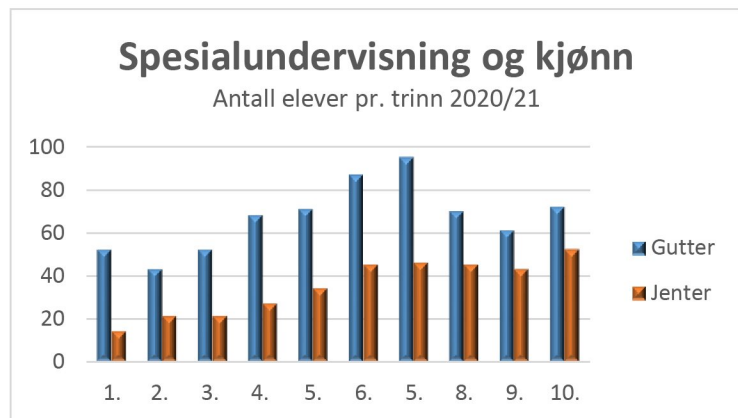
Diagrammene viser imidlertid at det er flest elever på mellomtrinnet som mottar spesialundervisning. Dette henger trolig sammen med utviklingspsykologiske trekk og kognitive ferdigheter ved aldersgruppen 10-/11-åringer og enkeltelever som opplever overgangen til reflekterende arbeidsoppgaver og kritisk tenkning som så krevende at det er behov for spesifikk spesialpedagogisk bistand for en periode.

Videre vil kommunedirektøren påpeke økningen av spesialpedagogisk bistand på 10.trinn. Det er iverksatt et arbeid for å analysere grundig årsaksforhold og innhold i de tiltak som iverksettes. For enkelte oppstår utfordringer på et senere tidspunkt i skoleløpet og det er avgjørende for videregående opplæring at grunnskoleløpet avsluttes med den kompetanse og de ferdigheter som er nødvendig for nettopp å sikre overgang og videre skoleløp.



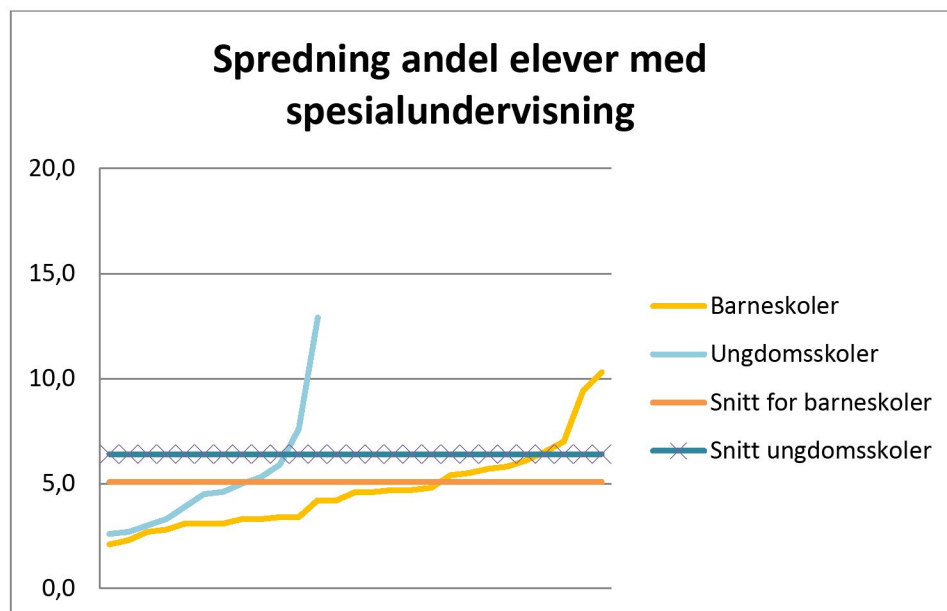
Det er flere gutter enn jenter som får spesialundervisning. Det er 671 gutter og 348 jenter som mottar spesialundervisning inneværende skoleår.

Det er grunn til å tro at tidlig innsats og årvåkenhet ved overganger har høyt fokus ved alle spesialpedagogiske vurderinger som blir gjort. Bærumsskolens innsats med intensivopplæring fra starten av 1. trinn er også et viktig bidrag i tidlig innsats for elever i risiko. Videre følges også effekt av de muligheter som digital skolehverdag gir for tilpasset opplæring for alle elever. Dette er en mulighet som trolig er ekstra viktig for elever med større tilpasningsbehov. Det har også vist positiv effekt spesifikt for gutters motivasjon for skolearbeid, minoritetsspråklige elever og ikke minst for som kompenserende verktøy for elever som mottar spesialundervisning.



Det er naturlig spredning mellom skolene med hensyn til andel elever med spesialundervisning og måten den tilrettelegges innenfor fellesskapet. Det er en kjent faktor at foreldres skolefaglige bakgrunn er av betydning for barnas skolegang. I bærumsskolen er det tydelig at skolen kompenserer og bidrar til sosial utjevning og hvor innsats via spesialpedagogiske bidrag er en viktig del.

Diagrammet nedenfor viser spredningen i hvor stor prosentandel av elevene som mottar spesialundervisning på ordinære skoler i Bærum. Den horisontale akse viser skolene i Bærum, fordelt etter prosentandel av elevene.



3.2.3 Minoritetsspråklige elever

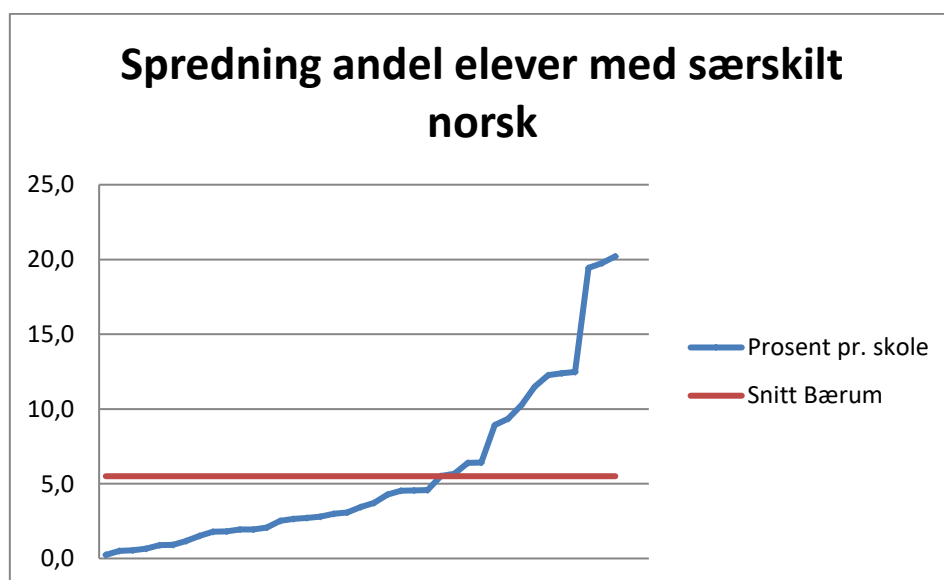
Bærum kommune gir ulike tilbud til minoritetsspråklige elever. De fleste nyankomne elever får sin første opplæring i *Velkomstklassene*, som ligger på Evje og Hauger skole. Barneskolegruppene er på Evje skole, og ungdomsskolegruppene er på Hauger skole. Velkomstklassene gir elevene opplæring i grunnleggende norsk, slik at elevene etter hvert kan delta i opplæringen på hjemskolen. Per 1.10.20 var det 59 elever i Velkomstklassene. Dette er langt færre enn tidligere år, og omstillingstiltakene er beskrevet i HP 2021-2024.

Ute på de ordinære skolene får minoritetsspråklige elever som ikke har god nok norskspråklig kompetanse *særskilt norskopplæring*². Alle elever som får særskilt norskopplæring, gjennomfører en obligatorisk kartlegging av språkkunnskaper før ressursen eventuelt tildeles. Ved behov får flere av disse elevene også tilbud om *tospråklig fagopplæring*³. Lærerne som underviser i særskilt norsk hører til hver enkelt skole, mens lærerne som gir tospråklig fagopplæring har tilknytning til Velkomstklassene på Evje skole.

Skoleåret 2020/21 får elevene mellom 0,5 - 1 time per uke med tospråklig fagstøtte til elever som trenger det. Denne undervisningen legges ofte i gruppe, både for økt effekt og tilsvarende økt timeressurs per uke. Det gis unntaksvis tospråklig fagstøtte etter at elevene har hatt det i tre år.

Andel elever i bærumsskolen som inneværende år får *særskilt norskopplæring*, ligger litt under landsgjennomsnittet. 6,3 prosent av elevene i Norge får særskilt norskopplæring, mens tallet for Bærum er 5,5 prosent. Det er totalt 890 elever som får særskilt norskopplæring i Bærum inneværende skoleår.

Diagrammet nedenfor viser spredningen i hvor stor prosentandel av elevene på de ordinære barne- og ungdomsskolene i Bærum som får *særskilt norskopplæring*. Diagrammet viser at de fleste skolene i Bærum har en prosentandel minoritetsspråklige elever i underkant av fem prosent, mens tre skoler har en prosentandel over 15 prosent⁴.



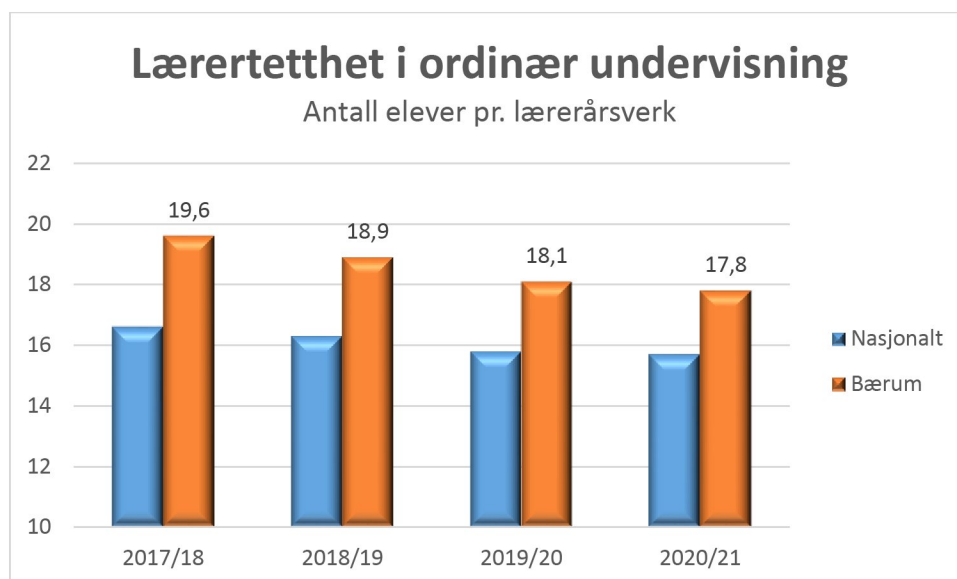
² Særskilt norskopplæring er støtte til å mestre norsk språk med en norskspråklig lærer.

³ Tospråklig fagopplæring er støtte til fagopplæring med en lærer som har samme morsmål.

⁴ Emma Hjorth, Evje og Rykkinn skoler (Velkomstklassene er ikke med i disse tallene).

3.2.4 Bemanning i skolen

Diagrammet nedenfor viser lærertetthet⁵ i form av antall elever per lærer i ordinær undervisning samlet for barne- og ungdomstrinnet. Av diagrammet fremgår det at det i den ordinære undervisningen i bærumsskolen er flere elever per lærer enn landsgjennomsnittet. Diagrammet viser at det har blitt færre elever pr. lærer de siste årene.



Den enkelte skole fikk høsten 2020 en ressurstildeling i tråd med de tall skolen har rapportert inn i GSI høsten 2019 (skoleåret før). Dette er en tildeling etter såkalt gruppestørrelse 2 (se fotnote). Det vil enkelt fremstilt si elevtimer minus timer til spesialundervisning og særskilt språkopplæring.

Tallene for den enkelte skole viser at majoriteten har en gruppestørrelse i tråd med innført lærernorm. Noen skoler hadde ved skolestart fortsatt vakanse i lærerstillinger. Dette ga på rapporteringstidspunktet (1.10.20) utslag i lærertetthet. Videre var det barneskoler som på gitt tidspunkt ikke hadde dimensjonert lærerressursene mellom 1. - 4. trinn og 5. - 7. trinn etter normens angitte gruppestørrelser. Ellers er det påvist en ubalanse i ressurstildeling basert på forrige års GSI-tall når tildelingen er basert på gruppestørrelse 2. Den enkelte skoles andel elever med behov for spesialundervisning og særskilt norsk kan variere fra ett år til det neste. For enkeltskoler slår dette ut i både færre elever per gruppe og for noen skoler en gruppestørrelse over vedtatt norm.

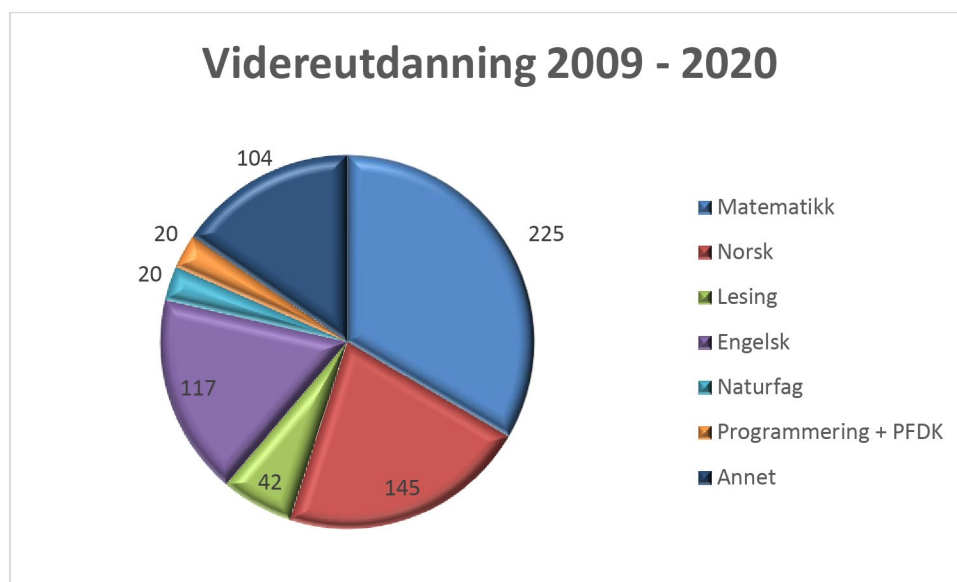
⁵ Lærertetthet beregnes med utgangspunkt i forholdet mellom elevtimer og lærertimer, og gir en indikasjon på størrelsen på undervisningsgruppene. Indikatoren for *gjennomsnittlig lærertetthet i ordinær undervisning (Gruppestørrelse 2)* inkluderer ikke timer til spesialundervisning eller timer til særskilt norskopplæring for språklige minoriteter på ordinære skoler. Indikatoren sier ikke noe om hvor mange elever det er i hver klasse, men hvor mange elever en lærer har ansvar for i en gjennomsnittlig undervisningssituasjon. Hvor mange elever det er i klassene vil variere og vil blant annet være avhengig av hvor mange elever det er på trinnet og hvordan elevene deles i grupper ut fra de ulike fagene det undervises i.

3.2.5 Videreutdanning

Kompetanseutvikling og etter- og videreutdanning i bærumsskolen tar utgangspunkt i de midlene som bevilges fra både kommune og stat hvert år.

Staten har bevilget midler til videreutdanning (utdanning med studiepoeng) for lærere og skoleledere siden 2009. I løpet av tiåret frem til 2020, har lærere i bærumsskolen deltatt på til sammen 719 studier. Årlig betyr det at bærumsskolen tilsetter nærmere 40 ekstra årsverk lærerressurs tilsvarende lærere i videreutdanning med valgt vikarordning. Dette er en ordning hvor lærer i videreutdanning jobber 62,5 prosent stilling i perioden studiet pågår og frikjøpes 37,5 prosent stilling for å kunne studere. I tillegg har 92 skoleledere deltatt på masterstudier i skoleledelse i perioden. Dette er et studium skolelederne gjennomfører parallelt med fulltidsstilling.

Diagrammet nedenfor viser fordelingen over hvilke fag lærerne i Bærum har tatt videreutdanning i perioden 2009 - 2020, og hvor mange lærere som har tatt videreutdanning. Skoleåret 2020/21 tar 125 lærere videreutdanning. I tillegg går fire skoleledere på Rektorskolen. Flere lærere tar videreutdanning innen profesjonsfaglig digital kompetanse, programmering og lærerspesialistutdanning.



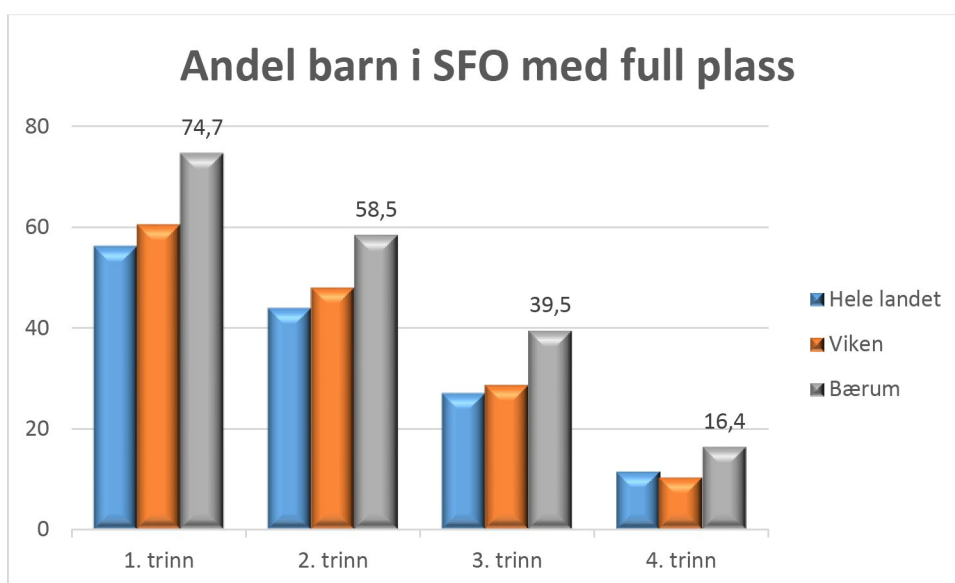
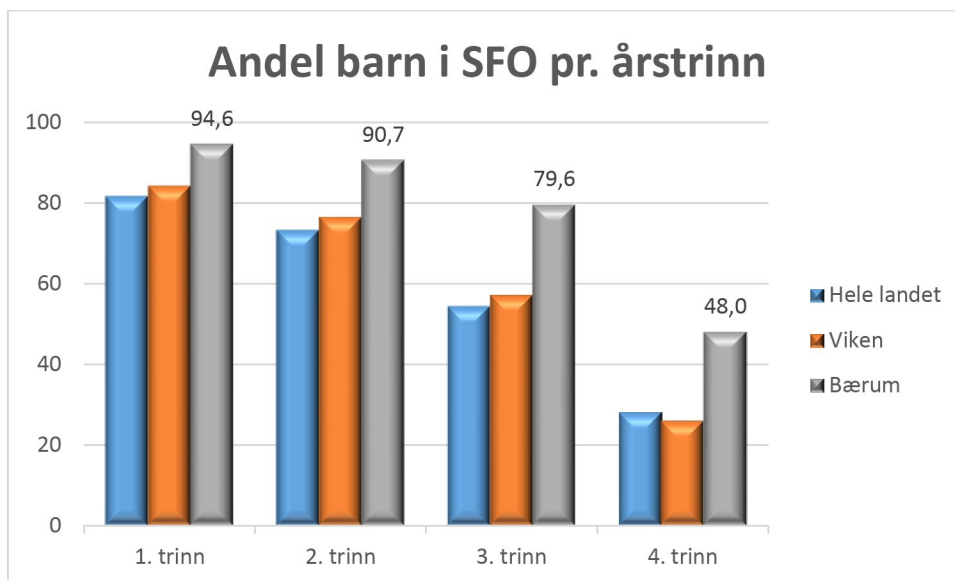
3.2.5.1 Rekrutteringsstudium i skoleledelse

Det er grunn til å tro at det kan bli rekrutteringsutfordringer innen skoleledere som for øvrig personell i skolen. I den forbindelse har kommunedirektøren initiert et rekrutteringsstudium i skoleledelse i regi av Handelshøgskolen BI. 25 bærums lærere som vurderer å bli skoleledere, ble tildelt plass. Studiet er i stor grad dekket av organisasjonsutviklingsmidler fra KS. Første samling var i januar 2020, og studiet skal gå over tre semestre, med avslutning våren 2021.

Kommunedirektøren har søkt om organisasjonsutviklingsmidler fra KS for å videreføre tilbudet til de som ønsker å bygge på med en modul, men også for nye interesserte lærere som vurderer å bli skoleledere.

3.2.6 Skolefritidsordningen

Skoleåret 2020/21 er det 5 614 barn som har plass i SFO. Dette tilsvarer 87,4 prosent av elevene på 1. – 4. trinn. Andelen elever i SFO varierer noe for hvert trinn. Figuren nedenfor viser at det er flere elever som bruker SFO enn både landsgjennomsnittet og snittet for Akershus/Viken.



Skoleåret 2020/21 er det vesentlig færre barn på 4. trinn som benytter seg av SFO-tilbudet enn tidligere år. Forklaringer på dette kan være et redusert aktivitetstilbud på grunn av Covid-19-situasjonen, samt at mange foreldre ikke har like stort behov for SFO når de har hjemmekontor.

3.3 Prosesskvalitet

3.3.1 Rammeverk for kvalitet «Bedre læring»

Det meste av kvalitetsutviklingen i bærums skolen tar utgangspunkt i de tre satsingsområdene i rammeverk for kvalitet *Bedre læring*:

- Vurdering for, som og av læring
- Dybdelæring
- Livsmestring



Skolene jobber med alle tre innsatsene, men velger spesifikt ett område som de ønsker å utvikle spesielt. For den enkelte skole er dette nedfelt i det dokumentet som kalles pedagogisk utviklingsplan.

Kommunedirektøren får et godt innblikk i skolens arbeid med satsingsområdene gjennom det helhetlige resultatoppfølgingssystemet utviklet for bærums skolen. Hver skole mottar hvert år et omfattende *Responsdokument*, som innbefatter alle tilgjengelige resultat for skolen. Dette følges opp med såkalte *dialoger*. Dialoger er møter mellom skolens ledelse og kommunalsjefens ledelse for felles analyse og drøfting som grunnlag for mål, tiltak og videre innsats.

Skolen kan i etterkant be om veiledning og kompetanseheving av personalet og ledergruppene. Grunnskoleavdelingen er da en viktig instans enten ved at spesialrådgivere derfra bistår skolen, eller det bestilles eksternt bistand. Skoleåret 2020/21 utarbeidet kommunedirektøren [en egen kurskatalog](#) som er en samlet oversikt over alle kurs- og kompetanseutviklingstilbud. Kurskatalogen bygger på områder som er etterspurt fra skolene og/eller områder som er initiert som satsingsområder nasjonalt. I tillegg utarbeidet kommunedirektøren [Bærums skolens digitale ressursbank](#) som inneholder kompetansepakker innenfor ulike temaer, som skolene kan bruke i utviklingsarbeidet innenfor ulike temaer.

I tillegg kan skolene velge å arbeide skolebasert gjennom desentraliserte kompetanseutviklingsmidler (DEKOM), der Asker og Bærum årlig inngår avtaler med ulike universiteter, høyskoler og nasjonale kompetansesentra (Universitetet i Oslo, OsloMet, Universitetet i Stavanger, Høgskolen Innlandet, Høgskolen på Vestlandet).

Det har vært et mål over tid at skoler og enkeltlærere i størst mulig grad skal få skreddersøm knyttet til utviklings- og kompetansehevingsbehov i stedet for å være deltakere i generelle kurstilbud.

3.3.2 Vurdering for, som og av læring

3.3.2.1 Responsen og dialogen

Kommunedirektøren har som tidligere nevnt videreutviklet systemet for resultatoppfølging på skolene gjennom *Responsen og Dialogen*. Responsdokumentene viser en oversikt over elevenes læringsresultater og læringsmiljø knyttet til rammeverket «Bedre læring». Responsdokumentene følges opp av dialogsamtaler mellom seksjonsledere og skolens ledergrupper tre ganger i året, der skolens utfordringsbilde, mål og fremgangsmåte for det videre arbeidet blir drøftet.

3.3.3 Dybdelæring

3.3.3.1 Arbeid med begrepet «dybdelæring»

Kommunedirektøren har initiert et samarbeid om desentralisert kompetanseutvikling (DEKOM) med Universitetet i Oslo og Naturfagssenteret, der to barneskoler gjennom arbeidet med «[Realfagsløyper](#)» og metoden «Lesson Study» har reflektert og utforsket egen praksis knyttet til dybdelæring.

Tilsvarende har tre ungdomsskoler et tett samarbeid med utviklingsenheten [FIKS](#) ved Universitetet i Oslo, knyttet til hvordan de skal forstå begrepet «dybdelæring» i lys av fagfornyelsen og en digital skolehverdag.

3.3.3.2 Grunnleggende ferdigheter

Lesing og skriving

Intensivopplæring «På Sporet»

Alle skoler har plikt til å tilby intensiv opplæring til elever på 1. – 4. trinn som står i fare for å bli «hengende etter» i lesing, skriving og regning. Kommunedirektøren har etablert en ordning med «intensivlærere» på hver skole. Intensivlærerne skal tilby intensiv opplæring i lesing, skriving og regning der det er behov for det.

Skoleåret 2020/21 har intensivlærere på 1. trinn tilbudt intensiv undervisning i lesing og skriving i tråd med forskningsprosjektet «På sporet». Tiltaket innebærer at elevene som er i risiko for å utvikle lese- og skrivevansker får 100 økter intensiv opplæring i lesing og skriving det første skoleåret. Asker og Bærum kommuner gjennomførte «På Sporet»-prosjektet skoleåret 2018/19 med svært gode resultater. Elevene som fikk undervisningsopplegget fikk signifikant bedre resultater enn andre elever. Alle skoler har fått undervisningsmateriell, opplæring og mulighet til erfaringsdeling underveis i skoleåret.

Forskningsprosjektet «Engasjer»

I samarbeid med Universitetet i Stavanger søkte Bærum kommune i 2020 Forskningsrådet om støtte til et forskningsprosjekt knyttet til elever som strever med lesing på mellomtrinnet.

[Forskningsprosjektet «Engasjer»](#) skal gi mer kunnskap om engasjerende leseopplæring på mellomtrinnet, og skal resultere i en digital protal hvor lærere og skoleledere vil få kunnskap om engasjerende leseopplæring. Samarbeidet mellom elever, lærere og forskere skal sikre at tiltakene som utvikles i prosjektet er forskningsbaserte og engasjerer elevene.

Alle elever og lærere på 5. trinn i bærumsskolen blir i skoleårene 2020/21, 2021/22 og 2022/23 invitert til å delta i prosjektet.

Rutiner for lese- og skrivevansker

Kommunedirektøren har utarbeidet rutiner for [kartlegging og oppfølging av lese- og skrivevansker](#). Dette arbeidet har vært et samarbeid mellom PP-tjenesten og Grunnskoleavdelingen. Alle skoler har fått tilbud om sertifisering i kartleggingsverktøyet LOGOS. LOGOS er et kartleggingsverktøy utviklet av en av Norges fremste forskere på dysleksi, professor Torleif Høien. Alle skoler skal ha minst én

person som er sertifisert til å kartlegge elever for lese- og skrivevansker med LOGOS. Systemet er totalt sett etablert for å sikre elever i risiko for lese- og skriveutfordringer tidlig og riktig bistand.

Applikasjoner for retteprogram og talesyntese

Kommunedirektøren har arrangert kurs for lærere, elever og foresatte i bruk av appen LingDys som hjelpemiddel. Dette er en applikasjon som kan lese opp tekst og gi ordforslag og skrivehjelp. Den har også funksjoner som lar elevene kopiere tekst som kan leses høyt med talesyntese. Applikasjonen brukes i den første lese- og skriveopplæringen, men er også et sentralt kompensierende verktøy for elever med spesifikke lese- og skrivevansker. Denne appen er tilgjengelig på nettbrettene til alle elever med lese- og skrivevansker. På et tidlig tidspunkt får de glede av funksjonene, og kan oppleve lese og skriveglede på lik linje med øvrige elever. Med appen kan elevene eksempelvis også diktere på engelsk og få teksten gjenkjent og skrevet. Kurset for lærere, elever og foreldre ligger åpent tilgjengelig på nett i [Bærumsskolens digitale ressursbank](#).

Regning

Intensivopplæring i regning på 1. og 2. trinn

Kommunedirektøren har tilbudt opplæring til intensivlærerne på 1. og 2. trinn i tråd med prinsippene i «Think Math Global», en finsk metode som er videreutviklet ved Universitetet i Oslo. Intensivlærere ved ti skoler har fått opplæring og materiell og har forpliktet seg til å gjennomføre 16 leksjoner i gruppe med fire elever. Elevene blir identifisert ved hjelp av resultatene på kartleggingsprøven i regning. Think math er i tråd med prinsippene for tidlig innsats fra skolestart for å forhindre at elever i risiko utvikler vansker innen regning og matematikk.

3.3.3.3 Elever med stort læringspotensial

Våren 2015 utviklet kommunedirektøren nettressursen ["Barn og unge med stort læringspotensial"](#) som skal gi lærere og skoleledere kunnskap og kompetanse om hva som karakteriserer evnerike barn og unge, hvordan de kan identifiseres og hvilke behov de har for tilpasning i undervisningen. Parallelt med nettressursen fikk alle skoler kompetanseheving knyttet til temaet.

I sak 047/15, 049/16 og 039/17 har kommunedirektøren orientert om arbeidet med barn og unge med stort læringspotensial. I sak 039/17 besluttet hovedutvalg for barn og unge at kommunedirektøren skal gi en årlig statusoppdatering for arbeidet med elever med stort læringspotensial.

Forsering av fag

Målet med forsering av fag er å imøtekomme de sterke elevenes behov for tilpasset opplæring og å øke elevens motivasjon og læring i faget. Skoleåret 2020/21 er det 57 ungdomstrinnelever i Bærum som tar fag på videregående nivå. Dette gjelder hovedsakelig elever på 10. trinn, og matematikk er det faget som de fleste forserer. 43 elever tar matematikk på videregående nivå i stedet for valgfag eller arbeidslivsfag, mens de resterende 14 tar matematikk i tillegg til valgfag og arbeidslivsfag. Noen av elevene mottar dette tilbudet som nettundervisning i regi av nettskolen i Nordland eller Vestfold, mens andre deltar i undervisning på en nærliggende videregående skole. I noen tilfeller skjer undervisningen ved egen skole. De praktiske avtalene og tilpasningene skjer gjennom dialog mellom

den enkelte ungdomsskole og videregående skole. Ungdomsskolene gjør avtaler med de aktuelle elevene og foresatte i forbindelse med forsering av fag.

Forsering på barnetrinnet (SPEED)

I tråd med vedtak fra Hovedutvalg for barn og unge, har kommunedirektøren fortsatt med forsering av matematikk for elever på 6. – 9. trinn fra ulike barneskoler og ungdomsskoler dette skoleåret. Det er tre grupper som forserer:

- SPEED1 som begynte skoleåret 2018/19 og som nå går i 8. og 9. trinn
- SPEED2 som begynte skoleåret 2019/20, som går i 7. og 8. trinn
- SPEED3 som begynte skoleåret 2020/21 som går i 6. og 7. trinn.

Totalt er det 95 elever som får undervisning etter skoletid en gang hver tredje uke.

Undervisningsøktene ledes av en spesialrådgiver i regning, samt lærer Skage Hansen ved Engebråten skole (vinner av Holmboe-prisen 2018). I undervisningen får elevene mulighet til å samarbeide, utforske og reflektere over matematiske problemstillinger. Undervisningen har vært i Sandvika, men pandemien gjorde at de fleste samlingene er gjennomført digitalt, på Whereby dette året. Mellom samlingene mottar de læringsfilmer via nettbrettene og arbeider digitalt sammen med øvrige forseringselever ved de andre barneskolene med oppgaver som legges ut til dem (også disse utarbeidet av Hansen). I tillegg får elevene veiledning og hjelp på kommunikasjonsplattformen Showbie av spesialrådgiveren. Spesialrådgiveren besøker vanligvis også elevene på sine nærskoler for mer individuell oppfølging. Dette har vært vanskelig å få til på grunn av pandemien.

Det er flere eksempler på at SPEED-elevene inspirerer elever i klassen sin til å jobbe med læringsfilmene og oppgaver fra SPEED. En skole har også tilbud til elever om undervisning etter skoletid med SPEED-modellen. Som i fjor, vil kommunedirektøren evaluere tilbudet våren 2021 og påse at elevene som har deltatt i dette programmet også får tilsvarende utfordringer neste skoleår, uansett om de fortsetter på barnetrinnet, eller skal begynne på ungdomstrinnet.

3.3.3.4 IBC på Ramstad

International Bilingual (IBC) klasse ved Ramstad ble startet opp som et forsøksprosjekt høsten 2014 i en klasse på 8. trinn. Hvert skoleår etter dette har det startet opp en ny IBC klasse ved Ramstad, og våren 2020 går fjerde kull ut 10. trinn med IBC. Ordningen med IBC-klassen er et forsøk etter opplæringsloven § 1-4, og ble evaluert av Universitetet i Oslo som også fulgte prosjektet gjennom hele perioden. Evalueringen viste svært positive resultater med tanke på læring. Evalueringen er sendt Utdanningsdirektoratet sammen med en oppfordring om endringer i forskrift til opplæringsloven som gjør at dette tilbudet kan være et ordinært tilbud og ikke bare som et avgrenset forsøksprosjekt.

3.3.3.5 Samarbeid med Ungt Entreprenørskap

Bærum kommune har fortsatt sitt samarbeid med Ungt Entreprenørskap (UE) gjennom 2020. UE har tre programmer som retter seg mot ungdomstrinnet, «Økonomi og karrierevalg», «Elevbedrift» og «Innovasjonscamp». Alle ungdomsskoler er nå med på de tre programmene. «Innovasjonscamp» blir gjennomført på 8. trinn, «Økonomi og karrierevalg» blir gjennomført på 9. trinn og «Elevbedrift» gjennomføres som et valgfag på ulike trinn. Innovasjonscampene var planlagt gjennomført i mars, men de fleste måtte dessverre avlyses på grunn av covid-19.

Som en oppfølging av hovedutvalg for barn og unges behandling av sak 042/17 arrangere [SMARTcamp](#) for elever på 6. trinn i samarbeid med Ungt Entreprenørskap høsten 2018 og høsten 2019. Praktisk arbeid og forståelse, kreativitet og samskaping står sentralt i denne arbeidsformen. Dette bygger opp under sentrale elementer i de kompetanser bærumsskolen søker for læring i 21. århundre. Evalueringene av tiltaket viser at både arbeidsprosessene på skolen og finalen fungerer godt som metode like bra for yngre elever.

3.3.3.6 Satsing på praktisk-estetiske fag

I 2016 bevilget Kommunestyret 700 000 kroner årlig for å forsterke innsatsen med de kreative og praktiske fagene, gjerne gjennom samarbeid med næringslivet. Ungdomsskolene kan søke om midler til satsinger innen fagene musikk og kunst og håndverk. Prosjektet må være rettet mot elevenes utvikling innen de aktuelle fagene, og det må være forankret i læreplanen. Skolene utfordres til å utforske og gripe handlingsrommet ved utforming av søknad om prosjektmidler. Målet med satsingen er:

- å utvikle de kreative og praktiske fagene på ungdomsskolene
- å la praktisk-estetiske fag bli elevenes utdannings- og yrkesvalg.

I 2020 søkte seks skoler om midler knyttet til prosjekter relatert til band, billedkunst, drama, design og redesign.

3.3.4 Livsmestring

I overordnet del av læreplanverket inngår «folkehelse og livsmestring» som ett av tre tverrfaglige temaer. I barne- og ungdomsårene er utvikling av et positivt selvilde og en trygg identitet særlig avgjørende.

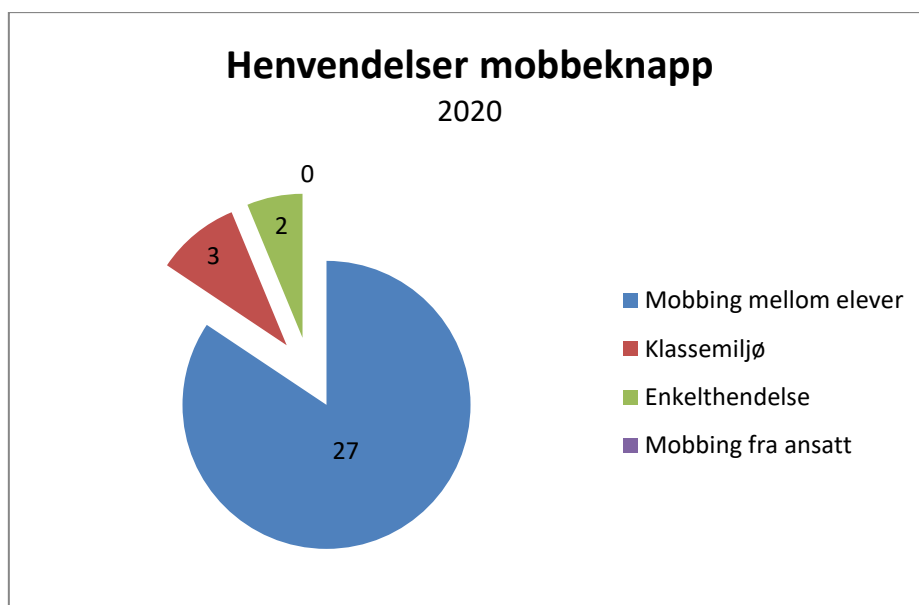
Innen hovedområdet *Livsmestring* har det vært igangsatt ulike tiltak på skolene. I tillegg til det arbeidet som gjøres lokalt på hver skole, har kommunedirektøren siden våren 2013 arbeidet spesielt med å tilby ledergruppene veiledning i hvordan de kan skape et langsiktig og helhetlig systematisk arbeid med læringsmiljøet. Livsmestring handler om å kunne forstå og kunne påvirke faktorer som har betydning for mestring av eget liv, som for eksempel å ha motstandskraft, kunne holde ut, si ifra og gjøre motstand. I tillegg til å lytte til egne følelser og kjenne egen sårbarhet. I bærumsskolen er det forsøkt en bred tilnærming for å hjelpe elevene med dette ved å trekke inn fysisk og psykisk helse, levevaner, seksualitet og kjønn, rusmidler, mediebruk og forbruk/ personlig økonomi i skolehverdagen. Verdivalg, mellommenneskelige relasjoner, å kunne sette grenser og respektere andres, å kunne håndtere tanker, følelser og relasjoner er også trukket inn i innsatsen. Noen av områdene har også blitt videreført i egne handlingsplaner som gjelder overordnet for en rekke av tjenestene for barn og unge i Bærum kommune.

3.3.4.1 Trygt og godt skolemiljø

Bærumsskolen har en plan for trygt og godt skolemiljø, som skal hjelpe skolene i å sikre et trygt og godt skolemiljø for elevene: «[Trygt skolemiljø](#)». Denne veilederen fungerer som et «minste felles multiplum» for hvordan skolene skal arbeide for å forebygge, avdekke og håndtere mobbing.

3.3.4.2 Mobbeknapp på skolenes nettsider

I sak 018/17 besluttet hovedutvalg for barn og unge å opprette en «mobbeknapp» på alle skolenes hjemmesider. Mobbeknappen ble tilgjengelig fra skolestart 2017. I 2020 er det kommet inn 34 meldinger fra 13 forskjellige skoler, både på barnetrinnet og ungdomstrinnet. Det er gjort en betydelig innsats for å spre kunnskap om «mobbeknappen». Likevel opplever kommunedirektøren at berørte parter velger direkte henvendelse til ansatte i skolen eller til Tryggkontaktene. Henvendelsene fordeler seg slik:



Det er grunn til å tolke status slik at foreldre i større grad ønsker å benytte direkte kontakt med skolen eller kommunens Tryggkontakter enn benytte digitalt meldesystem via «mobbeknappen». Kommunedirektøren opprettholder ordningen med «mobbeknappen» for å sikre flest mulig flater som kan fange opp elever som ikke opplever en trygg skolehverdag.

3.3.4.3 Trygg-kontakt

I 2016 ble det opprettet en stilling som «Trygg-kontakt». Trygg-kontakten har en ombudsfunksjon som kan bistå elever, foreldre og skoler som opplever behov for ekstern bistand i utfordrende saker knyttet til psykososialt oppvekstmiljø. Trygg-kontakten skal arbeide for at elevenes rettigheter blir ivaretatt og gi bistand slik at en sak løses hos rett instans. Trygg-kontakten skal være et lavterskeltilbud til elever og foresatte og skal være en brobygger mellom alle involverte parter.

I dag fordeles Trygg-kontaktrollen på to spesialrådgivere knyttet til kommunalsjef for oppvekst skole. I den forbindelse har kommunedirektøren utarbeidet en [informasjonsbrosjyre](#) til foreldre om rettighetene til et trygt og godt skolemiljø og hvor de kan ta kontakt dersom deres barn ikke opplever et godt psykososialt miljø på skolen eller arenaer som har sammenheng med skolen.

3.3.4.4 Nettverk for miljølærere

Fra 1.1.17 bevilget kommunestyret midler til å opprette miljølærere i 25 prosent stilling på alle barneskoler. I tillegg har alle ungdomsskoler sosiallærere. Kommunedirektøren har arrangert fire lærende nettverk for miljølærere, sosiallærere, avdelingsledere ved alle skoler i løpet av skoleåret. Læringsmiljøteamet i PPT og helsesykepleiere er også invitert til samlingene.

Temaene i nettverket har vært:

- Handlingsplan for forebygging av vold, seksuelle krenkelser og overgrep mot barn og unge ved RVTS-ØST og SLT-koordinator i Bærum kommune.
- Hvordan jobbe med livsmestring på den enkelte skole ved Pål Roland (Læringsmiljøsenteret) og en praksisfortelling fra Grav skole.
- Hvordan undersøke elevenes skolemiljø, tips og verktøy med Tove Flack (Læringsmiljøsenteret).
- Hvordan forebygge elevenes rett til et trygt og godt læringsmiljø, bygge klassekollektiv og hindre voksenkrenkelser ved Trygg-kontaktene.

Miljølærerne og sosiallærerne har også opprettet et digitalt forum for å dele erfaringer og utfordringer, der de kan få innspill fra andre kollegaer og tips til nettsider.

3.3.4.5 Læringsmiljøprosjektet

I perioden 2016-2018 deltok Gullhaug, Bærums Verk, Lesterud og Mølladammen skoler i «Læringsmiljøprosjektet». Prosjektet er initiert av Utdanningsdirektoratet og ledes av Læringsmiljøsenteret ved Universitetet i Stavanger. Prosjektet gikk over fire semestre med veiledning og oppdatert kunnskap om mobbingens psykologi, avdekking og stopping av mobbing, god klasseledelse og organisasjonsutvikling. Kunnskapen og erfaringen som de fire skolene har fått deles med øvrige skoler. Skolene har forpliktet seg til mellomarbeid mellom veiledningene/fagøktene. Skolene og tilhørende skolefritidsordninger gis 2-3 fagøkter i semesteret og veiledning ca. hver 6. uke.

Fra skoleåret 2017/18 ble Læringsmiljøprosjektet i Bærum utvidet til også å gjelde skoler og barnehager i Fornebuområdet. Barnehagene og skolene som er med i prosjektet er Forneburingen barnehage, Fornebu Idrettsbarnehage, Nansenparken barnehage, Hundsund barnehage, Storøya barnehage, Snarøya skole, Storøya skole, Lysaker skole og Hundsund ungdomsskole. Fra skoleåret 2018/19 har også Rykkinn skole, Evje skole og Grav skole og et utvalg barnehager deltatt i Læringsmiljøprosjektet. Driften av de lokale læringsmiljøprosjektene er et samarbeid mellom kommunalsjefene for barnehage og skole.

Prosjektet ble avsluttet juni 2020. Skolene jobber videre med den kompetansen de fikk gjennom fagsamlinger og erfaringsdelinger. Tryggkontaktene er involvert i dette arbeidet på enkelte skoler.

3.3.4.6 Veiledning for et trygt og godt læringsmiljø

Skoleåret 2020/21 arbeider to spesialrådgivere med å veilede skoler i deres arbeid knyttet til å fremme trygge og gode læringsmiljøer. De har fulgt opp to skoler systematisk gjennom hele året, samt en skole sammen med Læringsmiljøsenteret i Stavanger. I tillegg følger de opp lærerteam, holder kurs og foreldremøter på enkeltskoler. Skoleåret 2020/21 bistår Læringsmiljøsenteret ved Universitetet i Stavanger rådgiverne i dette arbeidet på to skoler, som en del av samarbeidet om desentraliserte kompetanseutviklingsmidler (DEKOM).

3.3.4.7 Arbeid med digital dannelse

Den digitale skolehverdagen gir uante muligheter for læring, mestring og motivasjon, men krever en ny og annen rolle for oppdragere og utdannere. Kommunedirektøren har arbeidet med kompetanseutvikling på tvers av skoler knyttet til utvikling av barn og unges dømmekraft, kunnskap om personvern og potensielle konsekvenser knyttet til bruk av teknologi. I tillegg er det helt sentralt at barn og unge blir bevisst sin tilstedeværelse på nettet og får kunnskap om hva de kan gjøre for å stoppe digital mobbing og hvor de kan henvende seg for å få kontroll over situasjonen og hindre at informasjon spres.

Skoleåret 2018/19 arrangerte kommunedirektøren lærende nettverk knyttet til digital dannelse. Alle skoler utarbeidet en lokal plan for hvordan de skal arbeide med digital dannelse, og opprettet «Digiråd» bestående av foreldrerepresentanter på hver skole. Som en forlengelse av arbeidet knyttet til digital dannelse, har kommunedirektøren hatt et samarbeid med Telenor knyttet til utprøving av deres nye ressurs for nettvett og digital dannelse, «[Bruk hue](#)». Inneværende skoleår er verktøyet utviklet også for foreldre.

Under dette viktige området er det grunn til å trekke frem det sektorielle samarbeidet bærumsskolen har med ansvarlige for personvern og sikkerhet i kommunens DigIT-avdeling. Det er et erfarent team medarbeidere som har ansvar for å sikre databehandleravtaler og risikoanalyser av alle digitale plattformer og applikasjoner på elevenes nettbrett. Videre er det lagt ned et stort arbeid innen kompetanseutvikling på området for både elever og medarbeidere i bærumsskolen. Det samme teamet bistår også ute på skolene i det foreldreutvalg ønsker økt innsikt i barns digitale verden versus personvern og sikkerhet. Alle ansatte har også gjennomgått fem opplæringsmoduler knyttet til GDPR- lovverket.

3.3.4.8 Gode overgangsrutiner

Som beskrevet i delen om barnehagekvalitet, har Hovedutvalg for barn og unge vedtatt [rutiner for overgangen mellom barnehage og skole](#). Rutinene innebærer blant annet et sonesamarbeid som skaper flere samarbeidsarenaer mellom barnehagene og skolene og bruk av felles grenseobjekter i kommunen (alle barnehager og skoler introduserer elevene for en felles lek, bok, sang og spill). I tillegg sikrer felles rutiner at barnas stemme i overgangen kommer tydeligere frem, ved at de selv er delaktige i skjemaet som sendes fra barnehage/foreldre til aktuell skole og SFO før skolestart.

Kommunedirektøren arrangerer årlige møtepunkter mellom barnehagelærere og avdelingsledere med ansvar for skole/SFO på 1. trinn, der rutinene også evalueres og justeres i forkant av hver overgang. Rutinene ble sist justert våren 2021.

3.3.4.9 Fraværsrutiner

I 2018 (sak 014/18) behandlet Hovedutvalg for barn og unge nye [fraværsrutiner for bærumsskolen](#). Revideringen har vært et samarbeid mellom skole, PP-tjenesten, helsetjenester barn og unge, psykisk helseteam og barneverntjenesten. Kommunedirektøren har arrangert en fagsamlinger for alle involverte aktører. Videre arbeides det med spesifisering av spesielt utfordrende områder hvor det er behov for ytterligere presisering og innsats.

Bærum kommune skal forebygge frafall i tidlig alder, og iverksette tiltak raskt når en elev har høyt skolefravær. Vi vet fra forskning at skoler som legger vekt på betydningen av tilstedeværelse og har

gode rutiner for registrering og oppfølging av fravær, ofte har lav fraværspromatikk. Når fraværet kan avdekkes tidlig, kan vi hindre at det øker og gjør situasjonen for eleven vanskeligere.

Det er vårt felles ansvar å samarbeide for å finne gode løsninger slik at eleven igjen opplever motivasjon og ønske om å komme til skolen igjen. Godt forebyggende arbeid, avdekking, grundig kartlegging og rask igangsetting av tiltak forbedrer prognosen for disse elevene. Alvorlig skolefravær oppstår uavhengig av etnisitet, sosioøkonomisk bakgrunn, evnenivå og kjønn. Videre ser vi at årsakene til skolefravær er mange og sammensatte.

Først og fremst kartlegger skolen egen virksomhet for å se på årsaksfaktorer som uhensiktsmessig håndtering av og holdninger til fravær, kvaliteten i klasse- og læringsmiljø, kontinuitet i opplæringen og skolens kompetanse om barn og unge med psykiske uhelse.

Allerede i tidlig stadium er det avgjørende at det opprettes en tett dialog mellom skole og foreldre/elev. I noen tilfeller kan det være årsaker i hjemmet og familiesituasjonen som fordrer skolen som viktig bidragsyter for stabilitet for barnet/ungdommen. Uavhengig av årsaksforhold er det avgjørende at riktig sakkyndig instans bistår i arbeidet. Fraværet i seg selv er en forsterkende faktor. Jo lenger en elev blir borte fra skolen, jo verre er det å komme tilbake. Per i dag er det skolens Ressursgruppe som er samordningsforumet fra en elev identifiseres, tiltak iverksettes og effekt følges opp. PPT er per i dag også tillagt å være ansvarlig instans i alle fraværssaker som defineres på alvorlig nivå. Imidlertid vil bærumskolens fravær rutiner endres i tråd med innføring av samhandlingsmodellen BTI (Bedre Tverrfaglig Innsats) hvor den i hvert trinn av samhandlingen alltid er definert en stafettpinneholder som har ansvar for koordinert innsats og oppfølging i tråd med vedtatte tiltak. Kommunedirektøren vil legge frem en egen sak om dette til politisk behandling i løpet av 2021.

3.3.4.10 Psykologisk førstehjelp

I samarbeid med Helsetjenester for barn og unge, får alle elever på 2., 5. og 8. trinn tilbud om psykologisk førstehjelp. Det er helsesykepleier som gjennomfører undervisningsopplegget i samarbeid med skolen. Målet er å lære barn og unge mestringsstrategier til å takle psykisk stress og dagligdagse utfordringer. «Hjelpehånden» er utgangspunktet i førstehjelpsskrinet. Elevene stiller seg fem spørsmål, ett til hver finger: *Hva skjer? Hvilke følelser har jeg? Hvilke rødtanker får jeg? Hvilke grønttanker får jeg? Hva kan jeg gjøre?* Til slutt spør de seg: *Hvem kan hjelpe meg?* Å identifisere såkalte «grønttanker» og «rødtanker» er sentralt. Rødtankene er de sterke og ødeleggende, mens de alternative grønttankene kan gjøre barna mer glade og mindre sinte, triste eller redde. Skolehelsetjenesten og Psykisk helseteam tilbyr også undervisning om psykologisk førstehjelp til lærere, og holder også kurs for foresatte til elevene på 5. og 8. klassetrinn.

Som en del av arbeidet har enkelte skoler hvert år en temauke om psykisk helse «Alle har en psykisk helse». Målet er å bevisstgjøre elevene om at psykisk helse er en integrert del av alles liv. I temauken bruker de én dag på hva som gjør oss godt i livet, én dag på utfordringer en kan møte som ikke gjør en godt, og én dag på løsninger og hjelp. I denne forbindelse lærer elevene psykologisk førstehjelp av helsesykepleier (med kontaktlærere til stede). Uken er en del av skolens planverk for mobbe- og helseforebyggende arbeid.

3.3.4.11 Oppfølging av nyutdannede lærere

Rektor har det overordnede ansvaret for nyutdannede på egen skole. På hver skole er det internt rekruttert en eller flere erfarne veiledere til de nyutdannede lærerne. Veilederne får kompetanseutvikling gjennom skoleåret parallelt med deres jobb som veiledere gjennom fire samlinger i året. Her har temaene vært hvordan de kan lage en god oppfølgingsplan for den nyutdannede med både innhold og tidsbruk, hvordan håndtere stress og mestring i skolen, ulike metodikker som kan brukes i veilederrollen og hvordan de kan være en god veileder på egen skole.

Sommeren 2020 mottok Bærum kommune midler fra Utdanningsdirektoratet for å gi veiledning til nyutdannede lærere. Skoleåret 2020/21 er det 74 nyutdannede lærere i sitt første år, og alle har en veileder på sin skole. Veiledningen følger en strukturert innholds- og tidsplan som lages på den enkelte skole. De nyutdannede har 30 minutter med sin veileder hver uke. Det gis veiledning innen blant annet god klasseledelse, et godt hjem-skole-samarbeid, tilpasset opplæring og å skape gode relasjoner til elevene.

De nyutdannede lærerne har deltatt på fem heldagssamlinger i lærende nettverk i løpet av skoleåret. Her har temaene vært relasjons- og ledelseskompetanse, foreldresamarbeid, vurdering for læring, growth mindset og hvorfor det er viktig for at elevene skal nå sitt potensial.

I skoleåret 2020/21 har bærumsskolen i tillegg fulgt opp lærere som jobber i sitt andre år som lærer. Skolene har valgt mellom to løsninger; å veilede lærerne på egen skole med en veileder eller at lærerne har fulgt et eget nettverk. De fleste har valgt å følge opp på egen skole, men 22 lærere har fulgt nettverket. Der har det i 2020 vært tre samlinger der temaene har vært hvordan håndtere stress og mestring i skolen og case fra undervisningen som utgangspunkt for refleksjon og profesjonsutvikling.

3.3.4.12 Robuste barn og unge

«Robuste barn og unge» er et folkehelseprosjekt som startet opp i 2019. Prosjektets delmål er å styrke kvaliteten i barnehage, skole og fritidssektoren, med særlig fokus på relasjoner og emosjonsregulering, bidra til å trygge foreldre i foreldrerollen, bidra til å styrke barn og unges kognitive/mentale strategier for å mestre utfordringene de møter og styrke det tverrfaglig samarbeidet til det beste for barn og unge. Prosjektet gjennomfører tiltak innen tre hovedområder; barn og unge, deres foreldre og ansatte i barnehager, skoler og på fritidsklubb. Tilbudet om å delta i prosjektet er i første omgang gitt til området Rykkinn, og omfatter fire barnehager, en barneskole, en ungdomsskole og et fritidshus. Barnehagene og barneskolen (inkl. SFO) bruker CLASS som utgangspunkt for kompetanseheving og fokus på økt kvalitet. Her fokuseres det på både høy kvalitet knyttet til emosjonell støtte, god organisering og hvordan ansatte kan gi god støtte til læring og utvikling hos barn og unge.

I tillegg bruker barneskolen og ungdomsskolen livsmestringsprogrammet «Link til livet» til alle elever.

Ansatte på fritidshuset har fått veiledning og innføring i emosjonsveiledning. Dette baserer seg på foreldreveiledningsprogrammet Tuning in to teens.

For foresatte har det vært arrangert foreldreforedrag, med fokus på hvordan foreldre kan veilede barna sine på en god måte knyttet til barns følelsesregulering. Her tas det også utgangspunkt i «Tuning in to Kids/Teens».

3.3.4.13 Barn i risiko med symptom utagerende atferd

Både nasjonalt og i bærumsskolen har medarbeidere i skole og barnehager meldt bekymring knyttet til yngre barn i risiko hvor dette kommer til uttrykk gjennom utagerende atferd. Oppvekst skole og Oppvekst barnehage har i perioden 2019-2021 allokert ressurser til et beredskapsteam som arbeider med å forebygge, kartlegge og håndtere denne gruppen barn samt arbeide tett sammen med voksenpersonene rundt barna. Beredskapsteamet arbeider operativt ute i skoler og barnehager, og er også ansvarlig for å koordinere innsatsene hvor fagpersoner fra andre kommunale instanser er del av oppfølgingen av barna og deres familier. I tillegg gjennomfører de praktisk kompetanseheving for ansatte. Målet er at det enkelte tjenestested tilegner seg nødvendig kompetanse for etter hvert å være selvhjulpne på området. Ansatte i PP- tjenesten, helsetjenester barn og unge og barnevernstjenesten er også tett knyttet til dette arbeidet.

Det forebyggende arbeidet har først og fremst handlet om å fremme holdninger og bygge kompetanse om risiko- og beskyttelsesfaktorer hos sårbare barn hos de ansatte i barnehage og skole. I den forbindelse har teamet gjennomført kompetanseutvikling i regi av opplæringsfirmaet Verge, både teorikurs og basiskurs. Alle ansatte i alle barneskoler og SFO-er har fått kompetanseutvikling i løpet av perioden 2019/20 og 2020/21. I tillegg er det arrangert lærende nettverk for ressurspersoner fire ganger i året.

Kommunedirektøren arbeider fortsatt med å kartlegge behovet for kompetanse og oppfølging i barnehagene, og med å styrke overgangen mellom barnehage og skole for denne elevgruppen. Overgangsrutinene er revidert med egne rutiner knyttet til barn i risiko og det er opprettet tette møtarenaer mellom pedagogene i barnehagen og pedagogene i skolen, for å skape en så god overgang som mulig.

Kommunedirektøren arbeider også med å samle alle erfaringene i en egen veileder. Denne blir fremmet for politisk behandling innen prosjektets slutt.

3.3.5 Digital skolehverdag

I juni 2017 (sak 075/17) besluttet kommunestyret i Bærum at alle elever i bærumsskolen skal ha en digital skolehverdag. Høsten 2018 hadde alle elever og lærere i bærumsskolen hvert sitt nettbrett. Kompetanse- og videreutvikling av lærings- og undervisningspraksisen har også vært det sentrale i 2020, med en gradvis overgang til programmet «Læring i det 21. århundre».

3.3.5.1 En velfungerende administrasjonsløsning

Bærum kommune ved DigIT har utviklet en velfungerende administrasjonsløsning for nettbrettene i bærumsskolen. Løsningen består i en såkalt «flåtestyring» som betyr at alle funksjoner styres og følges opp av DigIT som distribuere applikasjoner, sette restriksjoner på nettbrettene og administrere brukerstøtte i tett dialog med Grunnskoleavdelingen.

3.3.5.2 Videreutvikling av systemer og rutiner

I forbindelse med utrulling av Digital skolehverdag er det etablert flere rutiner i bærumsskolen. Dette innebærer blant annet rutiner for risikovurdering, bestilling og evaluering av apper, rutiner for IT-sikkerhet og personvern og rutiner for informasjon og kommunikasjon med ansatte og foreldre og

rutiner for brukerstøtte og support – både teknisk og pedagogisk. Dette arbeidet vedlikeholdes og videreutvikles kontinuerlig i Grunnskoleavdelingen i samarbeid med DigIT, herunder også IT Sikkerhet og personvernombudet.

Kommunedirektøren opplever fortsatt stor interesse for arbeidet med digital skolehverdag fra andre kommuner i landet, og både prosjektgruppen og skolene mottar svært ofte henvendelser. Dette er viktige møtepunkt for drøfting av egen praksis samt innspill fra utenforstående.

3.3.5.3 *Gevinstrealisering av Tieto Education*

Kommunedirektøren signerte kontrakt med Tieto Education i desember 2017, etter en lang og grundig anskaffelsesprosess av en ny administrasjonsløsning til skole og SFO. I 2020 har implementeringsprosjektet fortsatt, og Tieto arbeider nå med kontinuerlig utvikling av løsningen slik at den tilfredsstiller bærumsskolens behov. I 2020 har det særlig vært fraværsmodulen, tidsskjema og meldingsfunksjonen som har stått sentralt i videreutviklingen.

3.3.5.4 *Kompetanseutvikling for skoleledere og lærere*

Opplæring til nytilsatte

Alle skoler har digitale veiledere på hvert klassetrinn. De digitale veilederne bistår med kompetanseutvikling og er støttespiller og igangsettere på egen skole. De digitale veilederne har ansvar for opplæring av nytilsatte på hver skole. I tillegg arrangerer kommunedirektøren kurs for alle nye lærere hver høst og vår.

Laeringsfilm.no

I forbindelse med innføring av digital skolehverdag, fikk alle skoler et opplæringsprogram med opplæringsdager og veiledningsøkter. Da var det digitale fyrtårn som stod for opplæringen, som en strategisk beslutning for å videreutvikle bærumsskolens kompetanse og beholde ekspertise og kompetanse i egen organisasjon.

For å minske arbeidsoppgavene for skolenes fyrtårnslærere, laget de/fyrtårnslærerne skoleåret 2019/20 filmer med eksempler på god digital praksis, f. eks hvordan lese- og skriveopplæringen kan gjøres på nettbrett, hvordan elevene kan lage læringsfilmer selv, og hvordan lærerne kan arbeide kreativt med eventyr i en digital skolehverdag. Disse filmene finnes på nettsiden www.laeringsfilm.no. Intensjonen er at skolene kan bruke filmene som inspirasjon og som utgangspunkt for refleksjon og drøftinger om egen praksis. Dette er filmer tenkt for lærere og elever. I tillegg er det lagt ut filmer med foreldre som målgruppe for å gi innsikt i egne barns digitale skolehverdag. Disse filmene sees i sammenheng med den tidligere omtalte bærumsskolens digitale ressursbank.

«Trykkekurs» og veiledning

Kommunedirektøren har arrangert «trykkekurs», som er workshoper der lærerne lærer å bruke sentrale applikasjoner som brukes i bærumsskolen, f.eks. Book Creator, Explain Everything, bruk av Showbie, Numbers og Pages. Kommunedirektøren har også hatt kompetanseutviklingsøkter for hele personalet på enkelte skoler, der lærerne har ønsket en oppfriskning i bruk av appene.

Grunnskoleavdelingen gir også support til lærere som har behov for hjelp knyttet til f. eks organisering i Showbie, og hvilke muligheter de ulike appene gir.

Grunnet Covid-19-situasjonen, ble det dessverre ikke arrangert «Teach meet», et felles erfaringsdelingsmøte for og med lærere i 2020.

3.3.5.5 Programmering

Høsten 2017 vedtok hovedutvalg for barn og unge (sak 080/17) å innføre programmering som en del av den ordinære undervisningen på flere trinn på alle skoler i Bærum. Fra og med skoleåret 2018/19 iverksatte kommunedirektøren et opplæringsløp for lærere og elever knyttet til programmering på alle trinn.

Koding på SFO

Alle skoler har fått opplæring og utstyr slik at de kan tilby koding med eksempelvis Lego WeDo i SFO på 1. – 4. trinn.

Programmering valgfag

Alle ungdomsskolene tilbyr programmering som valgfag. For å sikre erfaringsdeling og utvikling har kommunedirektøren etablert et nettverk for lærere som underviser i programmering valgfag.

Programmering på alle trinn

Bærumsskolens plan for programmering

Kommunedirektøren har laget en opplæringsplan for programmering i bærumsskolen. Planen tar utgangspunkt i kompetansemålene på hvert hovedtrinn og har konkrete læringsmål knyttet til både fag og programmeringsferdigheter.

Opplæringsplanen går fra 1. – 10. trinn og har en progresjon der elevene går fra konkret og fysisk programmering de første skoleårene til mer abstrakt tekstprogrammering. På de laveste trinnene foregår programmeringen ved hjelp av «Blue Bots» (små roboter som kan utføre kommandoer elevene gir til dem). På 3. og 4. trinn foregår programmeringen ved hjelp av appen «Scratch jr.», der elevene gir kommandoer ved hjelp av blokker. På 5. – 7. trinn bruker elevene Micro:bits, som også er en form for blokkprogrammering, mens elevene på ungdomstrinnet programmerer ved hjelp av tekstprogrammering. De ulike trinnene gjennomfører minimum tolv timer programmering i løpet av skoleåret.

Kompetanseutvikling for lærere

Kommunedirektøren har bistått skolene med innkjøp av utstyr, utarbeidet opplæringsprogram med tilhørende lærerveiledninger og gitt kompetanseutvikling til aktuelle lærere på alle trinn.

Kompetanseutviklingen startet skoleåret 2018/19 og ettersom de aller fleste lærere underviser på forskjellige trinn hvert år, har kommunedirektøren gjennomført kompetanseutviklingstilbudet på nytt skoleåret 2020/21. Dette skoleåret har cirka 200 lærere deltatt i tilbudet. I evalueringen svarer majoriteten at kursinnholdet var lett å forstå, at innholdet er praksisnært og realistisk å gjennomføre, i tillegg til at lærerveiledningen ser ut til å være et godt verktøy. Lærerne satte pris på å få kjennskap til et rikt utvalg av praktiske programmeringsaktiviteter, samt å dele erfaringer på tvers av skoler. Enkelte lærere på ungdomstrinnet oppgir at opplæring i tekstprogrammeringen gikk for fort, eller var

for avansert. Det aller fleste oppgir imidlertid at de føler seg i stand til å gjennomføre programmering med elever etter kurset.

Grunnet Covid-19-situasjonen har det ikke latt seg gjennomføre å arrangere etterutdanning i programmering for lærere på ungdomstrinnet i samarbeid med Simula Research Laboratory, ettersom denne må gjennomføres fysisk. Imidlertid har flere lærere gjennomført videreutdanning i programmering ved høyskoler og universiteter, under ordningen «Kompetanse for kvalitet».

3.3.5.6 Prosjekt «Digitale læremidler»

Kommunedirektøren har gjennomført et arbeid for å gjøre en felles anskaffelse av digitale læremidler i forbindelse med innføring av nye lærerplaner. Anskaffelsen ble ledet av DigIT for å sikre anskaffelse i tråd med lovverk og parallelt personvern og sikkerhet. I forkant av anskaffelsen ble det gjort en bred involvering, både i form av en Læremiddelfestival der tilbydere, elever, lærere og skoleledere deltok, i tillegg til at det ble opprettet fagutvalg i alle fag, der totalt 70 lærere deltok i utarbeidelse av kravspesifikasjon og vurdering av læremidlene.

Samlet sett, endte bærums skolen opp med en digital hovedtilnærming til læremidlene etter fagfornyelsen, og fikk et bredt utvalg læremidler på alle trinn. Kontraktene ble inngått med en avtale om opsjoner på 1+1+1+1 år. Arbeidet evalueres våren 2021 gjennom en spørreundersøkelse til lærere og skoleledere, samt kvalitative intervjuer av lærere, skoleledere, foresatte og elever.

3.3.6 Læring i det 21. århundre

3.3.6.1 Fagfornyelsen

Fra 1.8.2020 ble fagfornyelsen innført i norsk skole. Kommunedirektøren har siden skoleåret 2018/19 gjennomført systematisk kompetanseutvikling knyttet til fagfornyelsen både i form av nettverk for skoleledere, enkeltstående kurs for lærere og ledere og som veiledning på skoler.

Skoleledersamlinger

Kommunedirektøren har arrangert flere nettverkssamlinger for skoleledere med fagfornyelsen som tema. Samlingene er en videreføring av nettverkssamlingene som ble holdt i skoleårene 2018/19 og 2019/20. Grunnskoleavdelingen har hatt ansvaret for samlingene, men har benyttet seg av foredragsholdere og bidragsyttere fra universitets- og høyskolemiljøet innenfor ordningen av desentralisert kompetanseutvikling (DEKOM). Temaene har vært:

- Fagfornyelsen i et historisk perspektiv
- Hva er dybdelæring?
- Overordnet del og kompetansebegrepet
- Lokalt arbeid med læreplanene (flere samlinger)
- De tre tverrfaglige temaene og tverrfaglighet
- Kritisk tenkning
- Kompetansemål og fagplaner
- Utdanningsdirektoratets planleggingsverktøy
- Periodeplanlegging
- Vurdering for læring

Kurs for lærere

Kommunedirektøren har arrangert totalt syv kurs knyttet til spesifikke fag, under tittelen «Hva er nytt i matematikkfaget?» etc. På kursene ble sentrale fagpersoner, oftest personer som har deltatt i læreplanutviklingen, invitert til å fortelle om hovedessensen i endringene i hvert fag. I tillegg ble lærere fra bærumsskolen utfordret til å dele praksisfortellinger med eksempler på hvordan de har tilpasset sin undervisning til de nye læreplanene.

Kursene ble tatt opp og ligger tilgjengelig enten i bærumsskolens digitale ressursbank, eller i Teams, avhengig av ønskene til foredragsholderne. Kroppsøvingslærere har deltatt i nettverk i regi av Sjøholmen maritime skolesenter.

Kursene som ble avholdt var:

- Hva er nytt i matematikkfaget?
- Hva er nytt i norskfaget?
- Hva er nytt i engelskfaget?
- Hva er nytt i naturfag?
- Hva er nytt i samfunnsfag?
- Hva er nytt i kunst og håndverksfaget?
- Hva er nytt i musikkfaget?

Veiledning og kompetanseutvikling på skoler

I forlengelsen av kompetanseutviklingen knyttet til fagfornyelsen har kommunedirektøren gitt veiledning og kompetanseutvikling på flere skoler. Samlet sett, følger kommunedirektøren opp 15 skoler gjennom veiledning og fagøkter i skolenes utviklingstid.

Elleve barneskoler deltar skoleåret 2020/21 i et lærende nettverk i regi av Høgskolen Innlandet (HINN), der de har samarbeidet om å gjennomføre Utdanningsdirektoratets «Kompetansepakke» om fagfornyelsen (MOOC). Skolene møtes i fire nettverkssamlinger hvert år, i tillegg til at lederne følges særskilt opp.

Ytterligere fire skoler får direkte veiledning av rådgivere fra HINN knyttet til hvordan de kan drive utviklingsarbeidet på hver enkelt skole. To ungdomsskoler får også veiledning og kompetanseutvikling knyttet til dette i regi av FIKS ved Universitetet i Oslo. Dette er et arbeid som er finansiert gjennom ordningen desentralisert kompetanseutvikling (DEKOM).

Prosesslederstudiet

En viktig del av ledelsesarbeidet handler om prosessledelse. I den forbindelse har kommunedirektøren også tilbudt Prosesslederstudiet, som er et seksdagers kurs i prosessledelse, i regi av Lent til om lag 50 skoleledere. I tillegg har de skolelederne som deltok på studiet skoleåret 2019/20 blitt tilbudt et oppfriskningskurs, som også inkluderte prosessledelse på digitale arenaer – i lys av Covid-19-situasjonen.

Evalueringene av kurset viser at prosessledelse er en svært etterspurt og viktig kompetanse for å skape varig endring i organisasjonene.

Forskningsprosjektet MuLVu

Bærum kommune og Universitetet i Oslo har fått syv millioner kroner av Forskningsrådet (FINNUT) til å iverksette et forskningsprosjekt knyttet til multimodale lærings- og vurderingsformer i

ungdomsskolen (MuLVu). Prosjektet studerer læringsprosesser og vurderingsformer i arbeid med multimodale tekster, der bruken av nettbrett er en etablert praksis. Innovasjonen i prosjektet består i å modellere forskningsbasert vurderingspraksis, og å systematisere kunnskapen og forståelsen som utvikles. Dette skal danne grunnlag for videreutvikling av skolenes praksis, både lokalt og nasjonalt. Prosjektet startet høsten 2019, og er nå godt i gang. Tre ungdomsskoler i kommunen er involvert i den empiriske forskningen i prosjektet, og i tillegg er det etablert en referansegruppe som er satt sammen av noen av de mest anerkjente forskerne på feltet, representant fra Utdanningsdirektoratet, samt lærer, skoleleder og seksjonsleder fra Bærum kommune.

Kommunedirektøren vil arbeide for å få til et samarbeid med flere aktører i universitets- og høgskolesektoren knyttet til effektene av Digital skolehverdag.

3.3.6.1.1 Selvberging og livberging

I kroppsøvningsfaget etter LK20 er det innført nye kompetansemål knyttet til selvberging og livredning ute. Dette er områder som ikke nødvendigvis har vært en del av grunnutdanningen til kroppsøvingslærere i bærumsskolen.

Høsten 2020 deltok lærere fra fem barneskoler og samtlige tolv ungdomsskoler på «Våttkort – introduksjonskurs» i samarbeid med NTNU (DEKOM-ordningen). Det er planlagt en påbygningsmodul ytterligere en nettverkssamling og praktisk økt med selvberging og livredning på is våren 2021.

3.3.7 Lærerspesialister

Siden våren 2015 har Bærum kommune pilotert funksjonen som lærerspesialist. Skoleåret 2020/21 er det 20 lærerspesialister i Bærum, fordelt på fagområdene matematikk, begynneropplæring, lese- og skriveopplæring og profesjonsfaglig digital kompetanse. Lærerspesialistene skal bidra til profesjonsutvikling i personalet og møtes i nettverk fire ganger i året. Skolelederne som har lærerspesialister ved sin skole møtes til erfaringsutveksling to ganger i året. Kommunedirektøren har søkt Utdanningsdirektoratet om 21 funksjoner som lærerspesialister for skoleåret 2021/22, med profesjonsfaglig digital kompetanse og begynneropplæring som prioriterte områder.

3.3.8 Skolefritidsordningen – rammeverk for kvalitet i SFO

Også skolefritidsordningen har vært omfattet av krevende utfordringer og tiltak knyttet til pandemien. Smitteverntiltak har ført til høy grad av uforutsigbarhet i arbeidshverdagen og behov for fleksible medarbeidere med evne til rask omstilling. Kommunedirektøren ønsker å trekke frem medarbeidere i SFO spesielt knyttet til deres innsats under pandemien. Alle medarbeidere i skolefritidsordningen har vært stedlig på jobb også når skolene har vært stengt og elevene har fått digital hjemmeundervisningen. I disse periodene er det medarbeiderne i SFO som hver dag har tatt imot barna til foreldre i samfunnskritiske yrker samt barn i identifisert sårbarhet og fulgt opp elevenes skolearbeid samt organisert skolefritidstilbud på ettermiddagen.

Visjonen for skolefritidsordningen i Bærum er at den skal være en del av skolens helhetlige læringsmiljø hvor formålet er å gi barna omsorg, trivsel og trygghet gjennom et stimulerende, lærerikt og mangfoldig fritidstilbud. I 2020 har omsorg, trivsel og trygghet vært det sentrale. I etterkant av pandemien vil det på ny bli muligheter for videreutvikling av et mangfoldig fritidstilbud uten omfattende smitteverntiltak som begrensende faktor.

I Bærum går nesten 90 prosent av elevene på 1. – 4. trinn på SFO. Høsten 2019 vedtok hovedutvalg for barn og unge et nytt rammeverk for kvalitet i SFO, «[Lekende læring](#)». I rammeverket presenteres tre hovedområder for utvikling og flere indikatorer for å videreutvikle god praksis. Hovedområdene er:

- Lek
- Læring
- Livsmestring

Rammeverket er et verktøy som gir muligheter for at hver enkelt skolefritidsordning kan identifisere styrker og svakheter, legge til rette for dype samtaler om praksis og gjøre kollektive endringer av den. Rammeverket er bygget på samme grunnlag som «Rammeverk for kvalitet i bærumsskolen».

3.3.8.1 Et trygt og godt skolemiljø

Arbeidet med å sikre at alle elever har et trygt og godt psykososialt miljø omfatter selvsagt også SFO. Trivsel og tilhørighet er svært viktig for den enkelte elevs livsmestring. Medarbeidere i SFO har et viktig ansvar i dette arbeidet, og planen «Trygt skolemiljø» gjelder også for SFO. Det har derfor vært et viktig utviklingsområde å gi alle ansatte i SFO god innsikt i systematisk arbeid med rutiner for å forebygge, avdekke og håndtere mobbing og andre krenkelser. Det er spesielt viktig arbeid i virksomheter som SFO hvor det er færre faste strukturer enn i skolen. Samarbeidet med skolens medarbeidere er også avgjørende for å sikre den enkelte elev helhet og oppfølging fra de kommer til skolen og til de går hjem. Systemisk arbeid knyttet til dette har vært en viktig innsats med av kompetanseheving for ansatte i regi av Trygghetskontaktene. Elever som har vært utsatt for krenkelser har ofte også tiltak i aktivitetsplanen som følges opp i det daglige av medarbeidere i SFO.

Tilsvarende er det også gitt kompetanseutvikling til SFO-ansatte når det gjelder tiltak for barn i risiko med symptom utagerende atferd.

3.3.8.2 Kompetanseutvikling

I kurskatalogen for bærumsskolen for 2020/21 er det også flere kurs knyttet til de tre hovedområdene i rammeverket for kvalitet.

Alle nytilsatte i SFO får et basiskurs knyttet til relasjons- og ledelseskompetanse. I tillegg har kommunedirektøren arrangert blant annet lekekurs i regi av Trivselsledere og kurs om lekens betydning for læring. Det var planlagt kurs i skileik og friluftaktiviteter og et nettverk for baseledere i SFO, men dette ble ikke igangsatt som følge av Covid-19-situasjonen.

3.3.8.3 Sammenheng skole og SFO

Skolefritidsordningen skal bidra til å styrke barnas motivasjon, mestringsfølelse og læring. Inspirerende og lekbaserte aktiviteter i et inkluderende fellesskap skal være bærebjelken. Aktivitetene og det pedagogiske opplegget skal bidra til å skape god sammenheng og helhet i barnas skoledag. Dette var også ett av prinsippene da bærumsskolen endret ledermodell i 2014. Den nye ledermodellen innebærer at skole og skolefritidsordning blir knyttet tettere sammen for å skape mest mulig helhet for barna og skape grunnlag for merverdi mellom de to tjenestene som er i samme organisasjon. Overgangen fra ordningen med SFO-leder uten formelle krav til relevant utdanning til

ny ordning med avdelingsleder med pedagogisk utdanning for skoleslaget har vært viktig og krevende. Det har vært viktig for å skape helhet for barna og det har vært viktig for å utvikle det faglige potensialet.

Avdelingslederne med ansvar for SFO skal skape en forståelse for skolen og skolefritidsordningen som helhetlig organisasjon. Skolene har klare mål i sine utviklingsplaner om tettere samarbeid mellom skole og skolefritidsordning, blant annet ved å skape felles planleggingsarenaer for lærerne og assistenter, og ved å etablere ulike aktiviteter som har relevans for både skole og skolefritidsordning. Eksempler på aktiviteter som allerede foregår er tall- og bokstavgrupper i SFO-tiden på 1. trinn, der lek med digital tavle er et sentralt innslag. I tillegg arrangerer flere skolefritidsordninger i kommunen lesegrupper, bibliotekgrupper, spillgrupper, datagrupper (Kidsa koder, koding med Lego WeDo), musikalgrupper, bakegrupper der elevene får erfaring med mål og vekt, kunst- og håndverksgrupper, engelsk- og spanskgrupper. I tillegg har de aller fleste skoler tilbud om tilrettelagte aktiviteter gymsalen i SFO-tiden hver dag. Det er en målrettet innsats innen fysisk aktivitet og sosialt samspill hver dag.

Kommunedirektøren ser at SFO som læringsarena har et stort potensial og har systematisk arrangert nettverkssamlinger mellom avdelingslederne med ansvar for SFO. Dette for å dele kunnskap, løse utfordringer i fellesskap og legge til rette for innovative rammer for alle muligheter som ligger i å videreutvikle skolefritidstilbudet. SFO blir i stadig større grad en arena der lek og læring går hånd i hånd.

3.3.8.4 Rekruttering

I kjølvannet av innføring av avdelingsledere i skolefritidsordningen har det skjedd en endring i tilsettinger av medarbeidere med økt formell utdanning. Parallelt understrekes det at det fortsatt er viktig og riktig med medarbeidere som bidrar med viktig kompetanse og ferdigheter blant annet innen aktiviteter hvor de har spesifikke interesser og erfaring. Det nevnes eksempler innen idrettsgrener, kulturaktiviteter og friluftsliv. Kommunedirektøren følger denne utviklingen med interesse.

3.4 Resultatkvalitet

Bærumsskolens visjon er at alle elever skal ha maksimalt faglig og sosialt utbytte av opplæringen. Å måle kvalitet i skolen, er utfordrende, fordi skolens virkelighet er svært sammensatt, og for kompleks til å kunne gi noen enkle årsaksforklaringer basert på tall på et aggregert nivå. Likevel er det til syvende og sist elevenes resultater som gir oss best indikasjon på om bærumsskolen lykkes med sitt arbeid med forbedring og utvikling. Bruk av undersøkelser, tester og eksamensresultater forteller noe om hvordan kvaliteten av opplæringen faktisk er, og kan være en støtte for videre utvikling av hver enkelt skole. Så lenge de som leser tallene er klar over at tallene alltid vil være forenklinger av virkeligheten, og at man ved bruk av prøver bare i noen grad lykkes med å måle det en har tenkt til å måle, skulle man ha et godt utgangspunkt for å bruke resultater om elevers læringsutbytte som indikasjon på kvaliteten i skolen, og hvordan den kan utvikles videre.

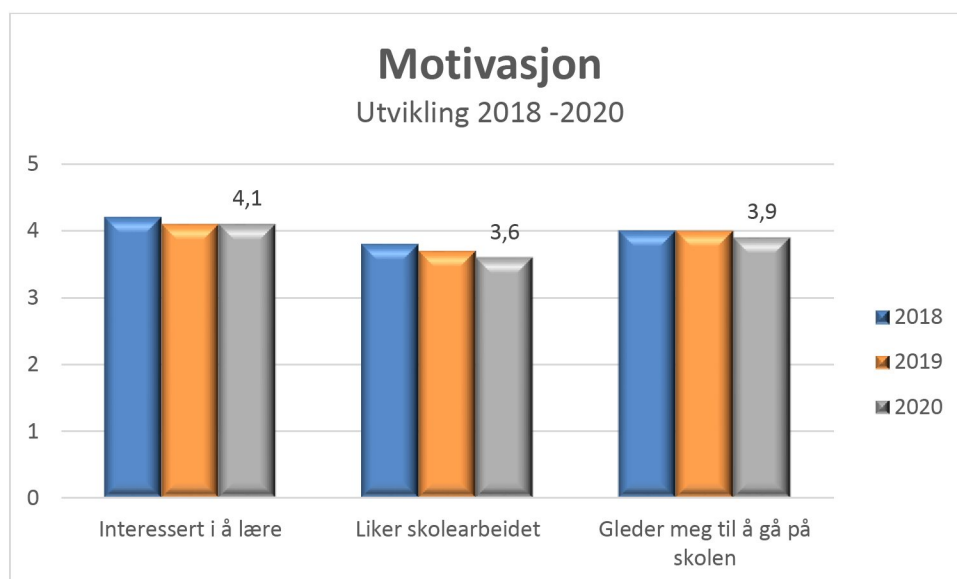
3.4.1 Elevundersøkelsen (læringsmiljø)

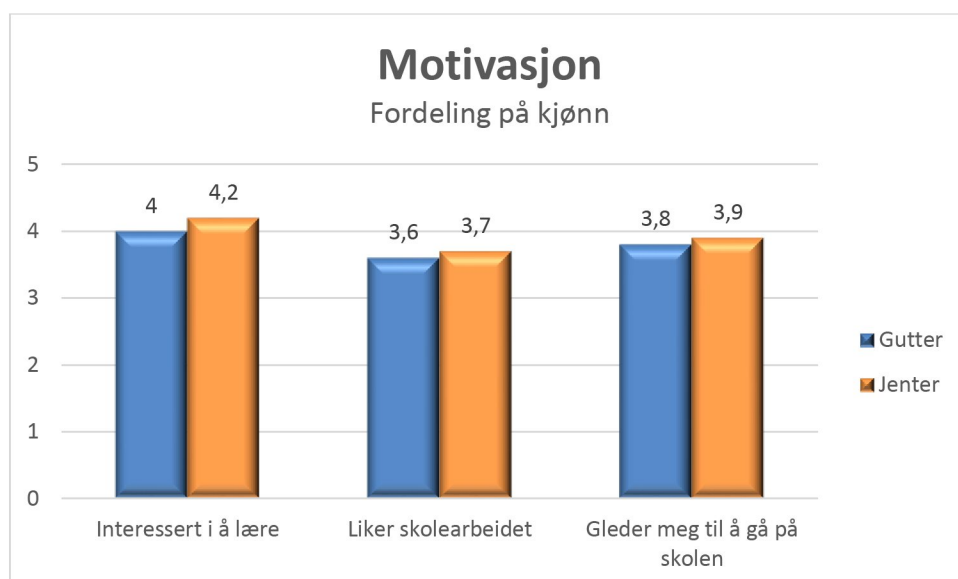
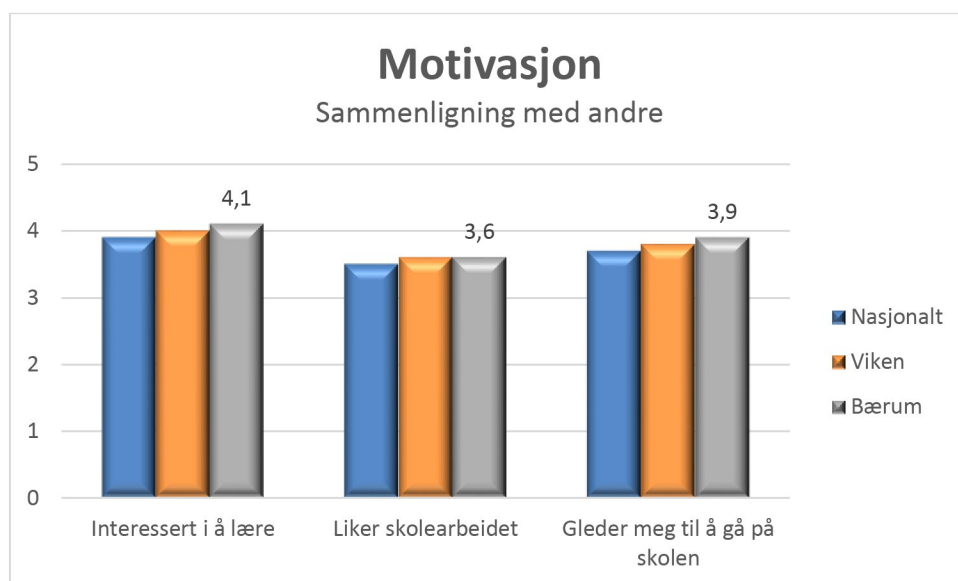
Læring og mestring er skolens hovedoppdrag. I det videre vises gjennomsnittresultater fra Elevundersøkelsen, som gjennomføres hver høst for elever på 5.-10. trinn i Bærum. Kommunedirektøren presenterer snittall for alle elever på 5. – 10. trinn. Disse avviker noe fra tallene som står i Skoleporten.no, ettersom det der kun vises tall for 7. og 10. trinn. Også i Bærum kommunes årsrapport oppgis kun tall for 7.- og 10.trinn.

3.4.1.1 Motivasjon for skolearbeidet

Undersøkelsen ble gjennomført i månedsskiftet november- desember 2020 etter nærmere et helt år med pandemi og hvor vi vet tiltaksbyrden for barn og unge var høy. Kommunedirektørens gjennomgang av Elevundersøkelsen har derfor hatt ekstra høy grad av oppmerksomhet denne gangen.

Elevene i Bærum svarer at de har omtrent samme motivasjon for skolearbeidet som årene før. Elevene i Bærum er omtrent like motivert for skolearbeidet som snittet for Viken og landsgjennomsnittet. Jentene ser ut til å ha en litt høyere motivasjon for skolen enn guttene.

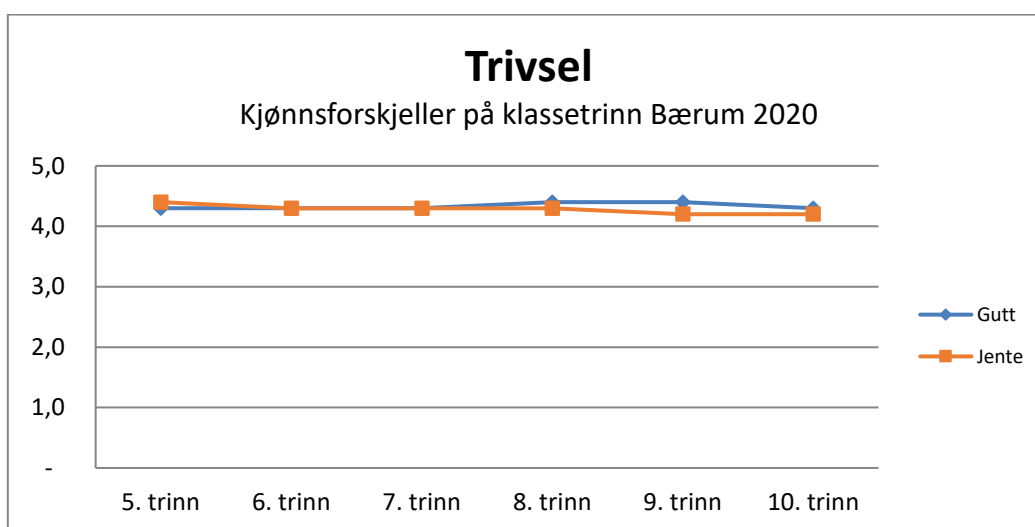
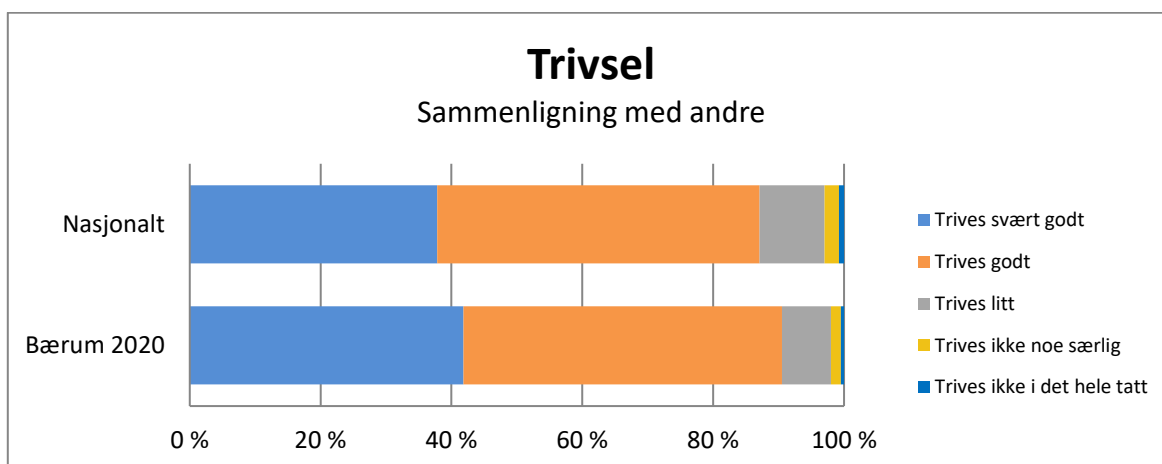
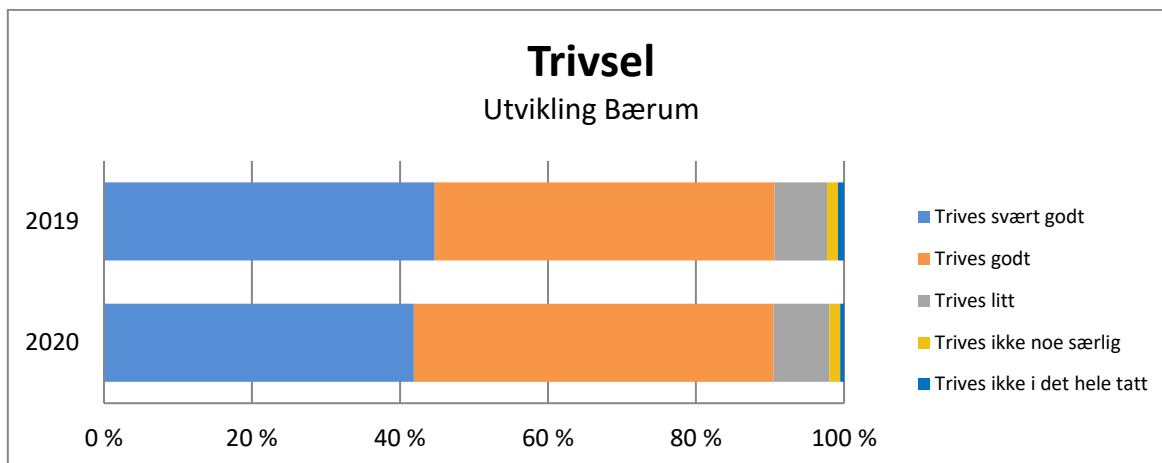




3.4.1.2 Trivsel på skolen

Elevers generelle trivsel gir en indikasjon på hvordan det psykososiale miljøet i bærumsskolen er. På spørsmålet *Trives du på skolen?* oppgir 90,6 prosent av elevene at de trives godt eller svært godt på skolen. 2 prosent oppgir at de ikke trives på skolen (ikke noe særlig/ikke i det hele tatt).

Sammenligner vi Bærums tall med landsgjennomsnittet, ser vi at det er flere elever som trives i Bærum enn det nasjonale snittet. Gutter og jenter trives i nokså lik grad, men det er en liten tendens til at jentene på ungdomstrinnet trives noe mindre enn guttene. Dog er ikke forskjellen signifikant.

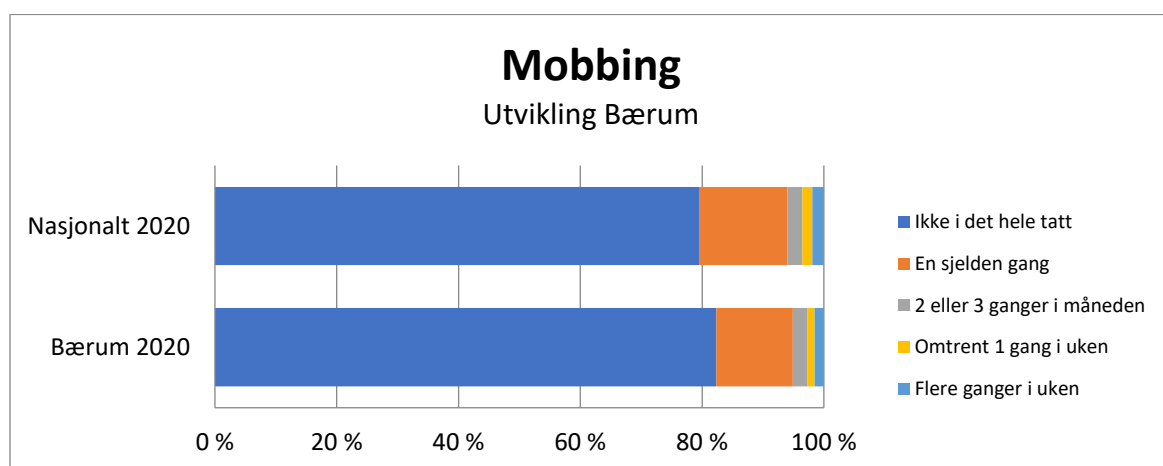
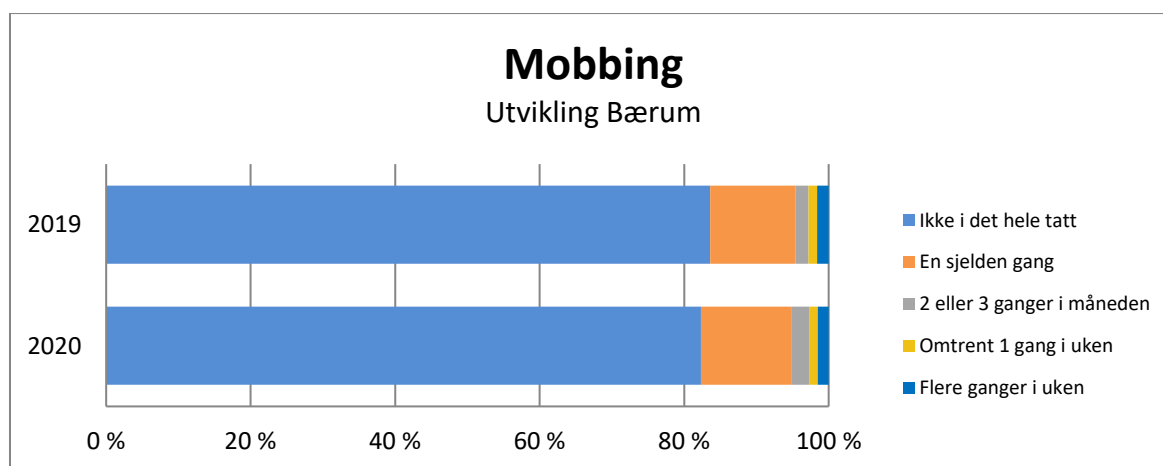


3.4.1.3 Mobbing

Hvor mange elever blir mobbet?

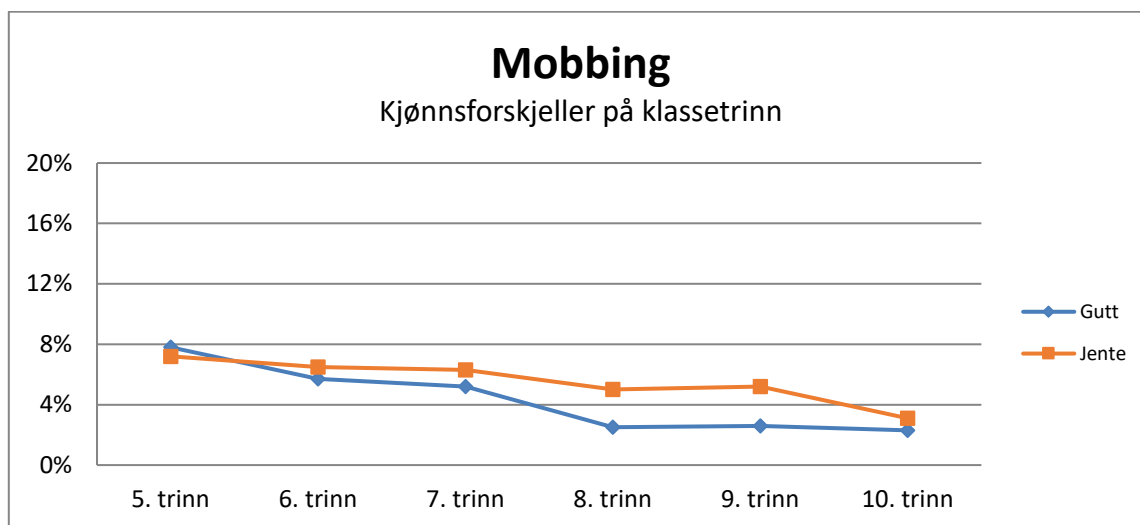
Det viktigste for elevenes trivsel er fravær av mobbing og krenkelser. På spørsmålet *Er du blitt mobbet på skolen de siste månedene* svarer 95 prosent av elevene i Bærum at de ikke har blitt mobbet i det hele tatt, eller en sjelden gang. 5 prosent av elevene svarer at de har blitt mobbet 2-3 ganger i måneden eller oftere. Dette tilsvarer 449 elever i bærumsskolen.

Bærum ligger noe under landsgjennomsnittet når det gjelder andelen elever som oppgir at de blir mobbet 2-3 ganger i måneden eller oftere. Det er i liten grad signifikante forskjeller mellom skolene, men det kan internt på en skole være spesifikke utfordringer knyttet til et trinn eller klasse. I alle saker må det imidlertid jobbes både på system- og individnivå med identifisering, tiltak og oppfølging over tid.



Kjønns- og aldersforskjeller

Figuren nedenfor viser at det er noen flere elever på barnetrinnet som sier at de blir mobbet, og andelen som opplever seg mobbet synker utover ungdomstrinnet. Det er gjennomgående flere jenter enn gutter som opplever seg mobbet.

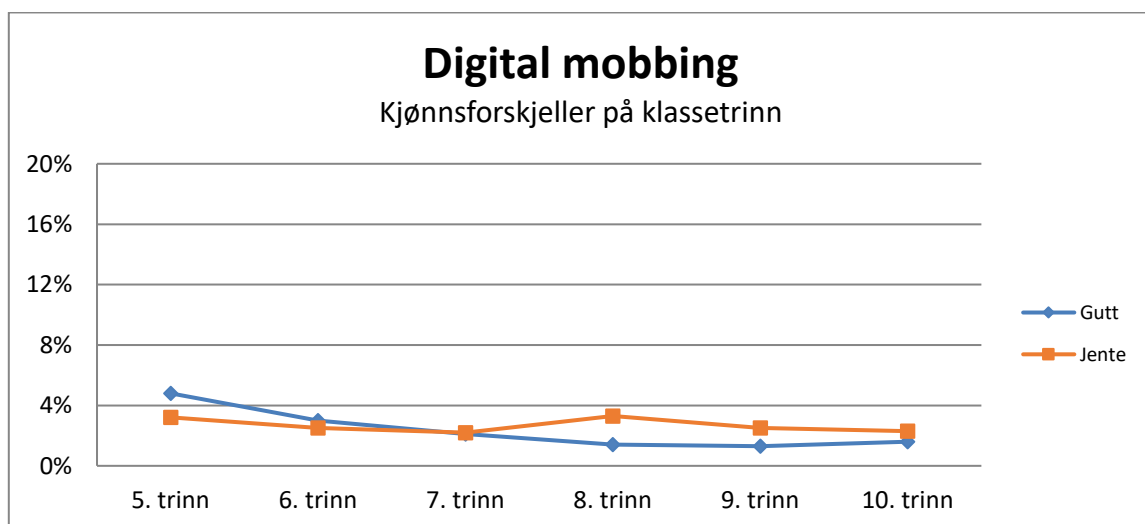
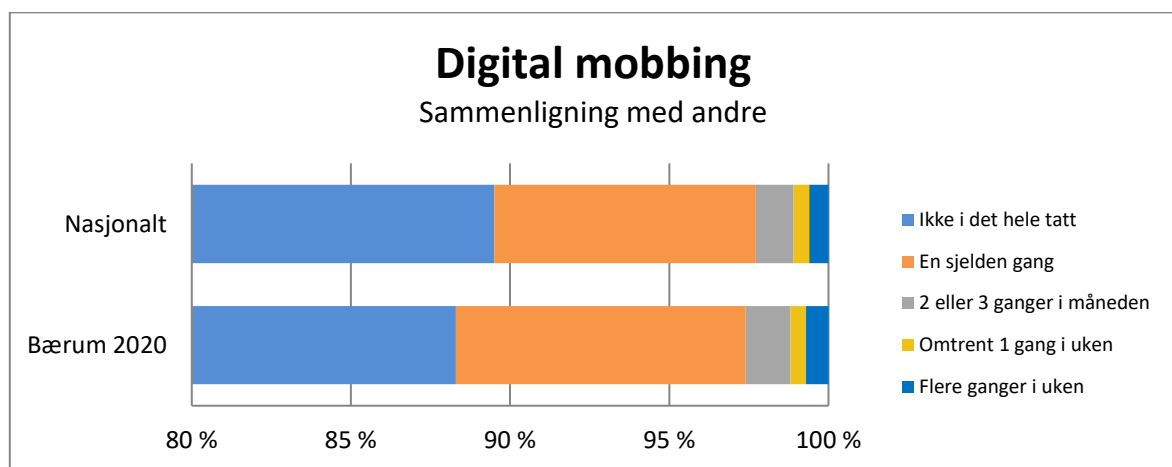
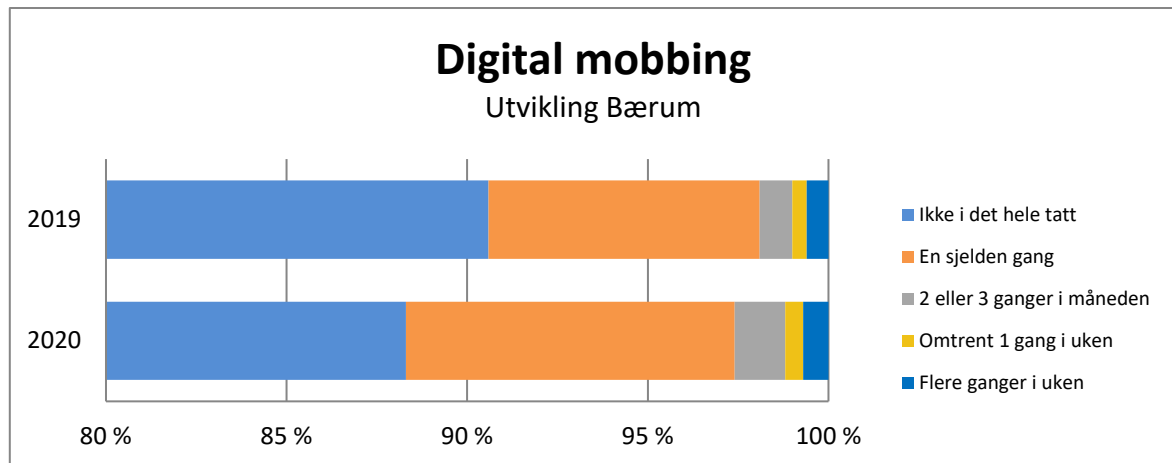


Digital mobbing

97,4 prosent av elevene svarer at de ikke har blitt mobbet digitalt i det hele tatt, eller en sjelden gang. 2,6 prosent svarer at de har blitt mobbet digitalt 2-3 ganger i måneden eller oftere. Av de som sier de blir mobbet digitalt, er det flest som sier at de ble kalt stygge ting og ertet på en sårende måte, og at de blir holdt utenfor og baksnakket. Elevene som sier de blir mobbet digitalt, svarer at de i større grad blir mobbet av noen som ikke går på skolen/som de ikke kjenner. Det er kun 0,7 prosent av elevene som svarer at de har vært med på å mobbe noen andre digitalt.

Det er noen flere elever som oppgir at de har blitt mobbet digitalt 2-3 ganger i måneden eller oftere i 2020 enn det var i 2019. Bærum ligger omtrent som landsgjennomsnittet når det gjelder andelen elever som oppgir at de blir mobbet digitalt 2-3 ganger i måneden eller oftere.

Når det gjelder forskjeller på kjønn og trinn, ser vi at det er de yngste guttene som i størst grad oppgir at de blir mobbet digitalt. Videre ser det ut til å være en forskjell på opplevelsen av digital mobbing mellom gutter og jenter på ungdomstrinnet. Kommunedirektøren registrerer at det er sammenheng mellom opplevelsen av ordinær mobbing og digital mobbing på kjønn og trinn.



3.4.1.4 Skolenes arbeid med Elevundersøkelsen

Hver enkelt skole henter ut rapporter fra Elevundersøkelsen på skole- og klassenivå. Skolene arbeider svært systematisk med den informasjonen undersøkelsen gir. Først analyserer ledergruppen resultatene, deretter presenteres resultatene på hvert enkelt team og i personalet. Så presenteres resultatene i SU og for elevene selv. Dataene fra undersøkelsen, samt refleksjonene over disse er en sentralt for å finne gode løsninger på hvordan skolene kan arbeide videre med å skape et godt psykososialt miljø. Resultat og tilhørende tiltak gis også bred oppmerksomhet i de resultatoppfølgingsmøtene/ Dialogene mellom skolens ledelse og seksjonslederne.

Til tross for at forekomsten av mobbing i bærumsskolen er relativt lav, og at resultatene er bedre de siste årene, er mobbing et fenomen skolen alltid vil være nødt til å forebygge, avdekke og stoppe. I bærumsskolen skal alle mobbesaker håndteres i tråd med kapittel 9a i opplæringsloven og de kommunale retningslinjene knyttet til denne (se kapittel 3.3.4). Et trygt skolemiljø er en kontrakt med den enkelte elev som må fornyes hver dag.

Hovedfunn i Ungdata og Ungdata junior, som sist ble gjennomført i 2018, indikerer at de aller fleste barn og unge i Bærum har det bra. De gir uttrykk for at de lever aktive liv, der vennskap, familie, skole, trening og digital fritid står sentralt i hverdagen. Resultatene viser at dagens tenåringer er hjemmekjære og trolig en del mer skikkelige og veltilpassede enn mange tidligere ungdomsgenerasjoner. Parallelt er de optimistiske med tanke på fremtiden.

Bildet som tegnes av å være ung i Bærum i denne tiden må betegnes som positivt. Parallelt er det et urovekkende at en hel del unge oppgir de bekymrer seg. Bekymring for skoleresultater kommer høyt opp på listen. Dette gjelder spesielt jenter. I analyse av funnene peker mye mot at skole og utdanning har fått en mer sentral rolle i unges liv. Dette kan henge sammen med at flere yrker som før var lett tilgjengelige for unge med lavere formell kompetanse, har blitt borte. Et usikkert arbeidsmarked i sterk endring kombinert med krav om høyere utdanning kan også være bidrag til unges opplevelse av press med påfølgende stressopplevelse. I kjølvannet av PISA-undersøkelsene har det også vært økt fokus på prestasjoner i skolen. Ellers ser kommunedirektøren at økt individualisering og forventningene til selvrealisering og selvdisiplinering kan være belastende for mange. Dette er kanskje spesielt krevende for en generasjon som trolig i flere sammenhenger hører «de kan bli hva de vil» og «alle muligheter ligger åpne». Det er et positivt budskap som kan oppleves som et tungt ansvar for mange ungdommer.

Det er viktig for alle medarbeidere i skolen å ha bevisste holdninger til de dilemma som følger i kjølvannet av skoleprestasjoner. Bærumsskolen skal utvikle robuste elever som takler med- og motgang. Videre er det viktig at vi unngår sykeliggjøring av en flott generasjon ungdom. Parallelt skal flittige og fremtidsrettede ungdommer ikke oppleve et press som fører til at de opplever seg utslitt. Dette er også et sentralt tema i fagfornyelsen, der folkehelse og livsmestring er et av tre tverrfaglige tema.

3.4.2 Faglige resultater

Alle elever som går ut av grunnskolen skal mestre grunnleggende ferdigheter. Dette er ferdigheter som gjør dem i stand til å delta i videre utdanning og i arbeidslivet. I tilstandsrapporten skal Bærum kommune ha med følgende resultatindikatorer:

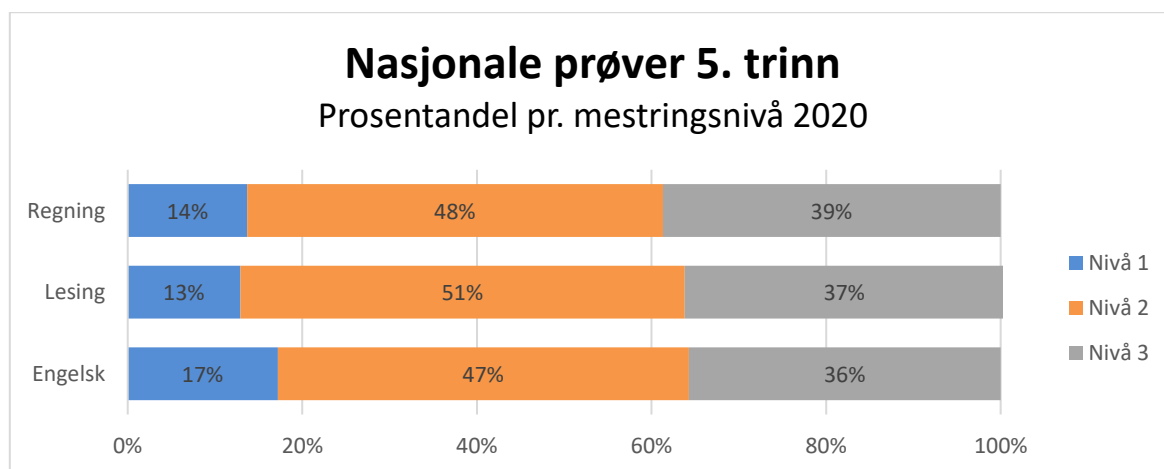
- nasjonale prøver på 5., 8. og 9. trinn i lesing, engelsk og regning
- standpunkt- og eksamenskarakterer i norsk hovedmål, matematikk og engelsk
- grunnskolepoeng

3.4.2.1 Resultater fra nasjonale prøver

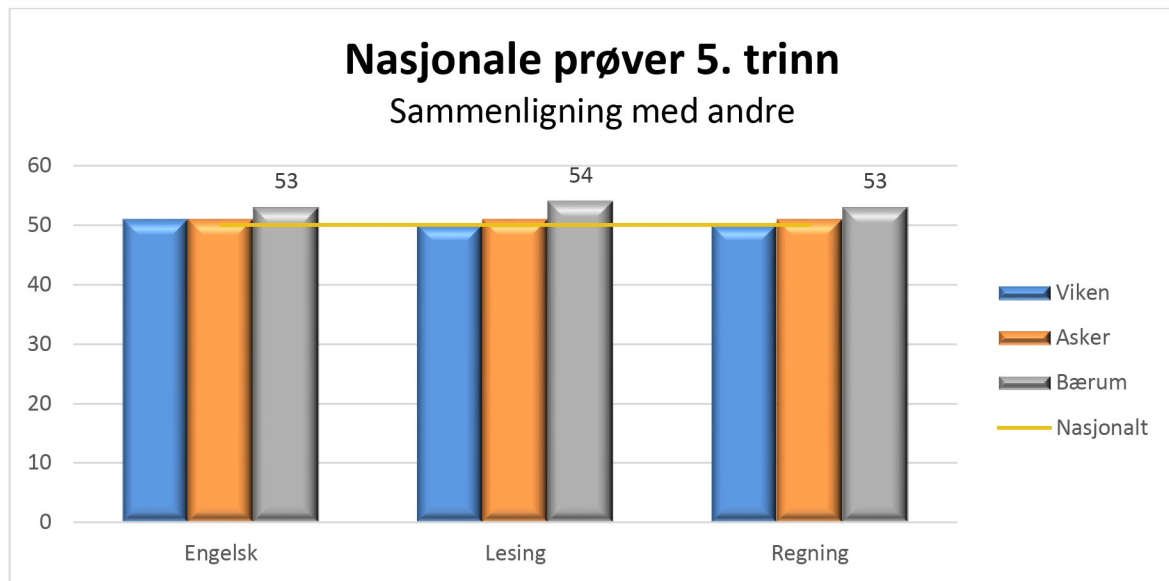
Nasjonale prøver 5. trinn

De nasjonale prøvene tas i de grunnleggende ferdighetene lesing og regning, og i engelsk lesing hver høst. Prøvene er i grunnleggende ferdigheter, ikke i skolefagene. Elevenes resultater på 5. trinn er delt inn i tre mestringsnivåer. Elever som skårer på mestringsnivå 1 har svake ferdigheter, mens elever på mestringsnivå 3 har svært høy kompetanse. Det kan være verdt å merke seg at de nasjonale prøvene er konstruert slik at en skal klare å identifisere de virkelig dyktige elevene. Det er derfor forventet at en normalelev skal klare ca. 60 % av oppgavene. Dette er avgjørende å ha i mente når man analyserer resultatene.

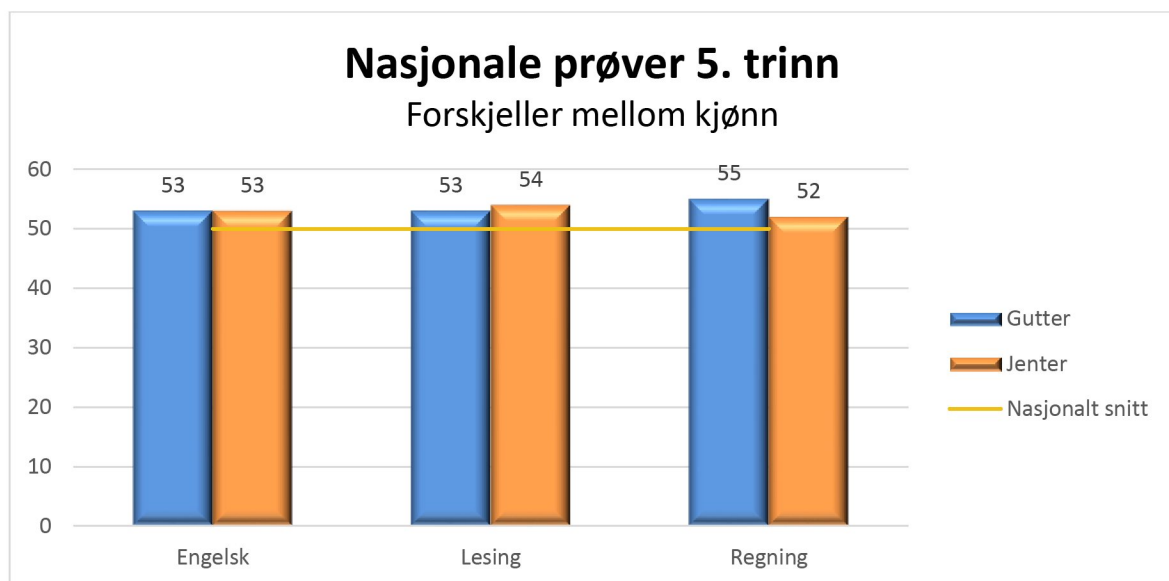
Diagrammet på neste side viser resultatene på de nasjonale prøvene for bærumselevne samlet på 5. trinn høsten 2020.



Diagrammet nedenfor viser gjennomsnittlige skalapoeng på prøvene, sammenlignet med landsgjennomsnittet, Viken fylke og Asker kommune. Elevene i Bærum gjør det gjennomgående best på alle de tre prøvene.



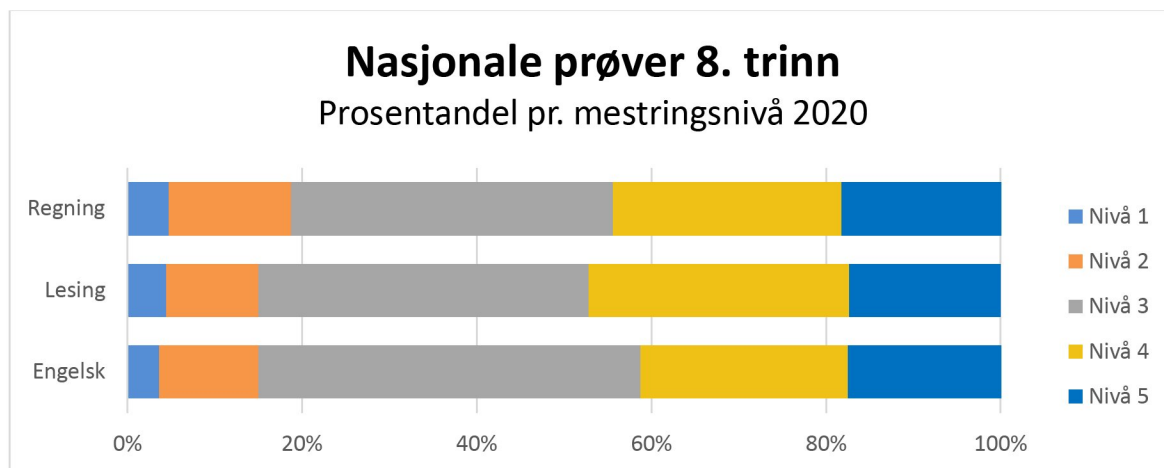
Diagrammet nedenfor viser fordelingen av resultater mellom gutter og jenter. Vi ser at guttene gjør det best i regning, jentene gjør det noe bedre i lesing, mens resultatene er like i engelsk.



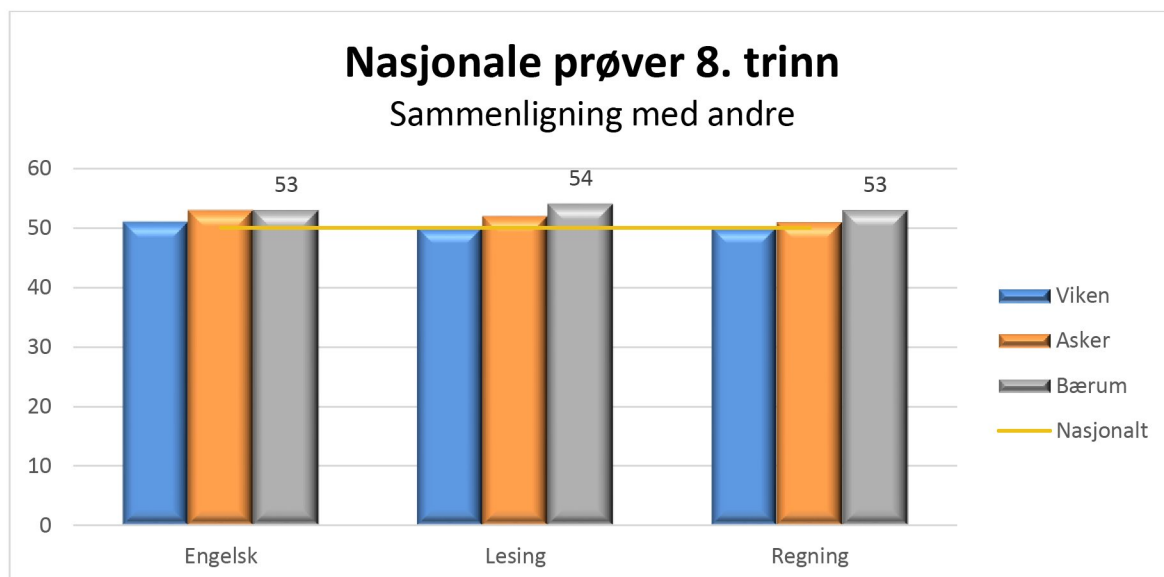
Nasjonale prøver 8. trinn

De nasjonale prøvene på 8. trinn tas på høsten første år i ungdomsskolen for å kunne gi informasjon om elevenes kompetanse i de grunnleggende ferdighetene etter syv års skolegang. Prøvene er delt inn i fem mestringsnivåer. Elever som skårer på mestringsnivå 1 og 2 har lavere kompetanse, mens elever på mestringsnivå 4 og 5 har svært høy kompetanse. Det er forventet at en normalelev skal klare ca. 60 prosent av oppgavene.

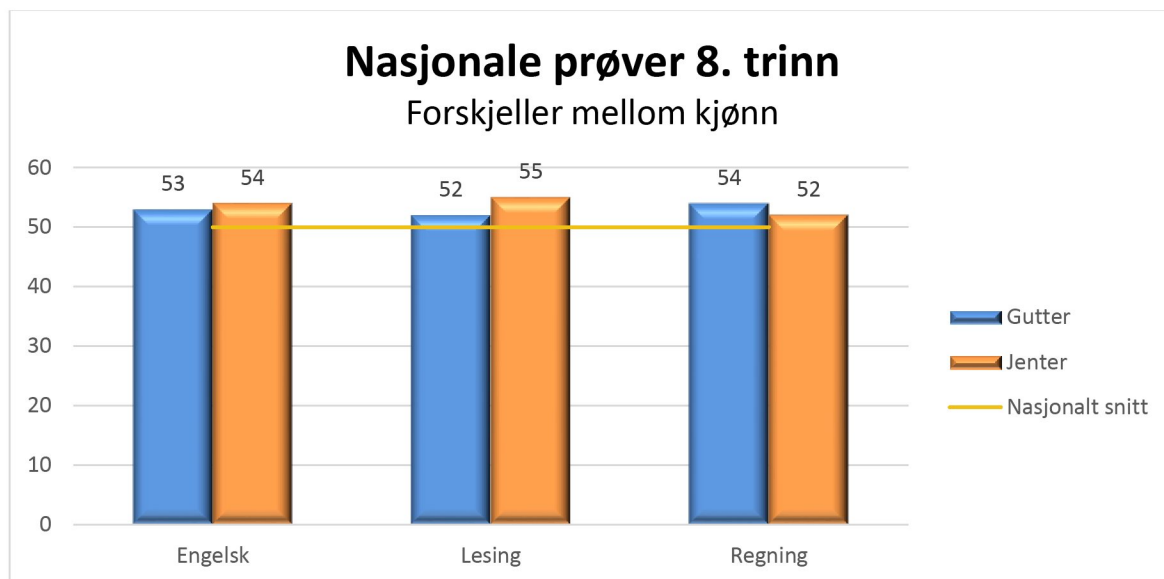
Diagrammet nedenfor viser resultatene på de nasjonale prøvene på 8. trinn for Bærum samlet. Resultatene viser at det i snitt er rundt 15 prosent av elevene som skårer i mestringsnivå 1 og 2 på de tre prøvene (noen flere i regning), mens omtrent 40 prosent av elevene skårer i mestringsnivå 4 og 5, og har en svært høy kompetanse.



Diagrammet nedenfor viser gjennomsnittlige skalapoeng på prøvene, sammenlignet med landsgjennomsnittet, Akershus og Asker kommune. Bærum gjør det best på disse prøvene.



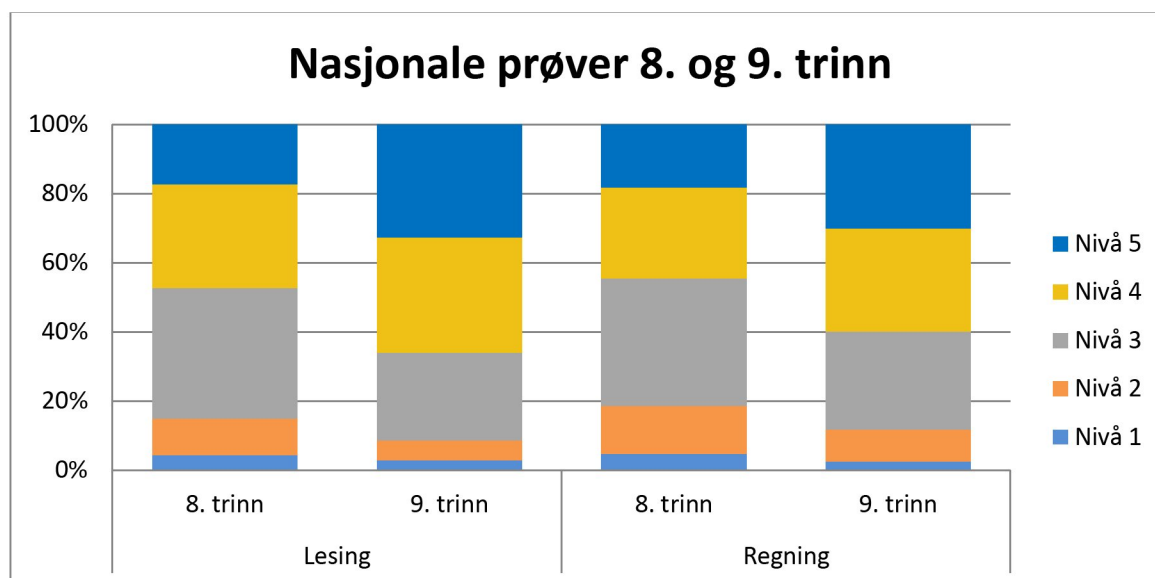
Diagrammet nedenfor viser fordelingen av resultater mellom gutter og jenter. Vi ser også på disse prøvene en tilsvarende tendens som på 5. trinn: at guttene gjør det best i regning, mens jentene gjør det noe bedre i engelsk og lesing.



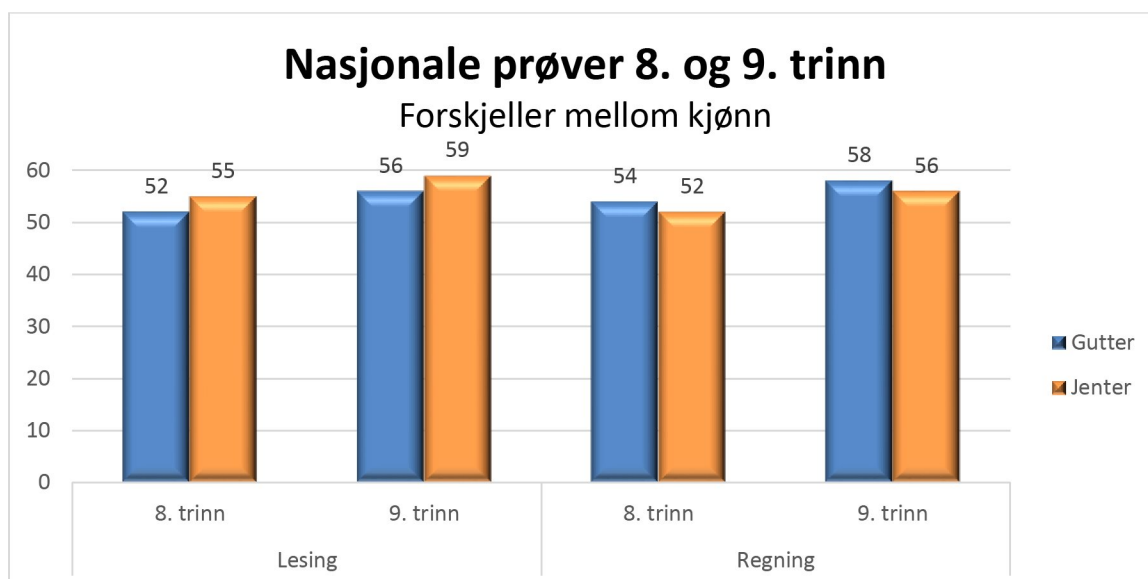
Nasjonale prøver på 9. trinn

Hensikten med de nasjonale prøvene på 9. trinn er å avdekke informasjon om elevene slik at undervisningen kan tilpasses bedre til elevene. I tillegg skal prøvene gi grunnlag for å vurdere hvorvidt ungdomstrinnet har bidratt til å bedre elevenes kompetanse i lesing og regning i løpet av det første året på ungdomsskolen. Prøven som tas på 9. trinn er identisk med den som tas på 8. trinn samme år. Dette betyr at informasjonen fra prøven kan brukes både til å sammenligne elevene med seg selv fra år til år, men også til å sammenligne forskjellen i prestasjoner mellom elevgruppene på 8. og 9. trinn. De nasjonale prøvene på 9. trinn tas kun i lesing og regning, ikke i engelsk lesing.

Diagrammet nedenfor viser resultatene på de nasjonale prøvene på 8. og 9. trinn. Diagrammet viser at det er færre elever som skårer i mestringsnivå 1 og 2 på begge prøvene på begge trinn og flere i mestringsnivå 4 og 5. Det er en tydelig utvikling i resultatene for elevene på 9. trinn.



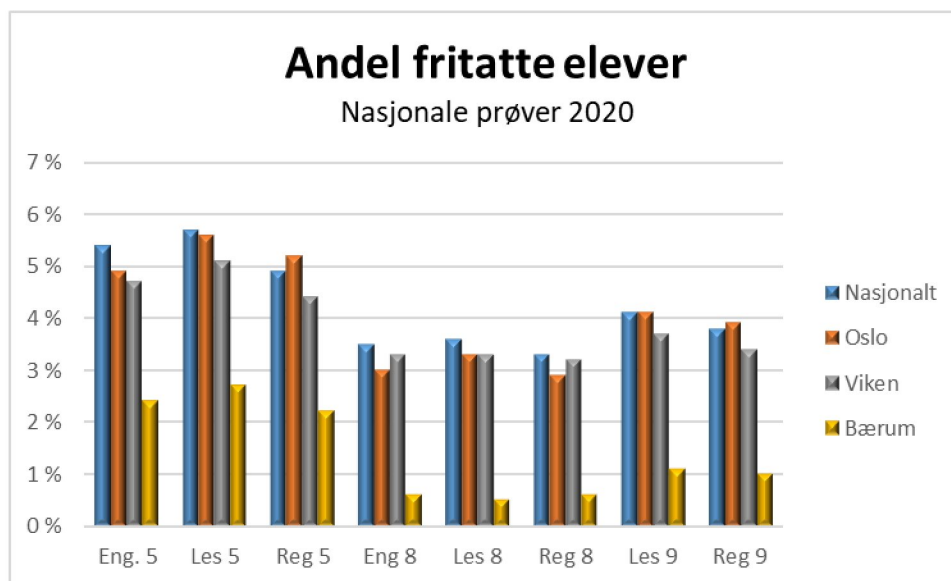
Diagrammet nedenfor viser fordelingen av resultater mellom gutter og jenter. Vi ser at guttene fortsatt gjør det best i regning, mens jentene gjør det noe bedre i lesing. Samlet sett, hever elevgruppen seg likt i begge prøver.



Fritak

Hovedregelen er at de nasjonale prøvene er obligatoriske for alle elever. Det kan gis fritak for elever med rett til spesialundervisning og særskilt språkopplæring, når det i tillegg er klart at prøveresultatet ikke vil ha mye å si for elevens opplæring⁶. Ettersom det finnes elever som har individuelle opplæringsplaner som avviker mye fra ordinær læreplan i bærumsskolen, og en del elever som har svært mangelfulle norskkunnskaper, vil det alltid være en viss prosentandel fritatte elever på prøven.

Diagrammet nedenfor viser andelen elever som er fritatt fra de nasjonale prøvene høsten 2020. Bærum kommune har svært lav andel elever som er fritatt fra de nasjonale prøvene.

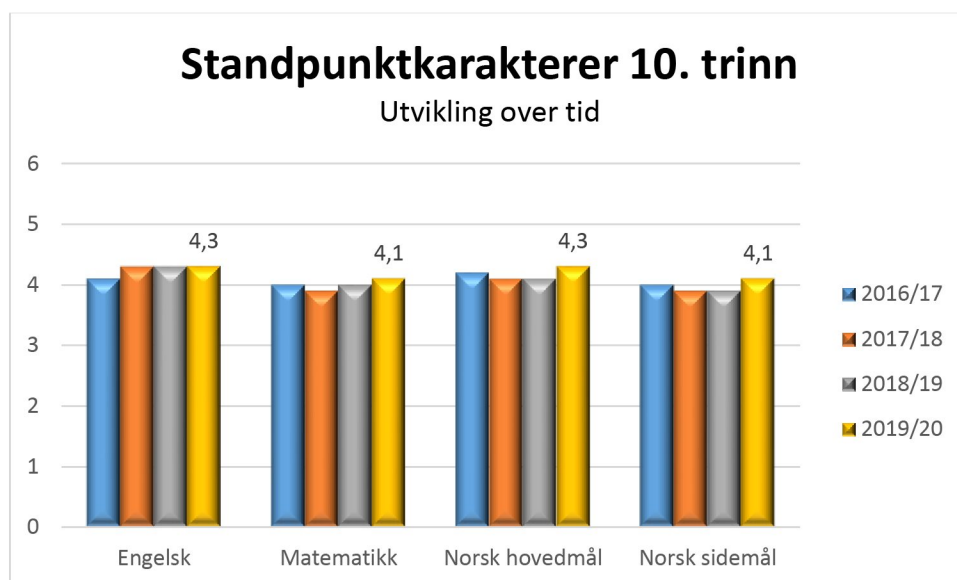


⁶ Eleven følger et undervisningsopplegg i faget som er så avvikende fra det eleven blir prøvd i, at et eventuelt resultat ikke vil være til nytte ved utforming av opplæringen

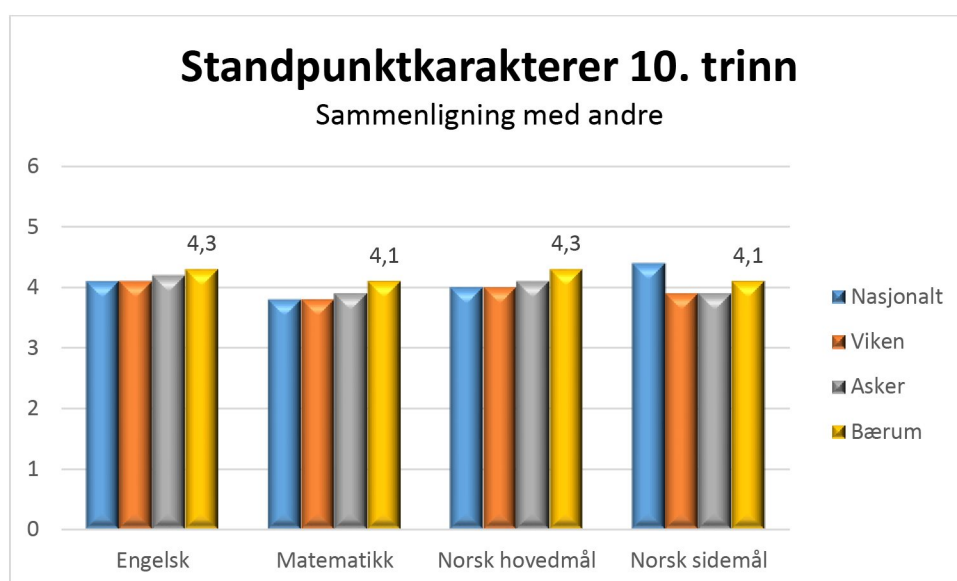
3.4.2.2 Karakterer - matematikk, norsk og engelsk

Standpunktkarakterer og karakterer fra eksamen i grunnskolen utgjør sluttvurderingen i grunnskolen. Denne vurderingen gir informasjon om kompetansen eleven har oppnådd i faget. Vurderingen skal ta utgangspunkt i kompetansemålene i læreplanene for fagene, og ikke i grunnleggende ferdigheter, slik som de nasjonale prøvene.

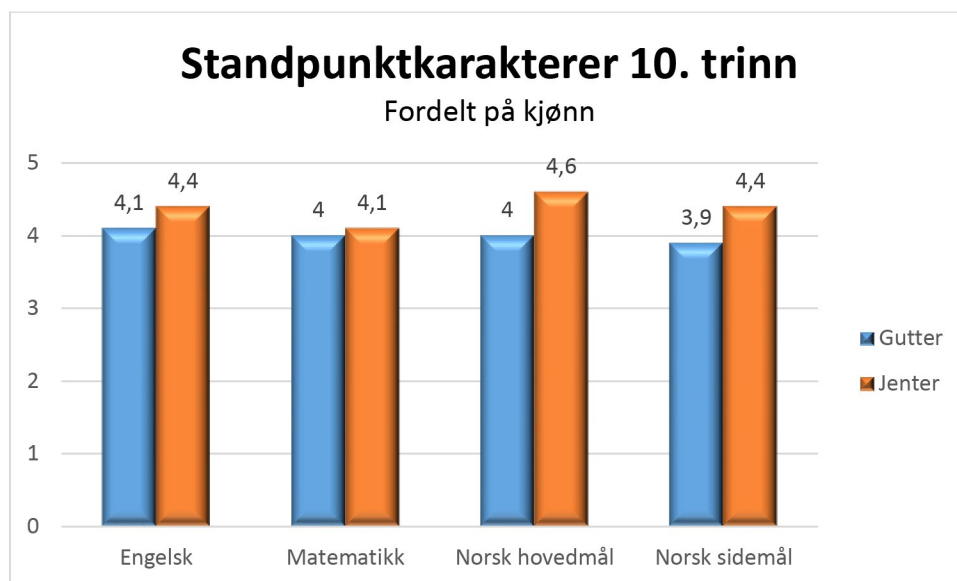
Diagrammene nedenfor viser gjennomsnittlige avgangskarakterer for Bærum samlet på 10. trinn våren 2020, samt standpunktkarakterer over tid. Grunnet Covid-19-situasjonen ble det ikke avholdt eksamen for elevene på 10. trinn våren 2020.



Diagrammet nedenfor viser eksamenskarakterene for 10. trinn sammenlignet med landsgjennomsnittet, Viken fylke og Asker kommune. Det er verdt å merke seg at standpunktkarakterene vurderer elevenes kvalitative måloppnåelse i kompetansemålene, og er ikke nødvendigvis sammenlignbare størrelser, slik eksamenskarakterer er.

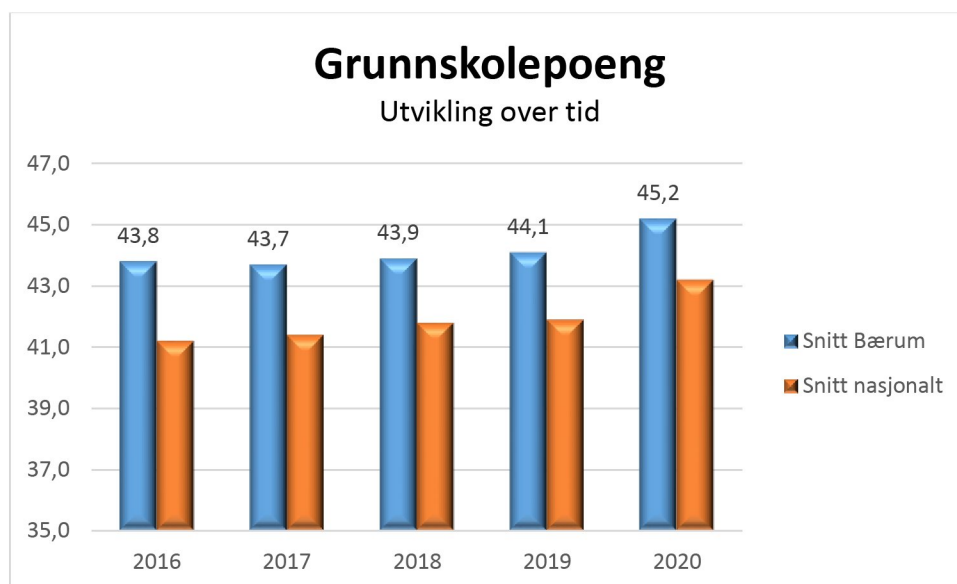


Diagrammet nedenfor viser fordelingen av resultater mellom gutter og jenter. Vi ser den samme tendensen som på nasjonale prøver, at jentene gjør det bedre i lesing/norsk og engelsk, mens resultatene i matematikk er like.

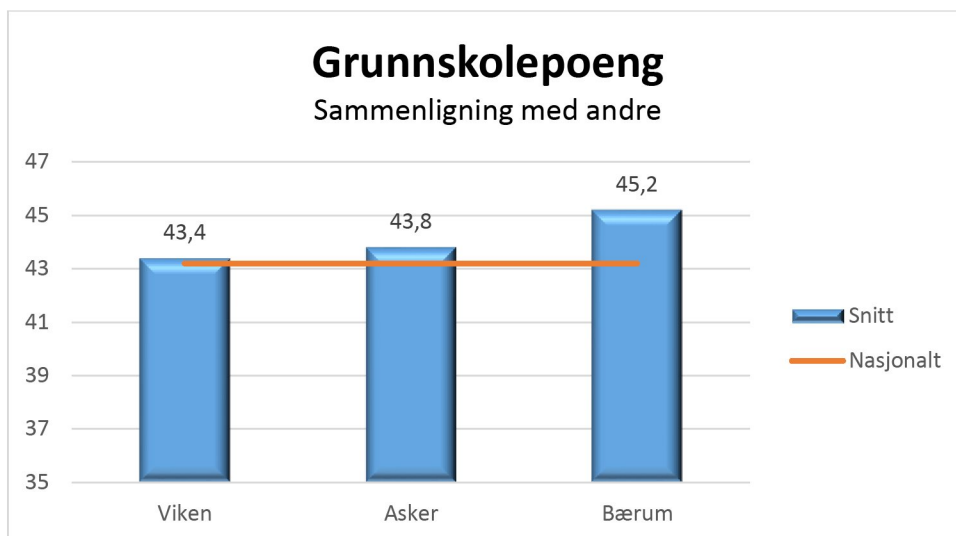


3.4.2.3 Grunnskolepoeng

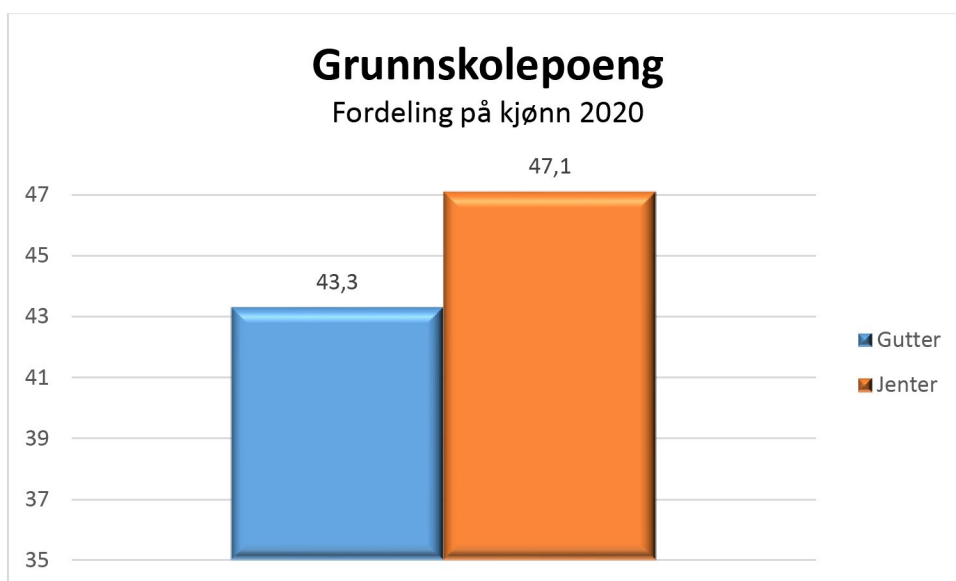
Grunnskolepoeng er et mål for det samlede læringsutbyttet for elever som sluttvurderes med karakterer. Karakterene brukes som kriterium for opptak til videregående skole. Grunnskolepoeng er beregnet som summen av elevenes avsluttende karakterer, dividert med antall karakterer, multiplisert med 10.



Dersom vi sammenligner grunnskolepoengene til bærumselevne med det nasjonale snittet, snittet for Viken fylke og Asker kommune, ser vi at Bærum har høyest grunnskolepoeng.



Diagrammet nedenfor viser fordelingen av resultater mellom gutter og jenter. I motsetning til eksamenskarakterene, ser vi at jentene har vesentlig flere grunnskolepoeng enn guttene. Kommunedirektøren vil iverksette et arbeid knyttet til vurderingspraksis for å se hva disse forskjellene kan skyldes.



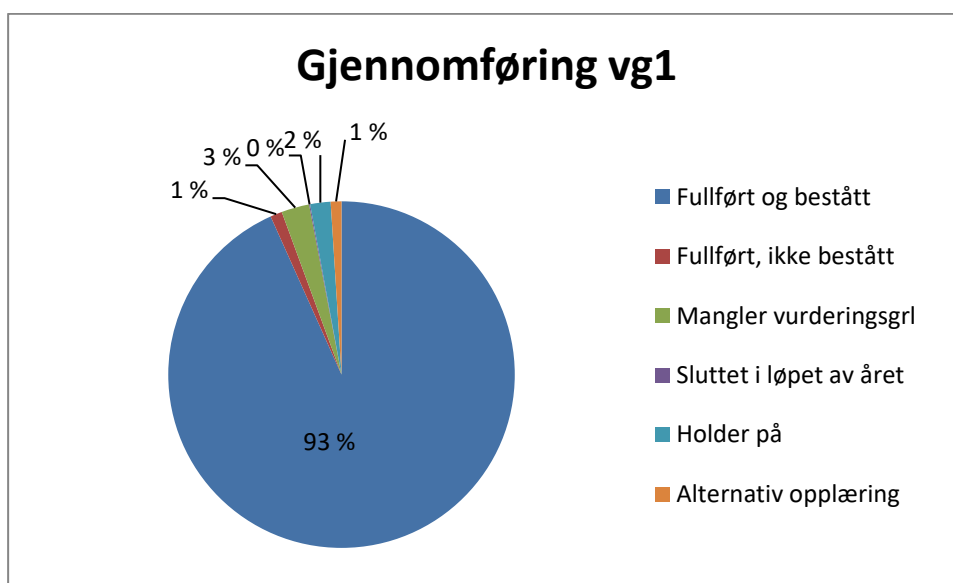
3.4.3 Skolenes arbeid med resultater

Et gjennomsnitt forteller lite om hvordan skolen kan arbeide for å hjelpe hver enkelt elev videre i læringsarbeidet. Det er derfor viktig at den fremste analyseenheten er den enkelte elev og hvert enkelt elevkull internt på den enkelte skole. I *Responsen og Dialogen* er det derfor mer sentralt å analysere hvilken utvikling hvert enkelt elevkull har hatt enn på skolens gjennomsnitt sammenlignet med andre. Skolelederne følger tilsvarende opp enkeltelever og elevgruppers resultater gjennom systematiske klassegjennomganger framfor å sammenligne seg med andre skoler.

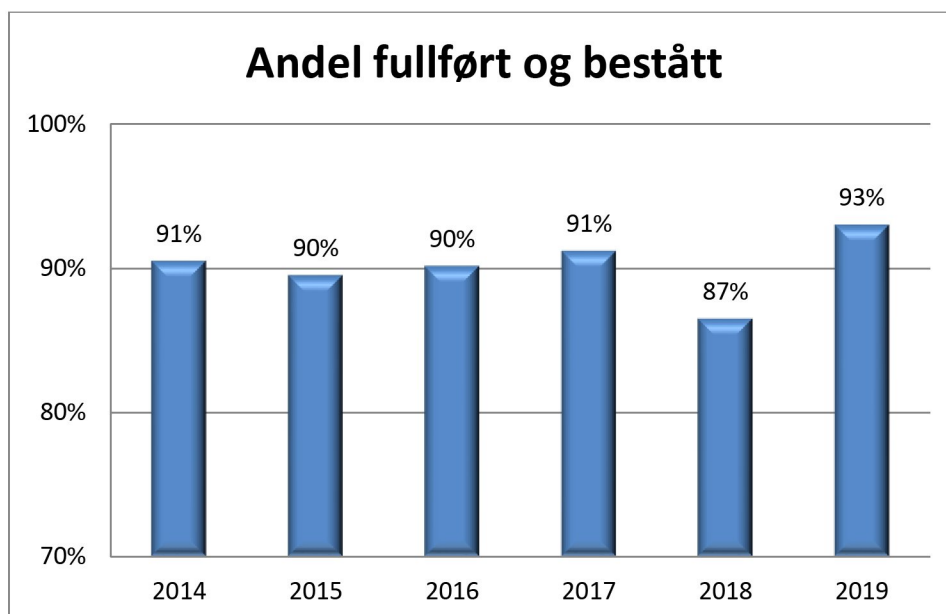
Til dette analysearbeidet bruker skolene nasjonale rapporteringsportaler, og kommunens registrerings- og rapporteringsverktøy Conexus Engage. Skolelederne har fått kompetanseheving og veiledning i hvordan de kan gjennomføre resultatoppfølgingen i tråd med hva forskning sier virker, og hvordan de kan analysere resultatene.

3.4.4 Gjennomføring i videregående skole

Tall fra Viken fylkeskommune viser at andelen elever fra bærumsskolen som fullfører og består opplæringen på vg1 var 93,2 prosent forrige skoleår. 1,1 prosent fullførte med ikke bestått, mens 2,6 prosent manglet grunnlag for vurdering.



Diagrammet nedenfor viser at det har vært en positiv utvikling med tanke på hvor mange bærums elever som fullfører og består det første året av videregående opplæring de siste årene⁷.



Det er ofte slik at elever med grunnskolepoeng på 30 og mindre får utfordringer i videregående opplæring. Ungdomsskolenes oppgave er å drive så god opplæring og oppfølging som mulig slik at færrest mulig elever får så lave grunnskolepoeng. Bærum kommune har et godt samarbeid med Veiledningssenteret i Asker og Bærum med hensyn til oppfølging av ungdommer som står i risiko for å droppe ut av videregående. Rådgiverne på ungdomstrinnet har flere møtepunkter med de videregående skolene og Veiledningssenteret, i tillegg til at sårbare ungdommer får en særskilt oppfølging ved overgangen til videregående opplæring, fra rådgivere på de videregående skolene og av Oppfølgingstjenesten.

⁷ Fra 2020 tar tallene til fylkeskommunen utgangspunkt i de elevene som gikk i Vg1 på videregående skole skoleåret 2019/20, ikke de som gikk ut av grunnskolen våren 2019, som tidligere. Det innebærer at tallene ikke har medregnet elevene som ikke begynte på Vg1. Tallene for 2020 er derfor ikke direkte sammenlignbare med tall fra tidligere år.

3.5 Videre arbeid og utfordringer

I Handlingsprogram 2021 – 2024 og virksomhetsanalysen for oppvekst skole viser kommunedirektøren at bærums skolen står overfor flere utfordringer som vil trenge ekstra oppmerksomhet i årene fremover. Bærums skolens visjon om at elevene skal ha maksimalt faglig og personlig utbytte av skolegangen, gjør det nødvendig å utvikle en solid lærings- og omstillingskultur samt evne til samhandling på tvers av kommunens programområder. Skolen skal sammen med kommunens øvrige tjenestetilbud for barn- unge, sikre elevene trygge oppvekst- og opplæringsvilkår. Det er grunn til å understreke skolens ansvar for å arbeide aktivt og systematisk for en skolehverdag hvor alle elever opplever seg anerkjent og inkludert i et faglig fellesskap.

3.5.1 Konsekvenser og oppfølging av barn og unge i etterkant av en pandemi

Kommunedirektøren har hatt et kontinuerlig arbeid med å overvåke og identifisere både områder som blir skadelidende ved en pandemi samt identifisere og iverksette tiltak for barn og unge som har hatt behov for målrettet bistand. Funn så langt tyder på at barn og unge flest har taklet tiltaksbyrden, men hvor de gjennomgående rapporterer savn etter venner og det ordinære sosiale miljøet på skolen. Men noen forteller også at de har opplevd lettelser i perioden med mindre stress for alle aktiviteter og mindre sosialt press. Imidlertid undervurderer ikke kommunedirektøren den naturlige og nødvendige sosialiseringprosessen som barn og unge har mistet en del av under pandemien.

Kommunedirektøren vil i kommende periode iverksette målrettede tiltak knyttet til elevenes psykososiale miljø på både system- og individnivå og hvor dette får førsteprioritet. Dette er tiltak som må være i sentrum over tid for å kunne følge effekt og status tett over en lengre periode. Videre er det en gruppe elever i risiko som allerede i forkant av pandemien var identifisert med ulike former for sårbarhet og som siste år har hatt det ytterlig mer krevende. Denne elevgruppen vil ha behov for fortsatt skreddersydd oppfølging av tverrfaglige profesjoner.

Elevenes faglige læringsutbytte har vært overvåket også under pandemien. Kunnskapsgrunnlaget så langt viser at de aller fleste elevene har fått en tilstrekkelig tilrettelagt opplærings situasjon for å kunne følge forventet progresjon. Imidlertid var det enkelte elever som tidlig i pandemien ble identifisert med sårbarhet, da de i stor grad var avhengig av kontinuitet og en forutsigbar hverdag. Denne elevgruppen vil ha behov for tett oppfølging, hvor faglig progresjon overvåkes for å sikre at hver enkelt elev når sitt potensiale.

Fokus på skole- hjem samarbeidet vil også være spesielt sentralt kommende periode. Foreldresamtaler og foreldremøter har i stor grad vært gjennomført på digitale flater. Nasjonale undersøkelser viser at vel halvparten av familiene har opplevd det krevende å balansere arbeid, barn og familieliv. Foreldrene er først og fremst den trygge rammen for egne barn, men foreldrefellesskapet i en klasse/gruppe er også i seg selv en beskyttelsesfaktor for både elevene og foreldrene, da det utgjør et fellesskap hvor alle naturlig hører til.

Parallelt med dette viktige arbeidet vil kommunedirektøren i kommende periode gå i dybden av bakgrunnsfaktorer til at det stadig er flere barn og unge hvor foreldre ber om økt individuell tilrettelegging. Blant annet vil det være naturlig å se på sammenhengen med opplevde krav og forventninger og elever som melder om prestasjonspress. Det må imidlertid ikke skapes tvil om at barn og unge som har tilretteleggingsbehov skal få riktig bistand. Men derimot starte analysen i meldingene fra eldre barn og ungdom som opplever at de ikke er «gode nok». Elevene forteller at

deres opplevelse er at voksne rundt dem ubevisst signaliserer at de ikke er gode nok i det sakkyndige skal kartlegge og utrede og tiltak skal iverksettes.

Implementering av BTI- modellen

BTI (Bedre Tverrfaglig Innsats) skal bidra til at barn, unge og familiene deres får nødvendig hjelp så tidlig som mulig. Dette gjelder særlig for barn, unge og familier det er knyttet bekymringer til. BTI er en organisasjonsmodell som er laget for å bedre samhandlingen mellom de ulike kommunale tjenestene som jobber med utsatte barn og unge. Videre tydeliggjør samhandlingsmodellen hvem som til enhver tid har ansvar for koordinering av tiltakene, og følge opp om iverksatt innsats har forventet effekt.

I kommende periode skal modellen implementeres med tilhørende kompetanseheving av samtlige medarbeidere innen Oppvekst skole og øvrige velferdstjenester i Bærum kommune. På den ene siden vil dette kreve mye av den enkelte for å få tilstrekkelig kunnskap om modellen. Parallelt skal tjenestene videreutvikle samhandlingsferdigheter både med øvrige tverrsektorielle instanser samt sørge for at den enkelte medarbeider har de ferdigheter som er nødvendig for stødig relasjonsbygging til de innbyggerne som er i sentrum for innsatsen.

Trygge og gode læringsmiljøer

Kommunedirektøren vil også fortsette arbeidet med å tilby veiledning til skoler knyttet til systemisk arbeid med å skape et trygt og godt skolemiljø. Kommunedirektøren ønsker å fortsette samarbeidet med Læringsmiljøsentret knyttet til kompetanseutvikling og veiledning på enkeltskoler gjennom de desentraliserte kompetanseutviklingsmidlene. Dette handler både om målrettet klasseledelse i teknologirike omgivelser og om å etablere gode relasjoner mellom lærer og elever, mellom elever og mellom lærer og foreldre. Kommunedirektøren vil videreføre arbeidet med Trygg-kontakter og miljølærernetverk. Dette arbeidet må i år ses spesielt i lys av pandemien og de tiltak som skal iverksettes på bakgrunn av kartlagte behov.

Barn i risiko med symptom utagerende atferd

Kommunedirektøren følger med interesse utviklingen av prosjektet «Barn i risiko med symptom på utagerende atferd». Det er gjort et intensivt arbeid med kompetanseutvikling for lærere, assistenter og skoleledere, og prosjektet vil også i 2021 både veilede skolene og kartlegge behovet for videre arbeid knyttet til denne elevgruppen.

Barn og unge med behov for alternative læringsarenaer

Alle elever skal ha et opplæringstilbud i tråd med nasjonale føringer beskrevet i [St. meld. 6](#) og prinsipp om inkludering. Parallelt er det noen elever som har behov for en skolehverdag hvor det er tilrettelagt for skjerming ved behov. Per i dag har bærumsskolen en delt modell hvor opplæringstilbud med denne type skjerming er tillagt tre alternative skoler. Dette er et heltidstilbud som ofte går over flere år og kan i lys av [St. meld. 6](#) betegnes som en svært segregert skolehverdag. Dette er også alternative skoletilbud som er tilrettelagt for eldre elever, og er i kontrast til ønsket om tidlig innsats før vanskene utvikler seg ytterligere.

Skolelederne har over tid etterlyst en mer sammensatt modell hvor elever med spesifikke behov kan få bistand og tilrettelegging på deres nærskole. Videre at alternative skoletilbud har en større fleksibilitet med for eksempel et par faste dager i uken hvor enkelte elever kan få et tilbud nærskolen ikke kan tilby. Dette er modeller som eksempelvis praktiseres i kommuner som Asker, Stavanger,

Bergen og Trondheim. Kommunedirektøren vil derfor utføre en mulighetsstudie hvor det rettes fokus mot tidlig innsats og inkludering, og hvor det kommer frem hvilke tiltak som bør ligge i nærskolene for å hjelpe flest mulig, så tidlig som mulig. Herunder må tiltaket ses i lys av BTI- modellen og hvordan ulike tverrsektorielle instanser kan være operative i tiltak over kortere eller lengre tid. Videre må det kartlegges behov for skjerming i større eller mindre grad, og hvor og hvordan dette best kan organiseres. Spesifikt er det også behov for at en mulighetsstudie kartlegger mulige tilbud for elever med alvorlig fraværspromatikk og ulike opplæringsmodeller, som kan tilpasses elevenes ulike individuelle behov innenfor denne gruppen.

3.5.2 Læring i det 21. århundre

3.5.2.1 Videre arbeid med fagfornyelsen

Ved skolestart i august 2020 gikk startskuddet for innføring av fagfornyelsen og nye læreplaner. Bærumsskolene var godt forberedt på endringer og nye muligheter. Men det må påpekes at det har vært et særdeles krevende år med tanke på læreres tid til ytterligere kompetanseheving og rammer, for profesjonsfaglig utvikling. Lærere har i samme periode nedlagt et imponerende utviklings- og omstillingsarbeid for å gi elevene optimale læringsbetingelser under skiftene smittevernregimer. På den bakgrunn ønsker kommunedirektøren at 2021/22 blir fylt med de fagkurs og læringsøkter som måtte utsettes på grunn av Covid 19 - situasjonen.

Både videreutviklingen av en digital skolehverdag og innføringen av fagfornyelsen krever et stort endringsarbeid. Å endre praksis i skolen tar tid. Det samme gjør arbeidet for å finne balansen mellom en digital og analog praksis, og mellom nytt og gammelt, slik at opplæringen gir merverdi for elevene. Skoleåret 2020 har imidlertid gitt lærere og ledere en unik innsikt i gevinster og muligheter i digital skolehverdag, og parallelt når teknologi ikke gir merverdi. Kommunedirektøren opplever at både skoleledere, lærere og foreldre i bærumsskolen erkjenner at endring tar tid, og vil fortsette det langsiktige og systematiske utviklingsarbeidet.

Fremtidens skole skal forholde seg til stadige endringer med nye behov, samtidig som man har fokus på primæroppgaven – sørge for at morgendagens elever har både kunnskap og ferdigheter til å møte det 21. århundre. Bærumsskolen trenger robuste ledere som både evner nytenkning, utvikler rom for innovasjonskultur samt bygger relasjoner på tvers av egen tjeneste. De skal ha gjennomføringskraft i omfattende prosesser som krever oppfølging og justering over tid. I kommende periode vil det være nødvendig å ha målrettet fokus både på nåværende lederes muligheter for videreutvikling, samt rekruttering av nye ledere med nevnte egenskaper. Kommunedirektøren vil derfor fortsatt legge til rette for erfaringsdeling og kompetanseutvikling innen fagfornyelsen, innen resultatstyring og endringsledelse.

En viktig del av dette arbeidet vil være tiltakene gjennom desentralisert kompetanseutvikling (DEKOM). Kommunedirektøren har også for 2021 inngått avtaler med høyskoler og universitet på bakgrunn av de kompetansebehov skolene har meldt inn i sine lokale pedagogiske utviklingsplaner.

3.5.3 Rekruttere og videreutvikle dyktige medarbeidere

Lærernorm

Den nasjonale lærernormen skal følges tett opp. Kommunedirektøren har i spesifikke politiske saksdokument belyst den usikkerhet som er knyttet til langsiktig finansiering etter at normen ble en del av rammetilskuddet til kommunen, og da fordeles etter ordinære kriterier i inntektssystemet.

Skoleåret 2020 har gitt erfaringer med innføring av bemanningsnormen og de begrensninger som gis for kommunalt handlingsrom, blant annet ved individuell ressurstildeling til skolene. Dette reduserte handlingsrommet er en begrensning også lokalt på den enkelte skole, hvor lærerressurser ikke kan fordeles på tvers av hovedtrinnene. Det er også en begrensende faktor når en skole ønsker ansette andre profesjoner hvor det hadde vært hensiktsmessig ut fra enkeltelevers behov.

Måltrettet strategi for lærerrekruttering

Kommunedirektøren anser innsatsene for lærerrekruttering hittil som svært vellykket, men ser behov for ytterlig skjerpet fokus på rekruttering av lærere. Dette fordi det i 2021 og 2022 vil uteksamineres færre søkere, og søkning til lærerutdanningen har vært lavere. Dette fordrer en utstrakt og måltrettet innsats, i form av å være en attraktiv arbeidsgiver for allerede tilsatte medarbeidere i bærumsskolen. Videre et aktivt rekrutteringsarbeid knyttet til utdanningsinstitusjonene og ved deltakelse på nasjonale arenaer hvor lærere møtes. Evalueringene fra årets rekrutteringskampanje viser at lærere vektlegger en skolekommune med fokus på fremtidsrettet pedagogisk utviklingsarbeid, rause muligheter for videreutdanning, systematisk veiledningsordning for nytilsatte og solide fagfellesskap på den enkelte skole.

Nyutdannede lærere

Kommunedirektøren vil også kommende år videreutvikle arbeidet knyttet til veiledning av nyutdannede lærere, og tilby kompetanseheving av veiledere gjennom lærende nettverk. Nyutdannede lærere vil fortsatt få tilbud om veiledning på egen skole og delta i lærende nettverk med andre nyutdannede lærere. I tillegg vil kommunedirektøren tilby alle nyutdannede lærere videoveiledning i klasseledelse i tråd med Marte Meo-metoden. Det søkes også om å få tilrettelagt et studie i veiledning for lærere som er veiledere, og som ikke har gjennomført veilederstudiet.

3.5.4 Videreutvikle en skolefritidsordning som viktig arena for inkludering og rik fritid

Kommunedirektøren vil i løpet av 2021 operasjonalisere de muligheter som skisseres i [Rammeverket for kvalitet i SFO «Lekende læring»](#) og som gir tydelige føringer om innholdet i SFO: Det skal preges av lek, læring og livsmestring. Visjonen for skolefritidsordningen i Bærum er at den skal være en del av skolens helhetlige læringsmiljø, hvor formålet er å gi barna omsorg, trivsel og trygghet gjennom et stimulerende, lærerikt og mangfoldig fritidstilbud.

Rammeverket skal være en hjelp til å identifisere områder for lokal utvikling, et utgangspunkt for samtale og refleksjon om trivsel, læring og utvikling, en hjelp i arbeidet med å legge planer for trivsel, læring og utvikling og være grunnlag for at den enkelte skolefritidsordning skaper sammenheng i elevenes øvrige skolehverdag.

Lek, læring og livsmestring er de tre grunnleggende fundamentene i rammeverk for skolefritidsordningen i bærumsskolen. Kommunedirektøren vil i kommende periode understreke hvilken viktig inkluderende og sosialiserende arena SFO er for elevene. Barn lærer gjennom lek og barn skaper leken. I leken utvikles sosiale og emosjonelle kompetanser. Og nettopp etter et år hvor barna har hatt en høy tiltaksbyrde hvor de selv forteller at nettopp venner og samlek har vært det største savnet, vil kommunedirektøren gi dette ytterligere større fokus i de planer som legges for nytt år. Det er i den sammenheng også en viktig innsats å sørge for at alle barn uavhengig av hjemmeforhold kan få delta på SFO.

3.5.5 Skolen som samfunnshus

Skolen er en svært sentral faktor for å sikre barn og unge trygge oppvekstmiljø sammen med foreldre og fritidsinstanser i nærmiljøet. Inneværende år har ikke gitt muligheter til å realisere potensialet som skolebyggene har for innbyggers mulighet til å skape møteplasser for fellesskap og inkludering. Kommunedirektøren vil i kommende periode forsterke innsatsen i form av konkrete tiltak knyttet til skolen som samfunnshus. Ved å utnytte skolens lokaler og frivillighet oppstår det kortreiste og trygge møteplasser hvor alle i lokalmiljøet har «aksjer» og vet at de er velkomne. Mer åpne skolebibliotek er et eksempel på et slik møtested. Flerbruk og sambruk av kommunens ulike tjenester vil også inngå i kommunens innsatser kommende periode.